

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

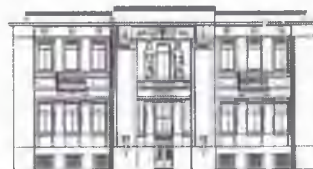
**ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА
НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ**

01024, м. Київ, вул. Пилипа Орлика, 3
Тел. (044) 253-34-19

**ЗВІТ
ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА
НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
У 2024 РОЦІ**

Звіт затверджений Вченою Радою
ІПрНПЕ НАН України,
протокол № 13 від 19.12.2024

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	2
I. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ПРИРОДНИЧИХ, СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ НАУК	6
II. ДАНІ ПРО ТЕМАТИКУ ТА ОБСЯГИ НДР, ЩО ВИКОНУВАЛИСЯ УСТАНОВОЮ	107
III-1. ДАНІ ПРО ВИКОНАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК ЗА ЗАМОВЛЕННЯМИ СТОРОННІХ ОРГАНІЗАЦІЙ	110
III-2. НАУКОВО-ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ІНТЕРЕСАХ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ	111
IV. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ	122
V. КООРДИНАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗВ'ЯЗКИ З ОСВІТОЮ, РОБОТА З НАУКОВОЮ МОЛОДДЮ	126
VI. КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, З'ЇЗДИ ТОЩО	133
VII. СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	136
VIII. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ	137
IX. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	150
X. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	155
XI. РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	156
XII. ДІЯЛЬНІСТЬ ДОСЛІДНО-ВИРОБНИЧОЇ БАЗИ	157
XIII. КАДРИ	158
XIV. РОЗВИТОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ДОСЛІДЖЕНЬ	169
XV. СТАН ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УСТАНОВИ	170
XVI. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕНТРІВ КОЛЕКТИВНОГО КОРИСТУВАННЯ НАУКОВИМИ ПРИЛАДАМИ	171
XVII. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ НАУКИ	172
XVIII. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА	177

ВСТУП

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України (ІПРН НАН України) є правонаступником майна, прав та обов'язків Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України, який перейменовано рішенням президії НАПрН України від 14 грудня 2022 року № 125/7 з Київського регіонального центру НАПрН України (створений президією Академії правових наук України 21 грудня 1993 року, забезпечував координацію діяльності наукових установ Академії, освітніх та інших закладів юридичного профілю, дійсних членів (академіків) та членів кореспондентів НАПрН України, що працювали у Київському регіоні). З січня 2021 року КРЦ НАПрН України набув статусу державної бюджетної неприбуткової наукової установи, яка функціонує на засадах наукового самоврядування.

14 грудня 2022 року постановою президії НАПрН України Київський регіональний центр Національної академії правових наук України перейменовано в Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України.

З метою забезпечення виконання завдань, визначених частиною четвертою статті 22, частиною третьою статті 44 Закону України «Про правотворчу діяльність», зокрема розроблення наукових концепцій розвитку законодавства України та проведення юридичної (правової) експертизи проєктів законів, Кабінет Міністрів України постановою від 20.10.2023 № 1099 передав Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України у відання Національної академії наук України (увійшов до складу Відділення історії, філософії та права НАН України).

Розпорядженням Президії НАН України № 39 від 16.01.2024 Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України перейменовано в Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України.

В структурі ІПрНПЕ НАН України функціонують чотири відділи: відділ дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС, відділ публічно-правових досліджень, відділ приватноправових досліджень, відділ науково-правових експертиз.

У 2024 році оновлені основні напрями наукових досліджень ІПрНПЕ НАН України, серед яких: правова система повоєнної України; правотворчість в Україні: інтеграція в європейський та північноатлантичний простір; інституційні спроможності України для післявоєнного відновлення: нормативно-правові механізми ефективної реалізації; концептуальні засади розвитку галузевого законодавства як складова юридичного прогнозування; моніторинг законодавства та правове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності в Україні: впровадження сучасних стандартів світової науки; розвиток приватного права як елемент європеїзації українського суспільства; науково-експертне забезпечення нормативно-правової діяльності органів державної влади.

Наукова діяльність ІПрНПЕ НАН України в 2024 році була зосереджена на проблемах, визначених Законом України «Про правотворчу діяльність». Зокрема, протягом року ІПрНПЕ НАН України здійснював дослідження за 4 новими темами наукових робіт відомчого плану (3 фундаментальних, 1 прикладна).

Результати науково-дослідних робіт ІПрНПЕ НАН України опубліковані у 2 монографіях, 3 збірниках наукових праць, 1 навчальному посібнику, 1 науково-практичному коментарі, 6 збірниках матеріалів наукових заходів. Співробітниками інституту опубліковано 61 наукову статтю у фахових виданнях України категорії «Б», 2 статті у наукових виданнях України категорії «А» та 3 статті у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus і Web of Science, 120 тез доповідей.

В 2024 році видано перший в Україні Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність» за заг. ред. Р. О. Стефанчука, рекомендований до друку Вченою радою Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України.

В 2024 році ІІрНПЕ НАН України пройшов у Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення реєстрацію суб'єкта у сфері медіа, оновлено політику журналу (започатковано рубрику з проблем правотворчої діяльності) та редколегію журналу «Нове українське право».

У 2024 році виконання наукових робіт проходило у складних умовах воєнного стану. Разом з тим, Конституційний Суд України, Верховний Суд, профільні комітети Верховної Ради України, Міністерство юстиції України, Міністерство освіти і науки України та інші державні інституції своєчасно отримували сучасний інструментарій для ухвалення рішень з проблем правотворчості. Зокрема, розроблено 7 законопроектів та концепцій законів, 9 пропозицій до проектів законів України та ін. нормативно-правових актів, надано 23 науково-експертних висновки на проекти законів України та інших нормативно-правових актів, 29 науково-експертних висновків до законопроектів та на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду та інших органів влади, здійснено моніторинг проблем застосування законів та інших нормативно-правових актів у сферах регулювання, визначених запитом Міністерства юстиції України (так званий щорічний моніторинговий звіт Мінюсту).

Організовано та проведено: 4 конференції, 4 круглих столи, 4 експертних обговорення. Зокрема, 24 жовтня 2024 року відбулося засідання круглого столу на тему «Проведення експертизи проектів нормативно-правових актів України щодо їх відповідності праву ЄС». Захід організовано спільно з Науково-консультативною радою при Голові Верховної Ради України. В роботі круглого столу взяла участь Віцепрем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції – Міністерка юстиції України Ольга Стефанішина.

Також на базі ІІрНПЕ НАН України відбулися експертні обговорення окремих питань реформування юридичної освіти, співорганізатором якого виступив Комітет Верховної Ради України з питань правової політики; «Законопроект 6013: погляд у майбутнє» та «6013: загроза чи нові можливості?».

Співробітники Інституту НАН України беруть активну участь в роботі міжнародних, державних та громадських організацій, таких як: Науково-консультативна рада при Голові Верховної Ради України; Науково-консультативна рада Конституційного Суду України; Науково-консультативна рада Верховного Суду; робоча група з питань забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу та адаптації законодавства України до права ЄС; робоча група з питань відновлення та розвитку економіки Національної Ради з відновлення України від наслідків війни; робоча група з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України; робоча група щодо розробки проекту «Закону про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» № 6013, дорадча група експертів з питань сприяння суб'єктам призначення суддів Конституційного Суду України в оцінюванні моральних якостей і рівня компетентності сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду; галузева експертна рада 08 Право Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Кадрова політика діяльності наукової установи протягом 2024 року була спрямована на зміцнення її наукового кадрового потенціалу, залучення до проведення наукових досліджень найбільш висококваліфікованих науковців та їх професійного розвитку. Станом на 31 грудня 2024 року серед наукових працівників: 25 докторів та 15 кандидатів юридичних наук; 22 професори та 9 доцентів (старших дослідників); 12 мають почесні звання; 2 академіки та 6 членів-кореспондентів Національної академії правових наук України.

Очолює колектив Інституту НАН України директор інституту, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, Заслужений юрист України Олексій Олександрович Кот.

I. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ПРИРОДНИЧИХ, СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ НАУК

Згідно з тематичним планом НДР Інституту в 2024 році проводились дослідження за 4 держбюджетними темами, зокрема трьома відомчими фундаментальними темами та однією відомчою прикладною темою.

Виконання відомчої фундаментальної тематики:

1. НДР «ПРАВОТВОРЧІСТЬ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРЕТИКО-

МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД» (реєстраційний №0124U001504, строк виконання: 01.01.2024 – 31.12.2026 роки, відділ дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС). Виконавці за темою: Н. В. Міловська (науковий керівник роботи), Н. І. Атаманчук, Є. М. Бодюл, чл.-кор. НАПрН України А. М. Колодій, А. Г. Лапко, Я. Я. Мельник (з 10.06.2024), В. М. Тернавська, О. О. Томкіна, О. І. Шевчишин.

2. НДР «ІНСТИТУЦІЙНІ СПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ

МЕХАНІЗМИ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ» (реєстраційний №0124U001502, строк виконання: 01.01.2024 – 31.12.2026 роки, відділ публічно-правових досліджень). Виконавці за темою: Л. Ф. Купіна (науковий керівник роботи), В. І. Борденюк, О. А. Гусар, чл.-кор. НАПН України, дійсн. чл. (акад.) НАПрН України М. В. Костицький, Ю. О. Легеза (з 02.12.2024), А. О. Монаєнко, І. В. Назаров, Б. В. Островська, Т. І. Слущка, О. В. Токарчук, дійсн. чл. (акад.) НАПрН України В. І. Шакур.

3. НДР «РЕКОДИФІКАЦІЯ (ООНОВЛЕННЯ) ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИКОНАННЯ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ» (реєстраційний №0124U001503, строк виконання: 01.01.2024 – 31.12.2026 роки, відділ приватноправових досліджень). Виконавці за темою: чл.-кор. НАПрН України О. О. Кот (науковий керівник роботи), М. М. Великанова, чл.-кор. НАПрН України А. Б. Гриняк,

В. К. Гуцуляк, чл.-кор. НАПрН України О. В. Дзера (до 13.10.2024),
О. Є. Кухарев (до 15.11.2024), О. В. Перевертун; чл.-кор. НАПрН України
С. О. Погрібний, О. С. Простибоженко, Є. О. Трубаков, Н. В. Федорченко,
І. Є. Якубівський.

Виконання відомчої прикладної тематики:

1. НДР **«КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК СКЛАДОВА ЮРИДИЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ»** (реєстраційний №0124U001501, строк виконання: 01.01.2024 – 31.12.2026 роки, відділ науково-правових експертиз). Виконавці за темою: Л. В. Красицька (науковий керівник роботи), В. В. Кузнецов, чл.-кор. НАПрН України В. В. Носік, чл.-кор. НАПрН України М. Є. Шумило, І. А. Боровська, І. В. Зуб, О. Є. Костюченко, Л. Г. Лічман, І. Ю. Михайлова, В. С. Карнаух.

Проведені протягом 2024 року дослідження дозволили отримати ряд важливих теоретичних та прикладних результатів:

за темою НДР «Правотворчість в Україні в умовах євроінтеграції: вдосконалення теоретико-методологічних засад»:

Метою дослідження є вдосконалення теоретико-методологічних засад правотворчої діяльності в Україні, впровадження найбільш ефективних правил і засобів нормопроектної техніки, спрямованої на забезпечення належного правового регулювання суспільних відносин, гармонізацію національного законодавства України та *acquis* ЄС з метою європейської інтеграції України у політичній, правовій та економічній сферах.

Загальний план дослідження:

сучасні потреби правової регламентації суспільних відносин;
пріоритетність прийняття нормативно-правових актів;
методологічні засади оптимізації стадій правотворчого процесу;
унормування роботи з оновлення та систематизації законодавства,
заповнення прогалін, скасування множинності законів, застарілих норм;
підходи до нормопроектування як інструменту забезпечення системності

законодавства;

формування єдиного правового простору з країнами-членами ЄС;

дослідження змісту Директив ЄС на предмет їх імплементації в законодавство України;

суб'єктний склад та особливості здійснення правової експертизи й обговорення проектів нормативно-правових актів;

форми та порядок проведення правового моніторингу як засобу забезпечення якості та ефективності правотворчого процесу.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджувалися такі основні аспекти теми: основні засади (принципи) правотворчої діяльності; напрями здійснення правотворчої діяльності в умовах воєнного стану в Україні та післявоєнного відновлення; правова глобалізація, регіоналізація та глокалізація як сучасні тенденції у правотворчості; упорядкування та систематизація законодавства України в умовах євроінтеграції; кодифікація, інкорпорація та консолідація законодавства як окремі форми його систематизації; врахування євроінтеграційного вектору на етапі планування та прогнозування українського законодавства; етапи розроблення проекту нормативно-правового акта; роль та значення правового моніторингу у розробці проектів нормативно-правових актів; нормативні та доктринальні аспекти розуміння, виявлення та усунення законодавчих упущень в контексті конституційно-правової політики України; розробка пропозицій до Закону України «Про правотворчу діяльність».

Досягнення з дослідження теми та нові знання щодо удосконалення правотворчої діяльності в Україні в умовах євроінтеграції знайшли свій прояв у такому вигляді:

Наукові результати:

У сучасних умовах розбудови правової держави з урахуванням євроінтеграційних процесів в Україні особливого значення набувають питання ефективного використання правил і засобів нормопроектної техніки, спрямованих на системний виклад нормативно-правових приписів та

забезпечення регулятивної здатності нормативно-правових актів з метою упорядкування суспільних відносин та адаптації законодавства України до права ЄС. Злагодженість та ефективність правотворчої діяльності є основою дієвості права, його здатності збалансувати публічні й приватні інтереси.

Правотворчість, як процес творення норм права, є досить важливим і складним явищем, що потребує певного переосмислення, однозначного розуміння сутності і змісту правотворчості, її суб'єктів, вироблення науково обґрунтованих шляхів удосконалення та модернізації, обрання найбільш ефективних правових форм для належного врегулювання суспільних відносин із урахуванням позитивного європейського досвіду шляхом прийняття нових, зміни чи скасування діючих нормативно-правових актів.

Правотворча діяльність в умовах дії воєнного стану в Україні відзначається особливою концентрацією і консолідацією зусиль держави і громадянського суспільства на мінімізації катастрофічних наслідків російської агресії для економіки України, підтриманні системи охорони здоров'я, зміцненні системи соціального захисту військовослужбовців, членів їх сімей, спрощенні дозвільних, реєстраційних та інших адміністративних процедур, посиленні кримінальної відповідальності за правопорушення.

Прийняття Закону України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2023 року №3354-IX стало важливим кроком на шляху впорядкування правотворчого процесу в нашій державі, адже якість законодавства, забезпечення його системності, повноти, логічності, відповідності визнаним світовим і європейським стандартам безпосередньо залежить від впорядкованості самої правотворчої діяльності.

Водночас продовжують розвиватися євроінтеграційні відносини України та ЄС, у зв'язку з чим помітно посилюється увага до реалізації державної політики України з адаптації законодавства до *acquis communautaire* (*acquis*) та інституційного забезпечення адаптаційного процесу, оскільки за відсутності прогресу за цим напрямом, країна позбавляється можливості партнерства з ЄС, його сприяння політичним та економічним реформам, тіснішій економічній

інтеграції та сталому розвитку, надання політичної підтримки та допомоги. За таких умов правотворча діяльність сучасної держави має особливо орієнтуватися на максимальну охорону та захист прав і свобод людини і громадянина, розумно балансує між вимушеними конституційними обмеженнями і правовими можливостями.

Таким чином, у межах даного дослідження у звітному періоді основна увага була зосереджена на аналізі та удосконаленні правотворчої діяльності, покращенні стану нормативно-правового регулювання приватноправових та публічно-правових відносин в контексті євроінтеграції, враховуючи різноплановість проблем, що постали перед Україною, та завдань післявоєнного відновлення України.

З цією метою було:

Визначено, що:

принципи правотворчої діяльності – це відправні ідеї її буття, які виражають найважливіші закономірності і підвалини правотворчої діяльності, утворюють її основні риси, відрізняються універсальністю, вищою імперативністю і загальнозначимістю, забезпечують утворення нормативно-правових актів, за допомогою яких у чинну правову систему запроваджуються, змінюються чи скасовуються правові норми;

показниками ефективності реалізації норм права є обґрунтованість, доцільність та корисність, які обов'язково мають використовуватися при здійсненні правотворчості за встановленою законом процедурою. Їх використання дозволить провести оцінку не лише на етапі прогнозування впливу нормативно-правового акту на суспільні відносини, а й визначити рівень ефективності правової норми в процесі її реалізації. Застосування вказаних показників при оцінці впливу нормативно-правового акта створить можливість встановити співвідношення між ціллю норми права і змістом правових норм, що важливо для забезпечення якості законодавства;

законодавче упуцнення, виходячи з аналізу конституційно-правової теорії і практики, слід розглядати як порушення конституційних норм і принципів, яке

виражається у незабезпеченні уповноваженими суб'єктами законодавчого підґрунтя для функціонування ефективного юридичного механізму з метою належного унормування найбільш важливих суспільних відносин, необхідність врегулювання яких прямо вимагається або передбачена Конституцією України;

алгоритмізація правотворчого процесу має бути наступною: 1) правовий моніторинг, у процесі якого здійснюється збір, аналіз та узагальнення інформації за допомогою науково обґрунтованих підходів, принципів та методів з метою отримання знань про якість та ефективність нормативно-правових актів, норм права, що у них викладені, наявність колізій та прогалин у законодавстві; 2) юридичне прогнозування, результатом якого є одержання шляхом застосування спеціальних наукових методів і засобів важливої прогностичної інформації про основні тенденції подальшого розвитку національного законодавства; 3) планування правотворення, що має на меті нормативно встановлену узгодженість (зкоординованість) діяльності суб'єктів правотворчості, що базується на результатах прогнозів та моніторингу й містить взаємопов'язані та взаємообумовлені компоненти, поєднує як планування законодавчої діяльності парламенту, так і планування законопідготовчих робіт суб'єктів законотворчої діяльності»; 4) розроблення проектів нормативно-правових актів; 5) правова експертиза, що являє собою поглиблений аналіз певного об'єкта, результатом якого є оформлені у відповідному процедурному порядку професійні висновки для забезпечення прийняття правильного рішення з питання, що досліджується;

систематизація законодавства України, яка зорієнтована на потреби правозастосовної практики і здатна вирішувати перспективні та поточні завдання щодо формування належного правопорядку в державі, є вкрай необхідним заходом на шляху до європейської інтеграції України, досвід якої в умовах широкомасштабної війни має унікальний характер. Ефективне правове регулювання суспільних відносин неможливе без подальшої систематизації законодавства, дієвість якого безпосередньо залежить від якості нормативно-правових актів, що входять до складу законодавства.

Доведено, що:

законодавчі упущення виявляються не тільки у процесі професійної діяльності Конституційного Суду України, судів у системі судоустрою України, але й під час доктринального пізнання юридичних явищ. Так, законодавчими упущеннями є відсутність Законів України: «Про Український народ» (частина друга та третя статті п'ятої Конституції України); «Про власність Українського народу» (частина перша та друга статті 13 Конституції України); «Про місцевий референдум» (частина перша статті 38 Конституції України); «Про мирні зібрання» (стаття 39 Конституції України); «Про Президента України» (Розділ V Конституції України); «Про територіальний устрій України» (Розділ IX Конституції України) тощо;

належне здійснення правового моніторингу, правової експертизи та інших невід'ємних процедур правотворчості, потребує окремого ретельного нормативного врегулювання, оскільки ті положення Закону України «Про правотворчу діяльність», що визначають стадії правотворчої діяльності, мають лише загальний характер, на підставі яких мають бути розроблені і прийняті фундаментальні закони «Про правовий моніторинг», «Про правову експертизу» та «Про юридичне прогнозування і планування»;

кодифікація законодавства як одна з основних форм його систематизації наділена правотворчою природою та полягає у створенні уніфікованого, інноваційного, гармонійного законодавчого акта шляхом застосування результатів попередніх форм систематизації, аналізу суспільних відносин з метою встановлення ефективного й дієвого законодавства, що відповідає суспільним потребам;

консолідація як форма систематизації законодавства є важливою не лише для розвитку доктринальної концепції правотворчості, але й сприяє упорядкуванню норм консолідованого акта у певній логічній послідовності, створенню загальної структури майбутнього акта, уніфікації термінології, усуненню нормативних колізій та дублювань;

глокалізація права являє собою компроміс між правовою глобалізацією та локалізацією внаслідок усвідомлення національними урядами неможливості проведення політики ізоляціонізму в епоху сучасних інформаційних технологій та одночасної необхідності продукації правової політики, спрямованої на захист національних інтересів. При цьому продукація якісної правової політики держави у сучасному глобалізованому світі має відбуватися на засадах правової глокалізації, в парадигмі якої формуються прагматичні стратегія і тактика розвитку правового життя суспільства з урахуванням тенденцій правової глобалізації та національних інтересів.

Обґрунтовано, що:

ухвалений Верховною Радою України Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2023 року встановлює нові вимоги до правотворчості органів державної влади та подальшої систематизації нормативно-правових актів, які різняться за юридичною силою, колом суб'єктів, часом видання й територією застосування, що підкреслює актуальність подальших наукових досліджень у цій сфері та потребу у подальшому розвитку теоретичних і практичних засад як загалом систематизації законодавства, так і її окремих форм;

правотворча діяльність здійснюється відповідно до принципів: 1) верховенства права, що включає принципи законності, юридичної визначеності, запобігання зловживанню повноваженнями, рівності перед законом та недискримінації, доступу до правосуддя; 2) пріоритетності утвердження та забезпечення прав і свобод людини, дотримання міжнародних стандартів у сфері прав людини; 3) демократичності; 4) пропорційності (домірності); 5) необхідності та обґрунтованості; 6) системності; 7) наукового забезпечення; 8) ресурсної забезпеченості, що виражають найважливіші закономірності і підвалини правотворчої діяльності, утворюють її основні риси, відрізняються універсальністю, вищою імперативністю і загальнозначимістю;

запровадження інституту юридичного прогнозування підвищить ефективність реалізації правової норми, дозволить визначити мету прийняття норми права, окреслити цілі норми права з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних обставин, що можуть вплинути на її реалізацію;

закріплення на законодавчому рівні положень, якими важлива роль у сучасному правотворчому процесі України відведена Національній академії наук України, є повною мірою виправданим, адже саме Національна академія наук України, наукові установи, що перебувають у її віданні, зокрема Інститут правотворчості та науково-правових експертиз, станом на сьогодні мають необхідний науковий потенціал та усі необхідні ресурси для виконання важливих завдань підготовки Наукової концепції розвитку законодавства України та для виконання відповідних експертних функцій щодо проєктів законодавчих актів, в тому числі в сучасних умовах воєнного стану в Україні та необхідності забезпечення стабільності регулювання суспільних відносин, їх розвитку, пришвидшення інтеграційних процесів та повоєнного відновлення України.

Надано пропозиції:

внесення змін до Закону України «Про правотворчу діяльність» шляхом визначення таких понять як «Закон про внесення змін до Конституції України», «Декларація», «Основи законодавства», «Законодавче упуцнення»; доповнення новими статтями, а саме: ст. 91. Закон про внесення змін до Конституції України, ст. 92. Декларація, ст. 93. Основи законодавства, ст. 651. Законодавче упуцнення та його усунення; доповнення положеннями, які визначають перелік підзаконних нормативно-правових актів тощо;

визначення на законодавчому рівні видів правового моніторингу та особливостей здійснення кожного із них шляхом доповнення ст. 67 Закону України «Про правотворчу діяльність» частиною сьомою у редакції: «7. Видами правового моніторингу, за тривалістю проведення є: 1) плановий – моніторинг правозастосовної практики, що проводиться суб'єктом правового моніторингу щодо конкретного об'єкту правового моніторингу відповідно до плану роботи на відповідний період; 2) поточний – моніторинг нормативно-правового акту, що безперервно проводиться суб'єктом правового моніторингу з питань, які належать до його відання; 3) оперативний – моніторинг нормативно-правового акту, що проводиться суб'єктом правового моніторингу протягом першого року

дії конкретного нормативно-правового акту; 4) тимчасовий – моніторинг нормативно-правового акту, що проводиться суб'єктом правового моніторингу у межах певного проміжку часу; 5) вибірковий – моніторинг нормативно-правового акту, що проводиться суб'єктом правового моніторингу щодо окремого нормативно-правового акту або окремої його частини, статті»;

розробки методичних рекомендацій щодо реалізації положень Закону України «Про правотворчу діяльність» в контексті планування правотворчої діяльності, підготовки, обговорення та затвердження документів публічної політики, а також здійснення правового моніторингу та постзаконодавчого контролю за реалізацією нормативно-правових актів;

організації комплексної міжвідомчої взаємодії щодо імплементації Закону України «Про правотворчу діяльність» в рамках Міжвідомчої робочої групи з питань удосконалення законопроектної роботи, оцінки законодавчого впливу та підвищення результатів реалізації законів;

продовження практики розробки Плану законопроектної роботи з урахуванням положень Закону України «Про правотворчу діяльність» щодо переліку питань, що потребують законодавчого врегулювання, спрямованих на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) у частині виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

сприяння створенню єдиної інформаційної бази даних із питань адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС), що відобразатиме стан правотворчої діяльності у сфері європейської інтеграції, а її публічність дозволить кожній заінтересованій особі проводити моніторинг виконання міжнародно-правових зобов'язань України і тим самим долучатися до правотворчості;

щодо складу робочих (переговорних) груп щодо підготовки переговорних позицій України під час переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про вступ України до Європейського Союзу;

запровадження Єдиного реєстру правотворчих пропозицій (ініціатив, ідей) як індикатору соціальних потреб та суспільних інтересів, що потребують правового урегулювання, основою яких можуть стати дисертаційні (монографічні) дослідження, в котрих обґрунтовується теоретико-практичне бачення вирішення тієї чи іншої проблеми та забезпечуватиметься тісний зв'язок між наукою та практикою.

Практична значимість проведеного дослідження полягає в тому, що подальше впровадження його результатів у соціальну практику забезпечить створення відповідних передумов для впорядкування законодавства, його вдосконалення з метою належного регулювання суспільних відносин, забезпечення правопорядку, належної реалізації та захисту прав фізичних і юридичних осіб, удосконалення самого правотворчого процесу та підвищення якості правотворчої діяльності в Україні, гармонізації законодавства України з правом ЄС.

За темою дослідження опубліковано: 1 збірник наукових праць; 2 збірники матеріалів наукових заходів; 1 коментар законодавства України, 19 наукових статей, з яких 17 – у фахових виданнях України категорії «Б», 1 – у науковому виданні України категорії «А» та 1 – у виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі даних Scopus; 30 тез наукових доповідей. Загальний обсяг публікацій становить 90,58 д.а.:

1. Систематизація законодавства України як важлива складова правотворчої діяльності в умовах євроінтеграції: збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Н.В. Міловської. Київ: Алерта, 2024. 248 с. (14,4 д.а.)

2. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 р.). Київ: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, 2024. 100 с. (5,8 д.а.)

3. Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки (м. Київ, 17 травня 2024 р.). Київ: Інститут правотворчості та науково-

правових експертиз НАН України, 2024. 280 с. (16,28 д.а.)

4. Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність» / За заг. ред. Стефанчука Р.О. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 576 с. (36 д.а.)

Стаття у виданні, що індексується у міжнародній наукометричній базі даних Scopus (1):

Monaienko, A., Atamanchuk, N., Soldatenko, O., Vlasenko, V., & Striashko, G. Legal foundations of stimulating fiscal policy in the EU. Social & Legal Studios. 2024. №7(1). P. 56–64. (0,7 д.а.) <https://doi.org/10.32518/sals1.2024.65>.

Стаття у науковому виданні України категорії «А» (1):

1. Кот О.О. Колодій А.М. Принципи правотворчої діяльності згідно Закону України «Про правотворчу діяльність». Вісник Національної академії правових наук України / редкол.: В. Журавель та ін. Харків: Право, 2024. Т. 31, №2. С. 15–33 (0,8 д.а.). <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2024-31-2-15>.

Статті у фахових виданнях України категорії «Б» (17):

1. Атаманчук Н.І., Касьяненко Л.М. Реформування військового збору в Україні в умовах воєнного стану: аналіз законодавчих ініціатив. Нове українське право. 2024. Вип. 1. С. 65–72. (0,7 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.1.8>

2. Атаманчук Н.І. Правотворча діяльність органів Державної податкової служби України: теоретико-правові аспекти. Нове українське право. 2024. Вип. 2. С. 42–49. (0,7 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.2.6>

3. Атаманчук Н.І. Місце та роль підзаконних нормативно-правових актів в системі чинного законодавства України. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 69–79. (0,7 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.8>

4. Бодюл Є.М. Інкорпорація як форма упорядкування чинного законодавства України. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 44–50. (0,5 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.5>.

5. Колодій А.М., Тернавська В.М., Колодій О.А. Модернізація Конституції України – головний напрямок правотворчої діяльності в умовах післявоєнного відновлення. Нове українське право. 2024. Вип. 1. С. 83–92. (0,9 д.а.)

<https://doi.org/10.51989/NUL.2024.1.10>.

6. Колодій А.М., Тернавська В.М. Законодавче упушення: нормативні та доктринальні аспекти розуміння, виявлення та усунення. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 60–68. (0,7 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.7>.

7. Кот О.О. Колодій А.М. Закон України «Про правотворчу діяльність» – нормативна основа правоутворення, правотворчості, законотворчості та нормотворчості в Україні». Вісник Національної академії наук України. 2024. №8. С. 51–57. (0,5 д.а.). <https://doi.org/10.15407/visn2024.08.051>.

8. Лапко А.Г. Консолідація як форма впорядкування нормативно-правових актів: порівняльно-правове дослідження. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 51–59. (0,5 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.6>.

9. Мельник Я.Я. Доктрина правотворчості як окремий елемент системи права. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 32–43. (0,6 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.4>.

10. Мельник Я.Я. Проблеми валідності джерел соціального права в контексті правового моніторингу. Нове українське право. 2024. Вип. 4. С. 18–25. (0,5 д.а.).

11. Мельник Я.Я. Проблеми застосування правового моніторингу засуджених до позбавлення волі звільнених в зв'язку із їх мобілізацією. Прикарпатський юридичний вісник. 2024. С. 131–136. (0,5 д.а.). http://pjuv.nuoua.od.ua/v3_2024/25.pdf

12. Мельник Я.Я. Правовий моніторинг соціальних прав засуджених до позбавлення волі звільнених в зв'язку із мобілізацією. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. С.159–163. (0,5 д.а.). http://lsej.org.ua/8_2024/37.pdf.

13. Міловська Н.В. Правова регламентація страхових відносин в умовах дії воєнного стану в Україні. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки». 2024. Том 35 (74) №3. С. 44–51. (0,5 д.а.). <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.3/08>.

14. Міловська Н.В. Етапи розроблення проекту нормативно-правового акта. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 24–31. (0,5 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.3>.

15. Тернавська В.М. Проблеми законодавчого упуцнення в контексті конституційно-правової політики України. Альманах права. 2024. Вип. 15. С. 435–441. (0,5 д.а.). <https://almanahprava.org/assets/images/issues/15/almanac-15-ua.pdf>.

16. Тернавська В.М. Правотворчість держави в умовах глобалізації та глокалізації як основних тенденцій у праві. Нове українське право. 2024. Вип. 2. С. 95–101. (0,7 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.2.12>.

17. Томкіна О.О. Конституційний принцип єдиного громадянства: праводоктринальна інтерпретація. Нове українське право. 2024. Вип. 4. С. 109–118. (0,6 д.а.). <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.4.13>.

Тези доповідей (30):

1. Атаманчук Н.І. Удосконалення діяльності податкових органів в Україні в умовах виконання зобов'язань з набуття членства в Європейському Союзі. Трансформація правової системи України: виклики сучасності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 21 лютого 2024 року) / За заг. ред. П. В. Горінова, С. І. Москаленка, Н. В. Сушицької. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 5–8. (0,2 д.а.)

2. Атаманчук Н.І. Звільнення від оподаткування благодійної допомоги на користь учасників бойових дій та членів їх сімей в Україні: аналіз законодавчих ініціатив ПРОКІЇВ: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 26 березня 2024 року). Київ, 2024. С. 434–436. (0,2 д.а.)

3. Атаманчук Н.І. Законодавчі ініціативи щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби в Україні. Актуальні проблеми приватного та публічного права: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю від дня народження члена-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О. І. (м. Ломжа–Харків, 29 березня 2024 року). Łomża–Харків, 2024. С. 548–550. (0,2 д.а.)

4. Атаманчук Н.І. Правовий моніторинг в Україні: сучасний стан та

перспективи подальшого реформування. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 року). Київ, 2024. С. 7–11. (0,2 д.а.).

5. Атаманчук Н.І. Пільгове оподаткування операцій з ввезення транспортних засобів для осіб залучених до захисту України: законодавчі ініціативи. Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки (м. Київ, 17 травня 2024 року). Київ, 2024. С. 190–194. (0,2 д.а.).

6. Атаманчук Н.І. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні в умовах Євроінтеграції. Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики: матеріали XII міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 31 травня 2024 року). Київ, 2024. С. 45–48. (0,2 д.а.).

7. Атаманчук Н.І. Удосконалення діяльності Рахункової Палати в Україні в умовах набуття членства в Європейському Союзі. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 року). Київ, 2024. С. 224–228. (0,2 д.а.).

8. Атаманчук Н.І. Гармонізація законодавства України про захист прав споживачів з правом Європейського Союзу. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 03 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 92–97. (0,2 д.а.).

9. Атаманчук Н.І. Заінтересовані особи як учасники правотворчої діяльності відповідно до Закону України «Про правотворчу діяльність». Проблеми реалізації прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права в Україні: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 08 жовтня 2024 року) / відп. ред. А.Ю. Олійник, Ю. В. Оніщик. К.: КНУТД, 2024. С. 45-49. (0,2 д.а.).

10. Атаманчук Н.І. Роль планування правотворчої діяльності у забезпеченні фінансової безпеки держави. Фінансова безпека України: сучасний стан правового регулювання та перспективи розвитку: матеріали X Науково-практичної конференції, присвяченої науковій школі Віктора Тарасовича Білоуса (м. Ірпінь, 30 жовтня 2024 року) (0,2 д.а.). (подано до друку)

11. Бодюл Є.М. Цілі та особливості інкорпорації законодавства. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 року). Київ, 2024. С. 11–15. (0,2 д.а.).

12. Бодюл Є.М. Класифікація суб'єктів правового моніторингу. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 року). Київ, 2024. С. 22–27. (0,2 д.а.).

13. Колодій А.М. Закон України – про правотворчу діяльність – основа реформування правової системи України. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 року). Київ, 2024. С. 27–36. (0,4 д.а.).

14. Колодій А.М. Аксиологічні властивості Конституції України. Цінність Конституції України в сучасних умовах: матеріали Міжнародної наукової конференції з нагоди Дня Конституції України (м. Київ, 20 червня 2024 року): ел. збірник. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2024. С. 18–21. (0,3 д.а.)

15. Колодій А.М., Колодій О.А. Реформування правоохоронних органів в умовах євроінтеграції України. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 року). Київ, 2024. С. 151–157. (0,3 д.а.).

16. Колодій А.М., Тернавська В.М. Конституціоналізація, конституціоналізм та модернізація Конституції України в умовах післявоєнного відновлення. 28-річчя Конституції України: досвід, воєнні випробування та повоєнний ренесанс: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 26 червня 2024 року, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України). К., 2024. (0,2 д.а.).

17. Колодій А.М., Тернавська В.М., Тарасенко В. Національна конституційна ідентичність та європейська інтеграція: аспекти співвідношення. Українська конституційна ідентичність в контексті європейської інтеграції: матеріали III Маріупольського конституційного форуму (м. Київ, 04 жовтня 2024 року, Конституційний Суд України-ОБСС). К., 2024. (0,2 д.а.). (подано до друку)

18. Колодій А.М., Тернавська В.М. Захист прав людини органами конституційної юрисдикції: національний та міжнародний аспекти. Чи є дієвим право людини без права на його ефективний захист: питання відшкодування порушеного права внаслідок визнання акта неконституційним. Збірка тез міжнародного семінару-практикуму (м. Київ, 22 листопада 2024 року, Верховний Суд). К., 2024. (0,2 д.а.). (подано до друку)

19. Лапко А.Г. Питання техніко-методологічних засад правового моніторингу. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 року). Київ, 2024. С. 57–60. (0,2 д.а.)

20. Мельник Я.Я. Конституційні обов'язки: соціальні баланси ренесансу. 28-річчя Конституції України: досвід, воєнні випробування та повоєнний ренесанс: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 26 червня 2024 року, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України). К., 2024. (0,2 д.а.) (подано до друку)

21. Мельник Я.Я. Тенденції впровадження правового моніторингу при наданні адвокатських послуг у країнах ЄС та Україні. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 03 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 102–109. (0,3 д.а.).

22. Міловська Н.В. Страховий захист інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності в контексті удосконалення чинного законодавства України. Цивільне право України: погляд в майбутнє: збірник матеріалів XIII Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 04 квітня 2024 р.). Київ, 2024. С. 88–93. (0,2 д.а.).

23. Міловська Н.В. Європейський досвід планування правотворчої діяльності. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 року). Київ, 2024. С. 65–68. (0,2 д.а.).

24. Міловська Н.В. Вплив міжнародних договорів на національне законодавство України. Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки (м. Київ, 17 травня 2023 р.). Київ, 2024. С. 10–13. (0,2 д.а.).

25. Міловська Н.В. Планування законопроектної роботи в контексті євроінтеграційних процесів і забезпечення повоєнного відновлення України. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 року). Київ, 2024. С. 238–241. (0,2 д.а.).

26. Міловська Н.В. Посилення гарантій захисту прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права ЄС. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 03 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 110–113. (0,2 д.а.).

27. Тернавська В.М. Глокалізація у праві: теоретико-правовий аспект. Закарпатські правові читання. Сталий розвиток та інституційна спроможність в умовах війни: національний та міжнародно-правовий аспекти: матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26–27 квітня 2024 року). Львів –Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 224–226. (0,2 д.а.).

28. Тернавська В.М. Юридична технологія у сфері правотворчості. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення

правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 року). Київ, 2024. С. 90–94. (0,2 д.а.).

29. Тернавська В.М. Прогалини у сімейному законодавстві щодо належного забезпечення прав дітей, постраждалих внаслідок російсько-української війни. Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України: матеріали круглого столу (м. Київ, 04 червня 2024 року). Київ, 2024. С. 46–48.(0,2 д.а.).

30. Томкіна О.О. Домірність санкції за правопорушення як правова гарантія конституційних прав і свобод (на прикладі статті 1321 Кодексу України про адміністративні правопорушення). Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 29 березня 2024 року) / За ред. проф. Татаренко Г.В. Київ: вид-во Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В. Даля, 2024. С. 68–72. (0,2 д.а.).

Організовано та проведено:

Всеукраїнську науково-практичну конференцію до Дня науки «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених», 17 травня 2023 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України.

науково-практичний круглий стіл «Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні», 12 квітня 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України за підтримки Науково-консультативної ради при Голові Верховної Ради України та Міністерства юстиції України;

круглий стіл «Проведення експертизи проєктів нормативно-правових актів України щодо їх відповідності праву ЄС», 24 жовтня 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України;

Підготовлено:

проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про правотворчу діяльність» щодо удосконалення окремих положень» (вих. №135 від 03 червня 2024 року);

пропозиції до аналітичної записки Національного інституту стратегічних досліджень «Щодо постійного науково-методичного супроводу процесів функціонування національної системи стійкості» (вих. №73 від 22 березня 2024 р.);

доповнення та зауваження на Пропозиції щодо роботи над імплементацією Закону України «Про правотворчу діяльність» в рамках Міжвідомчої робочої групи», за запитом заступника керівника Апарату Верховної Ради України Артема Янчука (вих. №96 від 26 квітня 2024 р.);

пропозиції та зауваження до проєкту наказу МОН України «Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності» (проєктів Методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності та Положення про експертні групи та експертну комісію з питань проведення державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності) (вих. №105 від 06 травня 2024 р.);

пропозиції до проєкту Стратегії кібердипломатії України, за запитом Національної академії наук України (вих. №185 від 30 липня 2024 р.);

пропозиції та зауваження до проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції підтримки та розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності «Національна система дослідників України», за запитом Національної академії наук України (вих. №198 від 03 вересня 2024 р.).

Підготовлено науково-експертні висновки на проєкти законів України та інших нормативно-правових актів (8):

науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби» (реєстр. №10378 від 25.12.2023), за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабака);

науково-експертний висновок на проект постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Міжвідомчої робочої групи з питань забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу та адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», за запитом Національної академії наук України;

науково-консультативний висновок щодо проекту «Порядку аналізу проблем правового регулювання (моніторингу) у сферах судоустрою та судочинства, кримінальної юстиції, доступу громадян до правосуддя та безоплатної правничої допомоги, адвокатури та здійснення адвокатської діяльності, судово-експертної діяльності, організації примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), банкрутства», за запитом Директорату правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України;

науково-правовий висновок щодо проекту наказу МОН України «Про затвердження примірної форми звіту про результати виконання наукових (науково-технічних) робіт чи окремих їхніх етапів, що виконуються частково або повністю за рахунок коштів державного бюджету»;

науково-експертний висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби» (реєстр. №11090 від 18.03.2024)»;

науково-експертний висновок на проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу», за запитом Національної академії наук України;

науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. №11469 від 07.08.2024), за звернення Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабака;

науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про критичну інфраструктуру» щодо імплементації положень Директиви (ЄС) 2022/2557 Європейського парламенту та Ради від

14 грудня 2022 року про стійкість критично важливих об'єктів і скасування Директиви Ради 2008/114/ЕС» (реєстр. №12208 від 14.11.2024), за запитом Національної академії наук України;

Підготовлено науково-експертні висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного суду України, Верховного суду та інших державних органів) (7):

науково-експертний висновок щодо норми, викладеній у абзаці другому пункту 1 глави 13 розділу II Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 17 серпня 2012 року №346;

науково-консультативний висновок щодо розуміння «законодавчого упущення» та його наслідків, за запитом судді Конституційного Суду України О. Совгирі;

науково-правовий висновок щодо перейменування Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського;

науково-консультативний висновок щодо виконання повноважень Президента України після 20 травня 2024 року;

науково-правовий висновок щодо правових наслідків скасування судом рішення Національного банку України про анулювання ліцензії на здійснення діяльності із надання фінансових послуг (страхування), за запитом Національного банку України;

науково-консультативний висновок щодо конституційності положення абзацу другого пункту третього «Порядку відшкодування особами витрат, пов'язаних з їх утриманням у ЗВО із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 року №261, за запитом судді Конституційного Суду України О. Совгирі;

науково-правовий висновок щодо обов'язковості використання сторонами конфлікту процедури медіації, за запитом Директорату правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України.

Науково-правові висновки, виконані на замовлення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами (4):

науково-правовий висновок щодо договірних відносин гарантії як забезпечувального зобов'язання, за запитом Адвокатського об'єднання ЮРИДИЧНА ФІРМА «АРІО»;

науково-правовий висновок щодо договірних відносин майнового найму та зміни істотних умов договорів, укладених ВАТ «Меридіан» ім. С.П. Корольова, за запитом Відкритого акціонерного товариства «Меридіан» ім. С.П. Корольова;

науково-правовий висновок щодо підтвердження правильності застосування (тлумачення) норм податкового законодавства під час оподаткування контрольованих операцій в трансфертному ціноутворенні податком на прибуток, за запитом Адвокатського об'єднання «Всеукраїнська адвокатська допомога»;

науково-правовий висновок з питань тлумачення і застосування норм законодавства щодо особливостей розрахунку плати за землю (орендної плати) у сфері договірних відносин оренди землі, за запитом Адвокатського об'єднання «Всеукраїнська адвокатська допомога».

Науково-експертна діяльність, спрямована на відстеження, аналіз та оцінку реалізації прийнятих нормативно-правових актів (1):

1. Результати наукового аналізу проблем застосування законів та інших нормативно-правових актів у сферах регулювання, визначених запитом Міністерства юстиції України №80741/11.8/11-24 від 30 травня 2024 року для проведення щорічного правового моніторингу у 2024 році.

Акти впровадження результатів наукової діяльності (2):

лист Міністерства юстиції України (№59828/11/11-24 від 19.04.2024) на науково-консультативний висновок від 18 квітня 2024 року №92 щодо проекту «Порядку здійснення правового моніторингу у сферах судоустрою та судочинства, кримінальної юстиції, доступу громадян до правосуддя та безоплатної правничої допомоги, здійснення адвокатської діяльності, судово-експертної діяльності, організації примусового виконання судових рішень і

рішень інших органів (посадових осіб) та банкрутства», підготовленого Директоратом правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України;

лист Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (№83д9/7-2024/267272 від 29.11.2024) на науково-експертний висновок від 11 червня 2024 року №151 на проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби» (реєстр. №11090 від 18.03.2024) та висловлені у ньому пропозиції та зауваження.

Крім того, виконавцями теми підготовлені та опубліковано наукові праці понад виконання показників робочого плану (12):

Атаманчук Н.І. Правове регулювання фінансової державної підтримки малого підприємництва в Україні в умовах фінансової кризи. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. №1. С. 326–329. (0,7 д.а.). <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/73>.

Атаманчук Н.І. Особливості податкової політики в умовах воєнного стану в Україні. Фінансова політика: теоретичні і практичні аспекти юридичної науки: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 24 квітня 2024 року). Ірпінь: Державний податковий ун-т, 2024. С. 27–32. (0,2 д.а.)

Атаманчук Н.І. Фіскальне маркування палива хімічними маркерами в країнах Європейського Союзу: зарубіжний досвід та можливості для України. Закарпатські правові читання. Сталий розвиток та інституційна спроможність в умовах війни: національний та міжнародно-правовий аспекти: матеріали XVI міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26–27 квітня 2024 року). Львів–Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 458–461. (0,2 д.а.). <https://doi.org/10.36059/978-966-397-377-7-127>.

Колодій А.М. Колодій О.А. Майнові повноваження Українського народу на об'єкти права власності у складі національного багатства України: теоретико-правовий підхід. Правовий вимір та охорона національного багатства України: монографія / За загальною редакцією О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.Ф. Купіної, В.І. Шакуна. Київ: Алерта, 2023. С. 187–203. (0,6 д.а.)

Колодій А.М. Коментар до ст. 2, 76, 78, 132, 133 Конституції України. Конституція України. Науково-практичний коментар / [редкол.: Р.О. Стефанчук (співголова), О.В. Петришин (співголова), Ю.Г. Барабаш та ін.; вступ. сл. В. Зеленського]; за заг. ред. Р.О. Стефанчука й О.В. Петришина; Нац. акад. прав. наук України; Конституційний Суд України. Харків: Право, 2024. 1176 с. (1 д.а.)

Петришин О.В., Колодій А.М. Коментар до ст. 4 Закону України «Про правотворчу діяльність». Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність» / За заг. ред. Стефанчука Р.О. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 576 с. (0,6 д.а.)

Колодій А.М., Тернавська В.М. Коментар до ст. 46, 60 Закону України «Про правотворчу діяльність». Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність» / За заг. ред. Стефанчука Р.О. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 576 с. (0,9 д.а.)

Мельник Я.Я. Мобілізація засуджених до позбавлення волі в контексті редукції соціальної ізоляції. Актуальні проблеми права і держави. 2024. С. 113–121. (0,4 д.а.). URL.: <http://apdp.in.ua/v103/18.pdf>

Гриняк А.Б., Міловська Н.В. Адаптація законодавства України у сфері гарантування вкладів фізичних осіб до права Європейського Союзу. Щорічник українського права: збірник наукових праць / Відп. за вип. Є.А. Гетьман. Харків: Право, 2024. №16. С. 107–121. (0,5 д.а.)

Міловська Н.В. Удосконалення правового регулювання договірних відносин зі страхування в умовах рекодифікації Цивільного кодексу України. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 308–327. (0,8 д.а.)

Міловська Н.В. Правовий статус страховика як учасника договірних страхових відносин. Цивілістична платформа. 2024. №2. С. 124–138. (0,5 д.а.)

Міловська Н.В. Коментар до ст. 29 Закону України «Про правотворчу діяльність». Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність» / За заг. ред. Стефанчука Р.О. Київ: Вид-во Ліра-К, 2024. 576 с. (0,4 д.а.)

за темою НДР «Інституційні спроможності України для післявоєнного відновлення: нормативно-правові механізми ефективної реалізації»:

Метою дослідження є визначення нормативно-правових механізмів зміцнення інституційної спроможності, що сприятиме відновленню і розвитку України у післявоєнний період, досягнення Цілей сталого розвитку та дотримання доктрини прав людини.

Загальний план дослідження:

нормативно-правові основи діяльності органів, які здійснюють державну та регіональну політику в сфері планування відновлення регіонів та територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України;

дослідження «національного багатства» як матеріального капіталу, природних ресурсів та людського капіталу;

трансформація підходів до змісту функцій держави, у тому числі механізмів координації діяльності територіальних органів центральної виконавчої влади, функціонування органів місцевого самоврядування, реформування системи правоохоронних органів, зміцнення системи суддівського самоврядування та інших органів юстиції для ефективної реалізації заходів плану відновлення України;

нероздільність соціального та економічного прогресу як ключовий принцип ЄС на шляху України до членства;

інституційні чинники підвищення ефективності антикорупційної реформи;

проблемні аспекти управління державними стратегічними активами;

соціальна справедливість в системі нової соціально-економічної орієнтації України;

посилення державного захисту заявників, свідків, потерпілих в умовах збройного конфлікту;

сучасні проблеми інтеграції внутрішньо переміщених осіб, зовнішніх мігрантів після повернення до України;

організаційно-правові проблеми досягнення Цілей сталого розвитку України;

перспективи удосконалення інституційних механізмів для відновлення та розвитку України у післявоєнний період;

трансформація державної політики України у сферах національної безпеки і оборони для запобігання збройних конфліктів з метою захоплення людей, територій та ресурсів;

правові аспекти забезпечення належної комунікації між громадянським суспільством, правовою державою та особою у післявоєнний період.

Досягнення з дослідження теми та нові знання щодо нормативно-правових механізмів зміцнення інституційної спроможності, що сприятиме відновленню і розвитку України у післявоєнний період знайшли свій прояв у такому вигляді:

Наукові результати:

Тривалість війни та її наслідки станом на сьогодні передбачити неможливо. Однак, все більш зрозуміло, що Україна потребуватиме повоєнного відновлення. Різні уряди та міжнародні організації висловили свою готовність допомогти нашій державі у проблемах відновлення після війни. Післявоєнне відновлення є складним, багатовекторним процесом, який має на меті запуск економіки України, зокрема окремих галузей, що втратили свою активність або ж можливості для реалізації діяльності в результаті розгортання повномасштабної війни на теренах нашої держави. Формування процесів післявоєнного відновлення України потребує уважного врахування усіх аспектів, оскільки від цього залежить подальший розвиток суспільства. На сьогодні, центральними органами виконавчої влади України розроблено та оприлюднено План відновлення України, візією якого є «Сильна європейська країна – магніт для іноземних інвестицій». План відновлення включає в себе декілька Національних програм для прискорення стійкого економічного зростання.

Водночас, варто пам'ятати, що відбудова України має базуватися не лише на прирості економіки, а й на засадах соціальної справедливості, враховуючи сучасну доктрину прав людини та Цілі сталого розвитку України. Саме ідея соціальної справедливості дозволить сформувати сильну країну з прогресивним громадянським суспільством, який наразі є рушійною силою при подоланні

викликів з якими стикнулася Україна. Утвердження ідеології соціальної справедливості в суспільстві та впровадження цього принципу у чинне законодавство стане важливим кроком у післявоєнному відновленні держави.

Відновленню передують як наукове, так і політичне рішення, яке ґрунтується на геополітичній доцільності та національному патріотизмі щодо наукового обґрунтування визначення моделі державного розвитку. Основною особливістю процесу післявоєнного відновлення, зважаючи на його багатовекторність, є пошук моделі, яка б уможливила одночасне вирішення численних гуманітарних проблем, пов'язаних із масовим руйнуванням інфраструктурного забезпечення, а також проблем, пов'язаних із потребою у пошуках нових джерел фінансових та матеріальних ресурсів, їх раціонального розподілу. Цими також обумовлюється актуальність обраної теми з точки зору наукового обґрунтування механізмів повоєнного відновлення із залученням громадського сектору України, неурядових міжнародних організацій, які вже висловили свою готовність проводити активні дії задля подолання проблем і наслідків війни, у тому числі сприяння реалізації програм Плану відновлення України як сильної європейської країни. Таким чином, безпрецедентність обставин, глобальність кризи та руйнівний характер подій наголошують на важливості дослідження проблематики та вимагають завчасного науково-практичного обґрунтування механізмів, що посилять інституційну спроможність публічної влади в періоді післявоєнного відновлення України.

З цією метою *критично опрацьовано*:

національні програми проекту Плану відновлення України
<https://recovery.gov.ua/>;

План дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова», затверджений Комітетом міністрів Ради Європи 14 грудня 2022 р.;

Указ Президента України №119/2021 від 24.03.2021 «Про затвердження Національної стратегії прав людини»;

Указ Президента України №722/2019 від 30.09.2019 «Про цілі Сталого розвитку України на період до 2030 року»;

державні стратегічні програми та концепції, реалізація яких буде мати безпосередній вплив на відновлення України, зокрема – оновлену Концепцію реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України №66 від 24.01.2020; Стратегію державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України №312-р від 07.04.2023; Стратегію повернення активів на 2023-2025 роки, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України №670-р від 01.08.2023, Стратегію діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України на 2024-2026 роки, затверджену Наказом Мінінтеграції №126 від 26.04.2024, Стратегію демографічного розвитку України до 2040 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України №922-р від 30.09.2024 тощо;

напрацьовані інститутами громадянського суспільства аналітичні звіти та дослідження щодо стану виконання державних та регіональних програм розвитку регіонів України, у тому числі звільнених з тимчасової окупації, дорожніх карт та планів реалізації національних стратегій, Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію.

Опрацювання нормативної бази, що визначає повноваження органів публічної влади у відновленні України, окреслює питання зміцнення її інституційної спроможності для ефективного відновлення України, робота з аналітичними дослідженнями та звітами щодо наявних проблем діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, судової системи, правоохоронних органів, що потребують вирішення, аналіз національних та міжнародних наукових джерел та проведення власних наукових розвідок дало можливість:

Визначити:

ключові напрями інституційної спроможності публічної влади зміцнення для повоєнного відновлення країни;

нагальні проблеми виконання контрольних функцій органів влади під час війни та у період повоєнного відновлення України;

малозначне застосування правових ідей, здобутків та долі видатних представників української історико-правової думки у формуванні національної ідентичності українців як елементу національного багатства України;

проблеми у нормативному регулюванні складу національного багатства України як основи збереження національної ідентичності України, її природніх ресурсів, матеріальних активів держави та людського капіталу;

сутність та значення людського капіталу як основи національного багатства; шляхи удосконалення державної політики в сфері освіти, науки, охорони здоров'я та соціального забезпечення для ефективного розвитку людського капіталу;

нові підходи до окреслення принципу соціальної справедливості в діяльності органів публічної влади при збереженні національного багатства у повоєнному відновленні України;

труднощі застосування принципу верховенства права в діяльності органів публічної влади;

основні напрями удосконалення конституційно-правового регулювання місцевого самоврядування;

проблемні питання, що виникають в практичній діяльності правоохоронних і судових органів, пов'язаних зі скасуванням арешту майна у кримінальному провадженні;

нормативні прогалини у колі повноважень Верховного Суду щодо встановлення загальнообов'язкових правил поведінки платників податків, що порушує принцип стабільності та соціальної справедливості у регулюванні фіскальних відносин;

правові аспекти репродуктивного здоров'я громадян України та іноземців під час дії воєнного стану, проаналізувати чинне законодавство та визначити необхідні зміни для забезпечення доступу до якісної медичної допомоги в цій сфері.

Встановити:

основні вектори діяльності органів публічної влади для збереження трудових ресурсів як основи людського капіталу та складової національного багатства України;

причини слабкості національної ідеї та усвідомлення українською елітою своїх завдань і спільних цінностей та високих цілей нації;

проблеми застосування принципу «соціальної справедливості» в діяльності органів публічної влади щодо збереження національного багатства у повоєнному відновленні України;

необхідність практичного взаємозв'язку принципу верховенства права з верховенством Конституції і законів України;

підходи щодо вдосконалення конституційних засад організації та здійснення місцевого самоврядування;

прогалини у порядку скасування арешту майна в кримінальному провадженні, накладеного під час досудового розслідування, у випадках закриття провадження;

дисбаланс принципу стабільності з принципами загальності оподаткування, фіскальної достатності та соціальної справедливості, що не сприяє єдності у застосуванні податкового законодавства;

ознаки порушення прав громадян України та іноземців у сфері репродуктивного здоров'я під час дії воєнного стану;

сутність та значення людського капіталу як ключового фактора економічного зростання та національного багатства;

проблеми інвестування на рівні держави та розкриття потенціалу людського капіталу в Україні, що призводить до низького рівня освіти, науки та охорони здоров'я та обмежує можливості для економічного розвитку та інновацій.

Для досягнення поставленої мети та шляхом використання діалектичного, системно-структурного, порівняльно-правового, формально-логічного, теоретико-прогностичного, логіко-лінгвістичного методів наукового пізнання, а також загальнонаукових та спеціальних техніко-правових засобів, способів і прийомів було:

Доведено, що:

для досягнення соціально-економічного прогресу України органи публічної влади в своїй діяльності повинні застосовувати парадигмальний підхід національного багатства і соціальної справедливості. Адекватне, однозначне розуміння та правозастосування принципу соціальної справедливості органами публічної влади під час здійсненні своїх повноважень вплине на якість прийняття управлінських рішень, на стан забезпечення захисту прав та законних інтересів громадян, реалізації їх гарантій. Норми національного законодавства повинні відображати суспільні потреби та особливості українських реалій;

інституційний механізм держави має невідкладно приймати політико-правові рішення, які будуть позбавлені фрагментарних підходів до вирішення глобальних проблем, пов'язаних із зниженням індексу рівня людського розвитку, втратою людського капіталу як основи національного багатства України;

причина тривалого періоду «бездержавності» українського народу криється, серед іншого, у слабкості національної ідеї та не достатньому усвідомленні українською елітою своїх завдань і спільних цінностей та високих цілей нації. Український рух є унікальним і має базуватися на власному політичному та правовому досвіді, українських звичаях і традиціях, не заперечуючи історичних уроків, світової політичної ситуації. Коли країна втрачає інтелектуальне багатство внаслідок еміграції найкращих науковців і експертів, як це було століття тому й сьогодні спостерігається в Україні, вона втрачає можливість накопичувати більше національного багатства;

у відповідних законопроектах підходи щодо вдосконалення конституційних засад організації та здійснення місцевого самоврядування виглядають такими,

що не узгоджуються з природою місцевого самоврядування як форми децентралізації державної влади;

неналежне регулювання та координація транспортної інфраструктури призводить до нераціонального використання ресурсів, що впливає на зниження рівня конкурентоспроможності національної економіки і національного багатства;

трудові ресурси, як частина людського капіталу, є визначною національною цінністю та багатством держави, котрі відіграють вагомішу роль у його формуванні, аніж усі матеріальні активи держави. Тому, на сьогодні актуальним є питання розробки механізмів накопичення трудового потенціалу країни через реалізацію політики рееміграції трудових ресурсів як одного із основних завдань політики держави у сфері праці, трудових відносин та зайнятості населення у повоєнний період. Розвиток політики рееміграції має здійснюватися не лише через реалізацію політики у сфері міграції (імміграції та еміграції), а й із врахуванням напрямів реалізації державної політики у сфері праці, трудових відносин та України;

проголошений у ч. 1 ст. 8 Конституції України принцип верховенства права слід розглядати як основу чи вихідну засаду, на якій має здійснюватися діяльність органів публічної влади практично у всіх сферах суспільного життя, у тому числі у сфері правотворчої діяльності; вихідне концептуальне значення для визначення змісту принципу верховенства права мають відповідні положення розділу I «Загальні засади», що визначають основи конституційного ладу в Україні, та розділу II «Права і свободи людини і громадянина» Конституції України, в якому закріплена система прав і свобод людини і громадянина;

питання скасування арешту майна у кримінальному провадженні, зокрема накладеного під час досудового розслідування, у випадках закриття провадження чи не вирішення цього питання під час постановлення судового рішення, яким закінчується судовий розгляд, у зв'язку з відсутністю визначеного у процесуальному законі порядку є доволі неоднозначним;

принцип стабільності має бути застосований в балансі з принципами загальності оподаткування, фіскальної достатності та соціальної справедливості; норму-принцип стабільності податкового законодавства не можна вважати нормою, яка змінює порядок набрання чинності; немає підстав для твердження, що в разі коли закони про зміну податків (зборів), будь-яких елементів податків (зборів) прийняті без врахування темпоральних меж, не підлягають застосуванню;

існує необхідність у розробці спеціальних правових норм, які регулюватимуть репродуктивне здоров'я громадян України та іноземців під час дії воєнного стану. Це дозволить забезпечити дотримання прав людини та здоров'я населення в умовах військового конфлікту;

існує гостра необхідність інвестування в освіту, науку, охорону здоров'я та соціальне забезпечення для розвитку людського капіталу. Ефективна державна політика в цих сферах дозволить розвинути потенціал українців та забезпечити стійке економічне зростання та конкурентоздатність України на глобальному ринку.

Обґрунтовано, що:

феномен справедливості є оціночним поняттям для окреслення меж розсуду для органів публічної влади. Застосування критеріїв і елементів справедливості у разі вирішення спорів відшкодування шкоди в судах на національному рівні та в Міжнародному Суді гіпотетично можливо, однак, чи вдасться це застосувати на практиці до РФ. Набутий новий досвід процедурних та процесуальних дій притягнення до відповідальності (на прикладі України) за порушення норм міжнародного права зумовлює удосконалення механізмів, способів та засобів застосування справедливої сатисфакції в міжнародному праві та створення новел в правотворчій і правозастосовній діяльності;

причина тривалого періоду «бездержавності» українського народу криється, серед іншого, у слабкості національної ідеї та не достатньому усвідомленні українською елітою своїх завдань і спільних цінностей та високих цілей нації. Український рух є унікальним і має базуватися на власному політичному та правовому досвіді, українських звичаях і традиціях, не заперечуючи історичних уроків, світової політичної ситуації. Коли країна

втрачає інтелектуальне багатство внаслідок еміграції найкращих науковців і експертів, як це було століття тому й сьогодні спостерігається в Україні, вона втрачає можливість накопичувати більше національного багатства;

положення про необхідність приведення відповідних положень Конституції України у відповідність до положень Європейської хартії місцевого самоврядування, в якій місцеве самоврядування визначено як «право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, а не питань місцевого значення»;

безсистемна робота інституційної механізму, наявність фрагментарних, неузгоджених з міжнародними партнерами політичних рішень, породжує функціонально невпорядковану діяльність органів влади в цій сфері, сприяє утворенню прогалів в міжгалузевому законодавстві та свідчить про відсутність державної політики орієнтованої на людину, що є передумовою загрози для національної безпеки. Налагодження системності в формуванні й ефективній реалізації політики рееміграції та реінтеграції трудових ресурсів, котрі користуються тимчасовим захистом інших країн є ключовими пріоритетами нинішньої державної політики України, які можливо реалізувати через застосування інструментів правової політики;

задля зміцнення соціально-економічної стійкості країни інституційний механізм держави має розробити комплексний документ стратегічного значення, який визначить напрями політики повернення осіб, хто отримав захист інших країн із застосуванням їх рееміграції, а також наступної реінтеграції громадян України до українського суспільства;

практична реалізація принципу верховенства права повинна пов'язуватися з верховенством Конституції і законів України, що впливає зі змісту ст. 6, ч. 2 ст. 19, ст. 120 та багатьох інших положень Основного Закону України, згідно якими органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;

у ЄС принцип стабільності податкового законодавства не закріплено в його установчих документах, він не визначається у практиці Суду ЄС. Проте, окремі його «контури» можна побачити через досить широке застосування принципу правової визначеності. Принципи правової визначеності та захисту законних очікувань вимагають, по-перше, щоб норми права були чіткими та точними, а по-друге, щоб суб'єкти могли передбачити їх застосування до них. Принципи правової визначеності та захисту законних очікувань є частиною правового порядку ЄС. Відповідно вони повинні дотримуватися не лише інституціями ЄС, а й державами-членами, коли вони здійснюють повноваження, надані їм директивами ЄС;

питання скасування арешту майна у кримінальному провадженні, зокрема накладеного під час досудового розслідування, у випадках закриття провадження чи не вирішення цього питання під час постановлення судового рішення, яким закінчується судовий розгляд, у зв'язку з відсутністю визначеного у процесуальному законі порядку є доволі неоднозначним;

мають бути розроблені нормативно-правові механізми першочергового забезпечення прав громадян України у доступі до послуг у сфері допоміжних репродуктивних технологій заради збереження генофонду українського народу.

Надано пропозиції:

визначення та застосування критеріїв і елементів справедливості у разі вирішення спорів відшкодування шкоди в судах на національному рівні та в Міжнародному Суді;

щодо врахування політичного та правового досвіду, українських звичаїв і традицій, не заперечуючи історичних уроків, світової політичної ситуації при окресленні складових національного багатства на рівні закону;

внести зміни до Закону України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року №2411-VI, доповнивши частину 2 ст. 2 «Основні принципи внутрішньої і зовнішньої політики» ще одним принципом, зміст якого спрямований на накопичення людського капіталу у такій редакції: «збереження людського капіталу як основи національного багатства України». Статтю 8 вказаного Закону України «Засади внутрішньої політики в соціальній сфері»

доповнити засадою здійснення внутрішньої політики у сфері розвитку людського капіталу – «підвищення рівня людського розвитку та запобігання зменшенню людського капіталу як основи національного багатства України;

щодо внесення відповідних змін до чинного законодавства України, що визначає порядок призначення на посаду судді суддів, повноваження яких припинилися у зв'язку із закінченням п'ятирічного строку, на який вони були призначені до дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 №1401-VIII);

щодо дотримання окремих принципів при розробці змін до чинного законодавства України: принципів безперервного здійснення правосуддя, верховенства права, складовими елементами якого, зокрема є правова визначеність, заборона свавілля, повага до прав людини, запобігання дискримінації та рівність перед законом тощо;

щодо удосконалення порядку призначення суддів на посаду судді безстроково;

щодо доповнення змісту ч. 3 ст. 66 Закону «Про правотворчу діяльність» положенням, яке врегульовувало би питання подолання колізій між нормативно-правовими актами рівної юридичної сили у випадку, якщо вони вступили в дію (набрали чинності) одночасно, стосуються одних і тих самих норм, але мають різний зміст;

щодо необхідності приведення відповідних положень Конституції України у відповідність до положень Європейської хартії місцевого самоврядування, в якій місцеве самоврядування визначено як «право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ», а не питань місцевого значення.

Практична значимість проведеного дослідження полягає в тому, що подальше впровадження його результатів у практику забезпечить розвиток нових, збалансованих публічно-приватних процесів, оснований на нормативних рішеннях, які будуть прийматися з дотриманням принципів верховенства права, соціальної справедливості, що дозволить повноваженим та спроможним

владним інституціям за підтримки представників громадянського суспільства ефективно реалізовувати відновлення України та накопичувати національне багатство країни. При цьому варто враховувати здобутки вчених, які мають вагоме наукове та практичне значення, а також закладають теоретичний і методологічний ґрунт для подальших наукових пошуків, детально характеризують окремі аспекти даної проблематики, з урахуванням того, що сучасні обставини в країні вимагають вирішення новітніх завдань пов'язаних із післявоєнним відновленням. Варто усвідомити, що в залежності від того, які доктрини соціальної справедливості та прав людини будуть покладені в основу державної організації, такі будуть прийматися і рішення, розроблятися стратегії, тактики післявоєнного відновлення України за підтримки міжнародної спільноти.

За темою дослідження опубліковано: 1 монографію, 1 збірник матеріалів конференції, 16 наукових статей, з яких 15 – у фахових виданнях України категорії «Б», 1 – у виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі даних Scopus, 36 тез наукових доповідей.

Загальний обсяг публікацій становить 42,3 д.а.:

1. Правовий вимір та охорона національного багатства України: монографія / за загальною редакцією О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. Ф. Купіної, В. І. Шакуна. Київ: Алерта, 2024. 320 с. (13,3 д.а)

2. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 276 с. (11,5 д.а.)

Стаття у виданні, що індексується у міжнародній наукометричній базі даних Scopus (1):

Bordeniuk, Vasyl I., and Oleksandr M. Tkachenko. 2024. The Legal Mechanism of National Support for Local Self-Government in Ukraine. The International Journal of Interdisciplinary Civic and Political Studies 19 (2): 1-24. doi:10.18848/2327-

0071/Ci++P/v19i02/1-24 (1,8 д.а.) https://cgscholar.com/bookstore/works/the-legal-mechanism-of-national-support-for-local-selfgovernment-in-ukraine-41dc6f94-ba2a-4fbb-aa39-e0364e191368?category_id=cgrn&path=cgrn%2F268%2F269.

Статті у фахових виданнях України категорії «Б» (15) (8,6 д.а.):

1. Борденюк В.І. Деякі питання вдосконалення порядку призначення на посаду судді безстроково суддів, призначених строком на п'ять років, у контексті верховенства права. Нове українське право. 2024. Вип. 2. С. 50-63 (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/585>.

2. Борденюк В.І. Поняття та зміст принципу державної підтримки місцевого самоврядування в Україні. Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць юридичного факультету Західноукраїнського національного університету у співпраці з НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. 2024. Випуск 2 (38). С. 133-144. (0,5 д. а.). <http://app.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/2-2024-3.pdf>.

3. Гусар О.А. Принцип соціальної справедливості в діяльності органів публічної влади щодо збереження національного багатства в повоєнному відновленні України. Нове українське право. 2024. Вип. 2. С. 74-79 (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/587/534>.

4. Гусар О.А. Особливості планування правотворчої діяльності в повоєнний період. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 17-23 (0,6 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/610>.

5. Гусар О.А. Трансформація комунікативних процесів державних інституцій і громадськості у становленні нової парадигми публічного управління у повоєнний період. Право і суспільство. 2024. Вип. 4 С. 418-424 (0,5 д.а.) http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/4_2024/60.pdf.

6. Костицький М.В., Кушакова-Костицька Н.В. Філософські проблеми правотворчості. Філософські та методологічні проблеми права. 2024. Вип. 2. (0,6 д.а.) <https://philosophy.naiu.kiev.ua/index.php/philosophy/article/view/1617/1606>.

7. Купіна Л.Ф. Реєміграція та реінтеграція трудових ресурсів як виклик для інституційного механізму держави в період повоєнного відновлення

України. Наука і техніка сьогодні. Серія Право. №6 (34) 2024. С. 143-155 (0,5 д.а.)
<http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/12655/12717>.

8. Купіна Л.Ф. Теоретико-правові підходи до оцінки реалізації ефективності норм права. Нове українське право. Випуск 3. 2024. С. 80-85. (0,5 д.а.)
<http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/617/561>.

9. Монаєнко А.О, Атаманчук Н.І, Куц М.О. Наближення законодавства України до права ЄС щодо акцизного оподаткування енергетичних продуктів: практика Суду ЄС. Нове українське право. 2024. Вип. 4. С. 26-43 (0,7 д.а.)
<http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/issue/view/23/23>.

10. Назаров І.В. Законодавчі зміни в системі забезпечення якості вищої освіти в умовах воєнного стану. Нове українське право. 2024. Вип. 2. С. 102-108 (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/591/538>.

11. Островська Б.В. Права громадян України та іноземців у сфері репродуктивного здоров'я під час дії воєнного стану в Україні. Нове українське право. Вип. 4. С. 73-79. (0,5 д.а.) <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/641/583>.

12. Слущка Т.І. Проблемні питання правотворчої діяльності на прикладі положень кримінального та кримінального процесуального кодексів України. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 109–114. (0,5 д.а.)
<http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/621>.

13. Токарчук О.В. Елементи національного багатства у правових поглядах діячів української еміграції 1920-1930 рр. Нове українське право. 2024. Вип. 1. С. 93-98. (0,5 д.а.) <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/issue/view/20/20>.

14. Токарчук О.В. Національна ідеологія в українському державотворенні: ціннісний аспект. Нове українське право. 2024. Вип. 4. С. 51–58. (0,5 д.а.)
<http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/638/580>.

15. Шакун В.І. Чи потрібна Україні воєнно-правова наука? Нове українське право. 2024. Вип. 2. С. 114-121 (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/593/540>.

Тези доповідей (36) (6,8 д.а.):

1. Борденюк В.І. Деякі підходи щодо розуміння принципу верховенства права як принципу здійснення правотворчої діяльності. Науково-практичний круглий стіл «Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні» (Київ, 12 квітня 2024 р.). Київ. Видавництво «Юридика». 2024. С. 15-20 (0,3 д.а.).

2. Борденюк В.І. Деякі питання розвитку місцевого самоврядування в контексті проєктів законів України про внесення змін до Конституції України. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (25 червня 2024 р., Київ) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса. Видавництво «Юридика». 2024. С. 27-31 (0,3 д.а.).

3. Борденюк В.І. Деякі аспекти дії рішень Конституційного Суду України в часі в контексті відшкодування шкоди завданої актами, що визнані неконституційними». Чи є дієвим право людини без права на його ефективний захист: питання відшкодування порушеного права внаслідок визнання акта неконституційним: Міжнародний семінар-практикум (22 листопада 2024 року, Київ). Київ, Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду. (0,2 д.а.).

4. Гусар О.А. Роль контрольної функції органів влади у повоєнному відновленні України. The 12th International scientific and practical conference «Modern thoughts on the development of science: ideas, technologies and theories» (March 26 – 29, 2024) Amsterdam, Netherlands. International Science Group. 2024. P. 89-95. (0,3 д.а.).

5. Гусар О.А. Державний контроль транспортної інфраструктури України. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference «Science in the modern world: innovations and challenges» (September 27-29, 2024) Toronto, Canada. 2024, 27-29.09.2024, Торонто, Канада. 560 p. С. 540-546. (0,3 д.а.).

6. Гусар О.А. Процедура визначення потреб населення у соціальних послугах як запорука якісного прийняття управлінських рішень. Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції: матеріали Міжнародного науково-практичного конгресу у 2 частинах. Частина 1 (16 травня 2024 р., Запоріжжя) / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. С. 62-69. (0,3 д.а.).

7. Гусар О.А. Принцип комплементарності в діяльності органів виконавчої влади під час інституційних змін в умовах відновлення України. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (25 червня 2024 р., Київ). Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса, Видавництво «Юридика». 2024. С. 36-40. (0,2 д.а.).

8. Гусар О.А. Адміністративна відповідальність як засіб охорони транспортної інфраструктури. Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці: збірник тез доповідей II Між. всеукр. наук.-практ. конф. ч. 2 (15-16 жовтня 2024 р., Київ). Київ. 2024. С. 220-224. (0,2 д.а.).

9. Гусар О.А. Принцип правовладдя в суддівській практиці як інструмент для відшкодування порушених прав громадян завданих неконституційними актами. Чи є дієвим право людини без права на його ефективний захист: питання відшкодування порушеного права внаслідок визнання акта неконституційним: Міжнародний семінар-практикум (22 листопада 2024 р., Київ). Київ, Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду. (0,2 д.а.).

10. Гусар О.А. Міжнародний досвід публічного адміністрування в галузі цивільної авіації в Україні. V Міжнародна науково-практична конференція «SCIENTIFIC RESEARCH: MODERN CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS». Мюнхен. (16.12.2024 – 18.12.2024 р). Мюнхен. 2024. (0,2 д.а.).

11. Костицький М.В. Публічна влада в Україні та її інституційна спроможність в період воєнного стану та повоєнному відновленні країни. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для

відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (25 червня 2024 р., Київ) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса, Юридика. 2024. С. 49-52 (0,2 д.а.).

12. Костицький М.В. Онтогенез української конституційної ідентичності з європейським конституційним досвідом. Українська конституційна ідентичність в контексті європейської інтеграції: матеріали III Маріупольського конституційного форуму (04 жовтня 2024 р., Конституційний Суд України). Київ, 2024. (0,2 д.а.).

13. Костицький М.В. Правотворчість: деякі питання онтології. Науково-практичний круглий стіл «Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні» (Київ, 12 квітня 2024). Київ. Видавництво «Юридика». 2024. С. 36-39 (0,2 д.а.).

14. Купіна Л.Ф. Прогнозування ефективності реалізації норм права в контексті застосування Закону України «Про правотворчу діяльність. Науково-практичний круглий стіл «Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні» (Київ, 12 квітня 2024 р.). Київ. Видавництво «Юридика». 2024. С. 53-56 (0,2 д.а.).

15. Купіна Л.Ф. Інституційна спроможність влади у визнанні базових цінностей ЄС: виклики сьогодення. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи: Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2024 р. Тернопіль. Вектор. 2024. С. 82-85. (0,1 д.а.).

16. Купіна Л.Ф. Міграційні процеси та їх вплив на людський капітал як підстави модернізації соціальної політики України. Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України». Київ. 25 червня 2024 р. Одеса. Юридика. 2024 С. 105-110 (0,2 д.а.).

17. Купіна Л.Ф. Основні підходи до формування політики збереження трудового потенціалу як складової людського капіталу України в умовах

вимушеної міграції. Тези доповідей і наукових повідомлень учасників XIV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 220-річчю Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Матеріали XIV Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення (11 жовтня 2024 р., Харків.) Харків. 2024. С. 70-75. (0,2 д.а.).

18. Купіна Л.Ф. Ключові напрями реформування соціального законодавства задля розвитку людського капіталу України. Матеріали Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції Проблеми реформування соціального законодавства в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови. м. Київ. 8 листопада 2024 р. С. 37-40. (0,2 д.а.).

19. Монаєнко А.О. Забезпечення принципу стабільності податкового законодавства України. Scientific innovations in law amidst the impact of the Russian-Ukrainian war on the legal system: conference proceedings (February 7–8, 2024. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2024. P. 87-90. (0,1 д.а.).

20. Монаєнко А.О. Щодо законності звільнення Президентом України державного уповноваженого Антимонопольного комітету України. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (25 червня 2024 р., Київ) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса, Юридика. 2024. С. 72-76. (0,2 д.а.).

21. Монаєнко А.О. До проблеми правотворчої діяльності в частині оцінки впливу проекту. X Міжнародна науково-практична конференція «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (Кременчук, 5 грудня 2024 року) Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. Кременчук. 2024. (0,1 д. а.).

22. Назаров І.В. Зміни у нормативному регулюванні питань академічної доброчесності: напрямки руку та перспективи. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття

Конституції України (25 червня 2024 р., Київ) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса. Юридика. 2024. С. 76-79. (0,1 д.а.).

23. Островська Б.В. Збереження генофонду України: національна стратегія захисту. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи: Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2024 р. Тернопіль. Вектор. 2024. С. 107-110. (0,1 д.а.).

24. Островська Б.В. Збереження людського капіталу як основи національного багатства України (біоетичні аспекти). Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (25 червня 2024 р., Київ) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса. Юридика. 2024. С. 114-119. (0,2 д.а.).

25. Слущка Т.І. Щодо питання скасування арешту майна у кримінальному провадженні: практичний аспект. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції: VI Харків. кримінал. процесуал. полілог: (м. Харків, 17 квітня 2024 р.): [зб. ст.] / ред-кол.: О. В. Капліна. Харків: Право. 2024. С. 191-194. (0,1 д.а.).

26. Слущка Т.І. Щодо питання внесення змін до законодавства України на виконання рішень Європейського суду з прав. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (25 червня 2024 р., Київ) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса. Юридика. 2024. С. 250-255 (0,2 д.а.).

27. Слущка Т.І. Окремі питання спрощеного судового провадження стосовно кримінальних проступків. Актуальні проблеми судового права: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (26 квітня 2024 р., Харків). Харків. Юрайт. 2024. С. 137-142. (0,1 д.а.).

28. Слущка Т.І. Деякі питання процедури перегляду судових рішень за виключними обставинами внаслідок визнання акта неконституційним. Чи є дієвим право людини без права на його ефективний захист: питання відшкодування порушеного права внаслідок визнання акта неконституційним: Міжнародний семінар-практикум (22 листопада 2024 року, м. Київ). Київ, Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду. (0,2 д.а.).

29. Токарчук О.В. Чинники зміцнення довіри суспільства до судової гілки влади. Забезпечення стійкості системи публічної влади та управління в умовах спеціальних адміністративно-правових режимів та відновлення України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 17 травня 2024 р. Одеса. Одеська політехніка. 2024. С. 46-48. (0,2 д.а.).

30. Токарчук О.В. Взаємодія влади та громадянського суспільства для збереження людського капіталу в умовах повоєнного відновлення. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (25 червня 2024 р., Київ) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса. Юридика. 2024. С. 123- 126. (0,2 д. а.).

31. Токарчук О.В. Національна правова культура на шляху України до Європейського Союзу. Трансформація правової системи України: виклики сучасності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 21 лютого 2024 р. – Київ. Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 236-239. (0,1 д.а.).

32. Токарчук О.В. Судовий порядок у давніх правових пам'ятках. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи: Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2024 р. Тернопіль. Вектор, 2024. С. 150-153. (0,1 д.а.).

33. Токарчук О.В. Інститут копного суду у дослідженні адвоката А. Яковліва. Політика та право в умовах дії воєнного стану: пошук рішень. / збір. матеріалів Міжнародної наукової конференції. (Київ, 23 квітня 2024 р.) Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. Київ. 2024. С. 196-197. (0,1 д.а.).

34. Токарчук О.В. Соціальна справедливість в системі нової соціально-економічної орієнтації України. Проблеми реалізації прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права в Україні: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (8 жовтня 2024 р., Київ) Київ. Київський національний університет технологій та дизайну. 2024. С. 225-229. (0,3 д.а.)

35. Токарчук О. В. Верховенство права як ключовий принцип правотворчої діяльності. Науково-практичний круглий стіл «Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні» (Київ, 12 квітня 2024 р.). Київ. Видавництво «Юридика». 2024. С. 94-97 (0,2 д. а.).

36. Шакур В.І. Особливості правового статусу поліцейського під час збройного конфлікту. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (25 червня 2024 р., Київ) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Одеса, Юридика. 2024. С. 187-193. (0,2 д.а.)

Організовано та проведено:

Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України», 25 червня 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України;

круглий стіл «Національне багатство України: емпірично-правовий вимір», 27 лютого 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України.

Підготовлено:

проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування благодійної діяльності відокремлених підрозділів іноземних неурядових організацій та представництв, філій іноземних благодійних організацій, які зареєстровані в Україні, у період дії воєнного стану та повоєнний період».

Підготовлено науково-експертні висновки на проекти законів України та інших нормативно-правових актів (7):

науково-правовий висновок щодо проекту наказу МОН України «Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності», за зверненням Національної академії наук України;

науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» (реєстр. №11395 від 04.07.2024), за зверненням Національної академії наук України;

науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення функціонування системи обов'язкового примірника документів» розроблений Міністерством культури та стратегічних комунікацій України на виконання кроку 393 Плану пріоритетних дій Уряду, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2024 р. №137, за зверненням Національної академії наук України;

науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог законодавства про обов'язковий примірник документів», який розроблений Міністерством культури та стратегічних комунікацій України на виконання кроку 393 Плану пріоритетних дій Уряду, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2024 р. №137, за зверненням Національної академії наук України;

науково-експертний висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо врегулювання окремих питань у сфері електронних комунікацій» реєстр. №12094 від 04.10.2024 року, за зверненням Національної академії наук України;

науково-експертний висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення створення українськомовного освітнього середовища в закладах освіти» реєстр. №12086 від 01.10.2024, за зверненням Національної академії наук України;

науково-експертний висновок щодо до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення процедур нагляду за кібербезпекою та запровадженням європейських схем сертифікації кібербезпеки» реєстр. №12207 від 14.11.2024, за зверненням Національної академії наук.

Підготовлено науково-експертні висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного суду України, Верховного суду та інших державних органів) (б):

науково-експертний висновок на депутатське звернення народного депутата України, Голови підкомітету з питань організації охорони громадської безпеки і порядку Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності О.А. Дануци №242420/04-01 від 24.04.2024;

науково-правовий висновок з питань тлумачення ст. 204 КК України за зверненням у справі №336 /3796 /15-К (провадження №13-10кс24) судді Великої Палати Верховного Суду Ольги Леонідівни Булейко 10 травня 2024 року;

науково-правовий висновок за зверненням Вараської міської ради Рівненської області з питань застосування відповідних положень законів України «Про правовий режим воєнного стану» та «Про місцеве самоврядування в Україні», що стосуються взаємодії військових адміністрацій населених пунктів з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану;

науково-експертний висновок щодо змісту Закону України «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій» від 20.08.2024 №3894-IX, за зверненням Національної академії наук України.

науково-правовий висновок з питань тлумачення та застосування норм права за зверненням №365/0/26-24 від 25 вересня 2024 р. судді Верховного Суду Віктора Остапчука від 21 жовтня 2024 р.;

науково-правовий висновок щодо відповідності чинному законодавству України положень Установчого договору та проекту Статуту некомерційної юридичної особи Асоціації наукових установ України і Чеської республіки «Макрорегіональний інститут ядерних інновацій та енергетичної стабільності», за зверненням Національної академії наук України.

Науково-правові висновки, виконані на замовлення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами (3):

науково-правовий висновок щодо кваліфікації правовідносин, які склалися в процесі видобування та збагачення магнетитових залізистих кварцитів з метою виробництва товарної руди і концентрату та використання відходів сухого магнітного збагачення;

науково-правовий висновок на запит Адвокатського об'єднання «ЮРИДИЧНА КОМПАНІЯ «КРЕДО» від 18 квітня 2024 року №1/905;

науково-правовий висновок №011/2024 від 15 листопада 2024 року щодо оподаткування податком на доходи фізичних осіб дивідендів отриманих від нерезидента України.

Акти впровадження результатів наукової діяльності (1):

акт впровадження щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування благодійної діяльності відокремлених підрозділів іноземних неурядових організацій та представництв, філій іноземних благодійних організацій, які зареєстровані в Україні, у період дії воєнного стану та повоєнний період» (вхід. №212 від 27.08.2024).

Крім того, виконавцями теми підготовлені та опубліковано наукові праці понад виконання показників робочого плану (2):

1. Купіна Л.Ф. Принцип обов'язковості умов договору для його сторін: доцільність застосування в трудових договорах (контрактах). Матеріали XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє». Київ. (Київ, 04 квітня 2024 р.) Київ. Видавництво «Юридика». 2024. С. 62-65. (0,2 д.а).

2. Токарчук О.В. Освітньо-наукова діяльність в умовах еміграції міжвоєнного періоду. Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених. Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки (Київ, 17 травня 2024 р.). Одеса. Видавництво «Юридика». 2024. С. 13-15. (0,1 д.а.).

за темою НДР «Рекодифікація (оновлення) цивільного законодавства України в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань»:

Метою дослідження є системне оновлення цивільного законодавства України в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань, розробка та обґрунтування на доктринальному рівні проекту Цивільного кодексу України та окремих нормативно-правових актів, що покликані інтегрувати ціннісну орієнтацію законодавства України до стандартів ЄС та практику його застосування.

Загальний план дослідження:

1. Системне оновлення нормативного масиву Книги першої ЦК України «Загальні положення»: уточнення сфер, у яких складаються приватноправові відносини, що регулюються цивільним законодавством; актуалізація положень щодо переліку загальних засад цивільного законодавства; системний перегляд положень щодо суб'єктів цивільних відносин; трансформація нормативних підходів до інституту договору та його недійсності.

2. Оновлення Книги другої ЦК України «Особисті немайнові права» через конкретизацію особистих немайнових прав юридичної особи, об'єктивацію загальних положень про особисті немайнові права, удосконалення правового регулювання договірних відносин щодо оборотоздатних особистих немайнових прав.

3. Оновлення Книги третьої ЦК України «Речове право»: системний перегляд усталених підходів до визначення змісту права власності як основного речового права, уточнення переліку об'єктів права власності з урахуванням сучасних тенденцій розвитку світової економіки.

4. Удосконалення Книги четвертої ЦК України «Право інтелектуальної власності» шляхом внесення змін до ЦК України та спеціального законодавства, спрямованих на імплементацію Угоди про асоціацію, адаптацію законодавства України до законодавства ЄС; врахування національної практики застосування законодавства у сфері інтелектуальної власності; узгодження положень Книги четвертої між собою та іншими положеннями ЦК України; врахування відповідного досвіду іноземних країн, зокрема країн ЄС.

5. Оновлення Книги п'ятої ЦК України «Зобов'язальне право» шляхом усунення дисбалансу правових положень щодо поняття та заміни сторін зобов'язання; оновлення та введення нових спеціальних норм для окремих видів договірних та недоговірних зобов'язань; об'єктивація переддоговірних відносин; напрацювання дієвих та ефективних механізмів відшкодування шкоди тощо.

6. Оновлення Книги шостої ЦК України «Спадкове право» шляхом оновлення правового регулювання спадкових відносин у системній єдності з рештою книг ЦК України.

7. Імплементация до тексту ЦК України Книги сьомої «Сімейне право» та Книги восьмої «Міжнародне приватне право»: дані нормативні масиви є приватноправовими за своєю природою і були безпідставно виключені з тексту первісного проекту чинного ЦК України. Регулювання сімейних відносин та відносин з іноземним елементом на рівні основного акта цивільного законодавств відповідає сучасній логіці розвитку українського суспільства та наслідують найкращі світові практики нормопроекування.

Досягнення з дослідження теми та нові знання щодо оновлення цивільного законодавства України в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань знайшли свій прояв у такому вигляді:

Наукові результати:

В умовах воєнного стану та обрання стратегії розвитку української правової системи у напрямі євроінтеграції, оновлення цивільного законодавства України набуває особливої актуальності. Підписавши і ратифікувавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, Україна взяла на себе зобов'язання щодо гармонізації свого національного законодавства із правом ЄС. Частина положень Угоди про асоціацію стосуються саме сфери приватних відносин (надання різного роду послуг, електронна торгівля, інтелектуальна власність, захист прав споживачів тощо).

Сучасні виклики актуалізували потребу оновлення (рекодифікації) Цивільного кодексу України, оскільки цивільне законодавство, як і будь-який інший нормативний масив, не може претендувати на вичерпність правового

регулювання, цивільні відносини знаходяться у постійному розвитку, а тому не виключається можливість виникнення ситуацій, які не охоплюються дією чинних правових приписів, але потребують правового упорядкування. Окрім того, недосконалість вітчизняного законодавства значною мірою гальмує формування дієвих правових механізмів закріплення, гарантування, реалізації, охорони і захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Відновлення України у воєнний і післявоєнний періоди потребує, у тому числі, проведення рекодифікації, яка, у свою чергу, впливає із логіки подальшої трансформації суспільства, зокрема, формування реальної й ефективної ринкової економіки, як невід'ємної складової громадянського суспільства, та євроінтеграційної спрямованості всіх компонентів суспільства. Юридичними чинниками та передумовами є: 1) значний розвиток ринкового законодавства в країні; 2) наявність норм-моделей міжнародних актів; 3) сучасний досвід рекодифікації цивільних кодексів Франції та Німеччини – «бастіонів» приватного права; 4) законодавчий приклад нових членів ЄС – колишніх країн «соціалістичного табору»; 5) необхідний потенціал вітчизняної приватноправової науки.

Викладене дозволяє констатувати актуальність дослідження у звітному періоді таких аспектів фундаментальної теми як: оновлення Книги першої Цивільного кодексу України; міжнародний досвід регулювання відносин спільної діяльності; спадкування прав на винаходи; регулювання сімейних відносин у Європейському Союзі; розуміння природи фідучіарних правовідносин, договору таймшеру; перспективи оновлення норм ЦК України про фізичну особу; розробка пропозицій до низки актів спеціального законодавства у частині врегулювання приватноправових відносин у період воєнного стану.

З цією метою було *критично опрацьовано*:

нормативно-правову базу з питань пошуку дієвих механізмів післявоєнного відновлення України. Зокрема, проаналізовано План дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова», затверджений

Комітетом міністрів Ради Європи 14 грудня 2022 р., Меморандум про співпрацю в галузі післявоєнного відновлення України між Республікою Польща та Республікою Південна Корея (13.07.2023 р.), Договору між Банком розвитку Ради Європи (БРРЄ), Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) та Світовим банком про гармонізацію процедури закупівель для інвестування у державний сектор, що фінансуються ББР в Україні (16.10.2023 р. м. Вашингтон);

нормативно-правову базу з питань приватноправового регулювання, а також положення низки законопроектів у цій сфері, у тому числі Про затвердження Національної стратегії прав людини Указ Президента України №119/2021 від 24.03.2021 р., Про затвердження Національної Стратегії розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки. Указ Президента України від 27.09.2021 р. №487/2021, Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р.;

нормативно-правову базу України з питань правового статусу фізичної особи як учасника цивільних відносин, у тому числі – Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (глави 4, 5); Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. №389-VIII; Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 р. №1550-III; Закон України «Про санкції» від 14.08.2014 р. №1644-VII; Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р. №2801-XII;

нормативно-правову базу з питань взаємодії держави і особи в аспекті права дитини на утримання;

вироблені англійськими та американськими науковцями теорії виникнення фідуціарних правовідносин, в т. ч. і передові теорії з використанням сучасної методології «права та економіки» (law and economics), зміст якої полягає у пошуку оптимального регулювання правовідносин через пояснення цих відносин через призму економічної теорії.

Опрацювання нормативної бази та проведення аналітичних досліджень вищевказаних та інших Законів України, а також вітчизняної та зарубіжної доктрини дало можливість:

Визначити:

особливості правового регулювання відносин зі спільної діяльності в європейських країнах з метою їх імплементації до оновленого цивільного законодавства України;

характерні риси та ознаки фідучіарних правовідносин, два основні види фідучіарних обов'язків (обов'язок лояльності та обов'язок дбайливого ставлення), причини їх абстрактного визначення та деякі субправила, направлені на уточнення абстрактних основних двох фідучіарних обов'язків, історичний контекст виникнення фідучіарних обов'язків, а також співвідношення фідучіарного обов'язку з інститутом зловживанням правами;

нагальні проблеми правового регулювання сімейних відносин; напрямки взаємодії держави, інститутів громадянського суспільства та особи в умовах викликів сьогодення в сфері аліментних правовідносин;

нагальні проблеми правового регулювання спадкових відносин; вектори взаємодії судів, нотаріату для належної реалізації особами права на спадкування, особливо в умовах воєнного стану в Україні;

розуміння таймшеру в галузі досліджень туризму, наголошуючи на його практичних наслідках і актуальності для розвитку українського туризму;

нагальні проблеми правового регулювання статусу фізичних осіб як учасників цивільних відносин у Цивільному кодексі України та запропонувати шляхи їх вирішення в процесі рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства.

Встановити:

критерії вдосконалення вітчизняного законодавчого підходу до правового регулювання відносин зі здійснення спільної діяльності на договірній основі та можливої гармонізації його з положеннями законодавств європейських країн;

правові основи інституту фідучіарних обов'язків в умовах євроінтеграції,

яка передбачає перебудову національного законодавства та його уніфікації з законодавством ЄС, в т. ч. у сфері корпоративного права, що є лідером із використання фідучіарного права;

правові основи ефективного впливу громадянського суспільства та держави в умовах євроінтеграції та дії воєнного стану в сфері спадкових, аліментних правовідносин.

Для досягнення поставленої мети та шляхом використання діалектичного, системно-структурного, порівняльно-правового, формально-логічного, теоретико-прогностичного, логіко-лінгвістичного методів наукового пізнання, а також загальнонаукових та спеціальних техніко-правових засобів, способів і прийомів було:

Доведено, що:

концепція спільної діяльності у Франції покладена законодавцем у досить вузькі нормативні рамки у порівнянні з рештою європейських держав, що не сприяє утвердженню диспозитивності як пріоритетного методу приватноправового регулювання. Обмеження власного розсуду суб'єктів цивільного права пронизує практично усі аспекти організації та здійснення спільної діяльності, починаючи від укладення договору цивільного товариства та закінчуючи метою його діяльності, яка повинна мати здебільшого соціальний або професійний характер, не кажучи вже про необхідність здійснення цілої низки дій, пов'язаних зі створенням цивільного товариства, порядок якого є фактично є тотожним порядку створення юридичних осіб корпоративного типу. З огляду на це виокремлено низку переваг вітчизняного законодавчого підходу до правового регулювання відносин зі здійснення спільної діяльності у порівнянні із французьким із позицій відносної простоти її організації, відсутності обмежень щодо мети спільної діяльності та вимог щодо її реєстрації, що, безумовно, сприяє ініціативності суб'єктів приватноправових відносин щодо консолідації зусиль для спільної реалізації найрізноманітніших за змістом та масштабом проєктів. З іншого боку, доречним видається підхід щодо законодавчого закріплення базового переліку істотних умов договору про

спільну діяльність, що, з одного боку, сприятиме реалізації принципу правової визначеності, неодноразово актуалізованого практикою Європейського суду з прав людини, а з іншого боку, окреслить коло найбільш важливих аспектів, щодо яких учасниками неодмінно повинна бути досягнута згода;

фідуціарні правовідносини виникають у разі делегації бенефіціаром частини своєї дієздатності на користь фідуціарія щодо управління належним бенефіціару майном та/або стосовно персональних майнових та немайнових прав; внаслідок зазначеної делегації у фідуціарія виникають певні права щодо делегованих повноважень, які останній може використовувати на свою користь чи на користь третіх осіб; використання права на свою користь чи на користь третіх осіб, всупереч меті встановлених правовідносин, відоме в українській доктрині цивільного права як зловживання правом; порушення фідуціарних обов'язків становить самостійний склад цивільного правопорушення; фідуціарні обов'язки сприяють зменшенню трансакційних витрат;

теперішній підхід до змісту правового регулювання аліментних відносин не в повній мірі відповідає сучасному стану розвитку суспільних відносин, оскільки ґрунтується на застарілих уявленнях про роль, місце та соціальні функції кожного з членів сім'ї;

запровадження в Україні воєнного стану істотно вплинуло на здійснення спадкоємцями права на прийняття спадщини. Йдеться, передусім про подання спадкоємцями заяви про прийняття спадщини нотаріусу або посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування, що суттєво ускладнено через тимчасову окупацію окремих територій України, ведення активних бойових дій та інші фактори об'єктивного характеру. Істотною проблемою стала зміна постановою Кабінетом Міністрів України №164 від 28.02.2022 р. строку для прийняття спадщини, зважаючи на припис ч. 4 ст. 4 ЦК та сферу застосування цієї постанови. І хоча відповідне положення постанови Кабінету Міністрів згодом було скасоване, у період його чинності породило проблеми, на чому неодноразово наголошував у своїх постановках Верховний Суд;

значна частина концептуальних підходів, закладених у главі 4 Цивільного кодексу України, відповідають положенням сучасної вітчизняної приватноправової доктрини, апробовані практикою, а тому доцільності у їх зміні немає (щодо вживання терміну «фізична особа», поняття та моменту виникнення цивільної правоздатності, відсутності нижньої вікової межі виникнення цивільної дієздатності тощо).

Обґрунтовано, що:

німецький законодавець, надавши механізму правового регулювання договірних відносин зі спільної діяльності максимальної гнучкості та закріпивши мінімальний перелік вимог до її організації, тим самим надав цій формі партнерства універсальності та зробив її доволі привабливою альтернативною формою здійснення спільної діяльності без створення юридичної особи, здатною задовольнити потреби суб'єктів приватноправових відносин. Такий підхід набуває особливого значення для нашої держави сьогодні, в умовах воєнного стану, коли гостро постає потреба в організації оперативного консолідованого відновлення пошкоджених і зруйнованих інфраструктурних об'єктів без зайвого формалізму та функціональних обмежень, ефективним інструментом якого може стати договір простого товариства;

фідуціарні правовідносини є одним із способів запобігання зловживання правами, чинне законодавство, зокрема Цивільний кодекс України, не передбачає аналогічних способів захисту в порівнянні із фідуціарними обов'язками, а також те, що історично фідуціарні обов'язки виникли у англійському «праві справедливості» через те, що тогочасне писане право не надавало ефективних способів юридичного захисту певним верствам населення. Подібна ситуація склалася і в Україні: сучасне корпоративне управління стає жорсткіше, від посадових осіб вимагається не тільки виконання відповідних внутрішніх положень та правил, а також критично оцінювати свої дії та рішення, які вони приймають в межах дискреції. Відсутність нормативного регулювання обумовила рецепцію відповідних норм через інструменти м'якого права;

доцільність наступних змін до ЦК України в процесі оновлення його положень щодо правового статусу фізичної особи, а також необхідність оновлення спадкового законодавства України шляхом прийняття відповідних змін до ЦК України. Це зумовлено не лише введенням в Україні воєнного стану, а й розпочатим процесом рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України. Це потребує комплексного підходу, який вимагає узгодження змін до ЦК України із відповідними змінами до Закону України «Про нотаріат», Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, інших нормативно-правових актів;

доцільно уточнити, що цивільна правоздатність виникає з моменту народження фізичної особи живою і припиняється в момент незворотної смерті, а також передбачити норму про недопустимість обмеження правоздатності;

доцільно звузити поняття цивільної дієздатності, поклавши в основу визначення вчинення фізичною особою юридичних дій;

розширення обсягу дієздатності малолітніх за рахунок надання їм можливості самостійно вчиняти правочини, спрямовані на безвідплатне отримання вигоди, крім правочинів, які підлягають нотаріальному посвідченню, а також надання малолітнім, які досягли 6 років, можливості самостійно вчиняти правочини, пов'язані із використанням електронних платіжних засобів;

існуючу вимогу щодо обов'язковості згоди органу опіки і піклування на вчинення правочинів щодо розпоряджання нерухомим майном, транспортними засобами варто зберегти лише в частині правочинів щодо відчуження таких об'єктів та передання їх у заставу (іпотеку);

щодо розпоряджання коштами, внесеними іншими особами на рахунок неповнолітнього, то обмеження щодо можливості розпоряджання коштами на поточному рахунку доцільно зняти взагалі, а щодо розпоряджання вкладом, внесеним на депозитний рахунок неповнолітнього третьою особою, достатньо залишити необхідність письмової згоди лише батьків, усиновлювачів чи піклувальника;

щодо обмеження цивільної дієздатності доцільно залишити лише одну підставу – розлад психіки та (або) поведінки, який істотно впливає на здатність фізичної особи усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.

За результатами проведених наукових досліджень було *надано пропозиції*:

щодо удосконалення правового регулювання відносин зі здійснення спільної діяльності на договірній основі та гармонізації його з положеннями законодавств європейських країн шляхом закріплення в порядку запозичення норм щодо: 1) заборони учасникам займатися будь-якою діяльністю, яка може завдати шкоди товариству, у тому числі заборони конкуренції; 2) можливості позбавлення учасника повноважень щодо управління товариством за рішенням суду за наявності поважної причини, зокрема, внаслідок грубого порушення обов'язків; 3) надання учаснику права виходу зі строкового товариства у разі настання поважних причин, а також закріплення недійсності заперечення протилежного; 4) закріплення базового переліку істотних умов договору простого товариства;

щодо імплементації фідучіарного права в Україні в різних галузях, оцінюючі необхідність такого запровадження через призму *acquis* Європейського союзу;

щодо удосконалення чинного законодавства та підходів, які склалися у правозастосовній практиці, з питань належного утримання дитини у нових викликах сьогодення;

щодо прискорення оновлення спадкового законодавства України; розробок наукових рекомендації щодо вдосконалення правозастосовчої діяльності, які стануть основою для розробки актуальних правових засобів здійснення політики держави у сфері забезпечення спадкових прав громадян;

щодо модернізації положень глави 4 Цивільного кодексу України, які представлено у формі порівняльної таблиці та передано до Робочої групи з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України;

щодо удосконалення положень Цивільного кодексу України про найменування та про комерційне найменування. Зокрема, враховуючи закріплення норми про факультативну реєстрацію комерційних найменувань у ст. 489 Цивільного кодексу України, задля уникнення дублювання висловлено пропозицію про доцільність виключення норми абз. 2 ч. 2 ст. 90 Цивільного кодексу України;

щодо удосконалення законодавчих підходів до закріплення категорії корпоративних прав в оновленому Цивільному кодексі України, обмеживши коло юридичних осіб, в яких вони можуть існувати, акціонерними товариствами, товариствами з обмеженою та з додатковою відповідальністю тощо.

Практична значимість проведеного дослідження полягає в тому, що подальше впровадження його результатів у соціальну практику забезпечить створення відповідних передумов для удосконалення: механізму залучення інвестицій у оборонну та цивільну сфери, що сприятиме відновленню економіки країни через сферу житлового, промислового будівництва, відновлення автомобільної та інших інфраструктур, що сприятиме активізації супутніх сфер товаровиробництва, надання послуг тощо; механізму та форм взаємодії громадянського суспільства, особи та правової держави при євроінтеграції, в умовах дії в Україні воєнного стану та післявоєнний період та гарантування дітям їх прав на належне утримання і забезпечення, передусім, від осіб, які за законом повинні надавати таке утримання; спадкового законодавства України при євроінтеграції, в умовах дії в Україні воєнного стану та післявоєнний період, що може забезпечити відчуття захищеності кожним, гарантованість прав та законних інтересів особи при реалізації спадкових прав; механізму цивільно-правового регулювання особистих немайнових та майнових відносин в напрямі його модернізації та європеїзації, розбудову ринкової економіки та громадянського суспільства в Україні.

За темою дослідження опубліковано: 1 монографію, 2 збірники матеріалів наукових заходів, 12 наукових статей у фахових виданнях категорії «Б», 1 статтю у наукових виданнях України категорії «А» та виданнях, які індексуються у

міжнародних наукометричних базах даних (Scopus, Web of Science), 30 тез наукових доповідей. Загальний обсяг публікацій становить 51, 07 д.а.:

1. Оновлення регулювання приватних відносин: проблеми і перспективи: монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Великанової. Київ: Алерта, 2024. 296 с. (17,21 д.а.)

2. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 160 с. (9,3 д.а.)

3. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 03 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 160 с. (9,3 д.а.)

Стаття у виданні, що індексується у міжнародній наукометричній базі даних Scopus (1):

Volodymyr Hutsuliak, Andrii Hryniak, Mariana Syhydyn. International Experience in Regulating Joint Venture Relations: Search for Effective Instruments for the Post-War Reconstruction of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, Volume 10 Number 1. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2024, P. 63-71. (0,8 д.а.) URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/2312/2311>.

Статті у фахових виданнях України категорії «Б» (12):

1. Великанова М.М. Обмеження свободи договору: оновлення приватноправового регулювання. *Нове українське право*. 2024. Вип. 2. С. 7–13. (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/578/526>.

2. Великанова М.М., Перевертун О.В. Переддоговірні спори та переддоговірна відповідальність у цивільному праві. *Нове українське право*. 2024. Вип. 4. С. 59–64. (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/639/581>.

3. Гриняк А.Б. Дискусійні питання оновлення глави 16 Цивільного кодексу України: зміна парадигми. *Нове українське право*. 2024. Вип. 1. С. 7–13. (0,4 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/556/504>.

4. Гриняк А.Б. Моніторинг цивільного законодавства України за результатами узагальнення судової практики. Нове українське право. Вип. 3. 2024. С. 86–93. (0,4 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/618/562>.

5. Кухарев О.Є. До питання щодо спадкування прав на винаходи в контексті рекодифікації цивільного законодавства України. Нове українське право. 2024. Вип. 1. С. 24–30. (0,7 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/558/506>.

6. Погрібний С.О. Астрент: стан і перспективи запровадження в українському праві. Нове українське право. 2024. Вип. 4. С. 80–86. (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/642/584>.

7. Простибоженко О.С. Найкращі інтереси дитини: історія становлення від ідеї до фундаментального принципу. Успіхи і досягнення у науці. 2024. №5 (5). С. 192-202 (0,7 д.а.). <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/13368>.

8. Простибоженко О.С. Правове регулювання сімейних відносин у Європейському Союзі: огляд регламентів ЄС (немайнові відносини подружжя). Юридичний науковий електронний журнал. №9/2024. С. 96-99 (0,75 д.а.). http://lsej.org.ua/9_2024/23.pdf.

9. Трубаков Є.О. Теоретичні підходи до розуміння природи фідучіарних правовідносин. Нове українське право. 2024. Вип. 1. С. 39–47. (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/560/508>.

10. Трубаков Є. О. Реформа корпоративного управління в Україні та фідучіарні обов'язки: подвійна юридична природа обов'язку дбайливості. Нове українське право. Вип. №3 (2024). С. 127-134. (0,76 д.а.) <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/625/568>.

11. Федорченко Н.В. Договір таймшеру: принципи функціонування та виклики. Нове українське право. 2024. Вип. 1. С. 48–54. (0,5 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/561/509>.

12. Якубівський І.Є. Перспективи оновлення норм ЦК України про фізичну особу в процесі рекодифікації. Нове українське право. 2024. №1. С. 55-64. (1 д.а.). <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/562/510>.

Тези доповідей (30):

1. Великанова М.М. Оновлення цивільного законодавства щодо правових наслідків порушення зобов'язання. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 19–25. (0,2 д.а.).

2. Великанова М.М. До питання про строк дії договору. Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції. II Міжнародна науково-практична конф. присвячена 126 річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, 23 травня 2024 року). Київ, 2024. С. 37-40. (0,2 д.а.).

3. Великанова М.М. Закон України «Про захист прав споживачів» – крок до гармонізації системи захисту прав споживачів в Україні з принципами, підходами та практиками ЄС. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 97-100. (0,2 д.а.).

4. Великанова М.М. До питання зміни або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин. Розвиток приватно-правових відносин на шляху до європейської інтеграції. Матвєєвські цивілістичні читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18 жовт. 2024 р.). Київ, 2024. С. 12-15. (0,3 д.а.).

5. Гриняк А.Б. Загальні положення про договори та інші правочини. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 34–38. (0,2 д.а.).

6. Гриняк А. Б. Договори та інші правочини: оновлення глави 16 Цивільного кодексу України. Договір як універсальна форма правового регулювання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті академіка Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора Володимира

Васильовича Луця (1933-2021) (м. Івано-Франківськ, 5 квітня 2024р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. С. 4-6. (0,2 д.а.).

7. Гуцуляк В.К. Порівняльно-правовий аналіз законодавства про спільну діяльність в Україні та Польщі. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 38–41. (0,2 д.а.).

8. Гуцуляк В.К. Договірне регулювання відносин щодо здійснення спільної діяльності за законодавством Австрії та України. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 74-78. (0,2 д.а.).

9. Дзера О.В. Удосконалення цивільного кодексу України у сфері правового регулювання правочинів. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 45–48. (0,2 д.а.).

10. Дзера О.В. Недійсність правочинів, умови яких обмежують права споживачів. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 45-48. (0,2 д.а.).

11. Кот О.О. До питання про умови здійснення суб'єктивних цивільних прав. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 57–59. (0,2 д.а.).

12. Кот О.О. Адаптація законодавства України про захист прав споживачів до права Європейського Союзу. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів

науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 100-102. (0,15 д.а.).

13. Кухарев О.Є. Шляхи удосконалення спадкування цінностей, що знаходяться в індивідуальному банківському сейфі. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 65–69. (0,2 д.а.).

14. Кухарев О.Є. Спірні питання захисту прав споживачів банківських послуг. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 11-14. (0,2 д.а.).

15. Перевертун О.В. Захист прав на добре відомі торговельні марки в Україні. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 104–107. (0,2 д.а.).

16. Перевертун О.В. Гармонізація системи захисту прав споживачів в Україні з принципами, підходами та практиками ЄС – пріоритет на шляху до євроінтеграції. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 140-142. (0,2 д.а.).

17. Погрібний С.О. До питання про визначення норми цивільного права. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 111–114. (0,2 д.а.).

18. Погрібний С.О. Астрент: стан і перспективи запровадження в українському праві. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024.

С. 15-20. (0,25 д.а.).

19. Простибоженко О.С. Спільна батьківська відповідальність: назріла необхідність нових підходів в Україні. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 115–117. (0,15 д.а.).

20. Простибоженко О.С. Правнича допомога та захист прав споживачів: у пошуку балансу інтересів. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 58-62. (0,3 д.а.).

21. Трубаков Є.О. До питання про ad hoc фідучіарних правовідносин. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 135–141. (0,2 д.а.).

22. Трубаков Є.О. «Обман», «Лимон», «Шок» та «Субсидіювання»: до питання про необхідність розроблення архетипічних теорій шкоди у сфері захисту прав споживачів. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 78-83. (0,3 д.а.).

23. Федорченко Н.В. Договір таймшеру: плюси та мінуси. Договір як універсальна форма правового регулювання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті академіка Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора Володимира Васильовича Луця (1933-2021) (м. Івано-Франківськ, 5 квітня 2024 р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. С. 83-86. (0,2 д.а.).

24. Федорченко Н.В. Послуга як об'єкт цивільних прав. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму

«Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 145–148. (0,2 д.а.).

25. Федорченко Н.В. Міжнародний досвід у захисті прав споживачів. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 70-74. (0,2 д.а.).

26. Федорченко Н.В. Договір про надання послуг. Гармонізація договірного законодавства України з правом Європейського Союзу: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 31 травня 2024 р.) / за заг. ред. проф. В. М. Коссака. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2024. С. 97-101. (0,2 д.а.).

27. Федорченко Н.В. Права людини на якісні послуги та роботи. Права людини, держава та суспільство в умовах воєнного стану: Збірник матеріалів VIII Міжвузівської науково-теоретичної конференції (м. Київ 22 жовтня 2024 р.) К.: КТГГ, 2024. С. 184-187. (0,2 д.а.).

28. Федорченко Н.В. Плата за договором про надання послуг. Розвиток приватно-правових відносин на шляху до європейської інтеграції. Матвеевські цивілістичні читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18 жовт. 2024 р.). Київ, 2024. С. 110-113. (0,3 д.а.).

29. Якубівський І.Є. Перспективи оновлення книги 4 ЦК України. Цивільне право України: погляд у майбутнє: матер. XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (Київ, 4 квітня 2024 року). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 152–156. (0,2 д.а.).

30. Якубівський І.Є. Споживчі договори в цивільному законодавстві України: окремі проблеми правового регулювання. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 117-121. (0,3 д.а.).

Організовано та проведено:

XIII Міжнародний цивілістичний форум «Цивільне право України: погляд у майбутнє», 04 квітня 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України спільно з Відділенням цивільно-правових наук НАПрН України;

науково-практичну конференцію «Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу», 03 жовтня 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України спільно з Радою молодих вчених;

експертне обговорення «Законопроект 6013: погляд у майбутнє», 05 червня 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України спільно з Комітетом Асоціації правників України з корпоративного права та фондового ринку;

експертне обговорення «6013: загроза чи нові можливості?», 14 листопада 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України спільно з Комітетом Асоціації правників України з корпоративного права та фондового ринку та відділенням цивільно-правових наук НАПрН України.

Підготовлено (3):

проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для залучення інвестицій з метою швидкої відбудови України (№9627-1)» (вих. №09 від 08.01.2024 р.);

проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відшкодування моральної шкоди» стосовно удосконалення порядку відшкодування моральної шкоди у трудових правовідносинах (вих. №229 від 16.10.2024 р.);

проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України» стосовно урахування прав та інтересів роботодавців при відшкодуванні моральної шкоди у трудових правовідносинах (вих. №241 від 22.10.2024 р.).

Підготовлено науково-експертні висновки на проєкти законів України та інших нормативно-правових актів (4):

науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо відповідальності за шкоду, завдану державі, Автономній Республіці Крим та територіальній громаді, та посилення захисту прав добросовісного набувача» (реєстр. №11134 від 29.03.2024 р.);

науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо захисту прав власності добросовісного набувача» (реєстр. реєстр. №11233 від 06.05.2024 р.);

науковий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо збереження цінної історичної забудови в населених пунктах» (реєстр. №11481 від 15.08.2024 р.);

науковий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення їх у відповідність до вимог статей 8 та 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейської конвенції з прав людини) та Регламенту Ради (ЄС) 2016/1104 про впровадження посиленої співпраці у сфері юрисдикції, застосовного законодавства та визнання та виконання рішень у справах майнових наслідків зареєстрованих партнерств» (реєстр. № 12252 від 27.11.2024).

Підготовлено науково-експертні висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного суду України, Верховного суду та інших державних органів) (4):

науковий висновок щодо правової позиції про виконання рішення суду про визначення місця проживання дитини та застосування ст. 162 Сімейного кодексу України;

науковий висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду О. В. Ступак (справа №638/1046/14, провадження №14-12цс24) здійснено аналітичне дослідження норм цивільного законодавства України щодо припинення поруки у разі смерті позичальника, що настала після звернення до суду з відповідним позовом про стягнення заборгованості;

науковий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Бориса Івановича (лист №294/0/26-24 від 18.07.2024) щодо зобов'язань банку перед іншими особами, що не обліковувалися за балансовими та/або позабалансовими рахунками банку на момент набуття права власності на акції банку державою, та правової природи правочинів, за якими виникають такі зобов'язання, у справі №757/55832/21;

науковий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Бориса Івановича (лист №436/0/26-24 від 14.11.2024) щодо підстав для відступлення від засад рівності часток подружжя при поділі спільного майна.

Науково-правові висновки, виконані на замовлення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами (4):

науково-правовий висновок щодо умов дійсності договорів, забезпеченості їх виконання банківською гарантією та повноважень представників сторін на їх підписання, за запитом ТОВ «Ніка-Агротрейд»;

науково-правовий висновок з питань корпоративного управління акціонерним товариством, здійснення корпоративних прав та виконання корпоративних обов'язків, за запитом ПрАТ «Науково-виробниче об'єднання «Київський завод автоматики»;

науково-правовий висновок з питань кваліфікації у міноритарного акціонера переважного права на придбання акцій в процесі приватизації та визначення вартості акцій, за запитом ПАТ «По виробництву інсулінів «ІНДАР»);

науково-правовий висновок з питань застосування правових наслідків обов'язкового продажу акцій на вимогу власника домінуючого контрольного пакета акцій, за запитом адвокатського об'єднання «Всеукраїнська адвокатська допомога»).

Крім того, виконавцями теми підготовлені та опубліковано наукові праці понад виконання показників робочого плану (8):

Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнєцової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 622 с. (45,48 д.а.)

Великанова М. М. Правові наслідки порушення зобов'язання: перегляд підходів до розуміння поняття «цивільно-правова відповідальність». Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 89-102.

Гриняк А. Б. Оновлення глави 16 Цивільного кодексу України: договори та інші правочини. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 103-119.

Дзера О. В. Правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР: аналіз проекту закону. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 120-136.

Кот О. О. Загальні засади оновленого цивільного законодавства. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 237-257.

Погрібний С. О. До питання про визначення норми цивільного права. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 342-355.

Федорченко Н. В. Виконання договірних зобов'язань: перспективи оновлення цивільного законодавства України. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 508-522.

Якубівський І. Є. Перспективи оновлення Цивільного кодексу України щодо об'єктів права інтелектуальної власності. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії

Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р.О. Стефанчука, О.О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 580-600.

за темою НДР «Концептуальні засади розвитку галузевого законодавства як складова юридичного прогнозування»:

Метою дослідження є науково-експертне забезпечення діяльності органів державної влади в післявоєнний період та на євроінтеграційному шляху на основі юридичного прогнозування та підвищення якості нормативно-правових актів, їхньої змістової обґрунтованості.

Загальний план дослідження:

проведення незалежних, системних, науково обґрунтованих, правових експертиз законів та інших нормативно-правових актів суб'єктів правотворчості на предмет ступеня врахування стану нормативного регулювання цієї або аналогічної сфери суспільних відносин;

підготовка експертних висновків щодо системно-юридичної оцінки, у тому числі встановлення всіх змістовних зв'язків положень проекту нормативно-правового акта з нормами, що містяться в інших нормативно-правових актах;

моніторинг ефективності чинного законодавства України;

участь у підготовці пропозицій, зауважень та рекомендацій у процесі доопрацювання нормативно-правових актів;

розробка концепцій розвитку законодавства України;

надання рекомендацій з удосконалення правового забезпечення діяльності органів законодавчої, виконавчої та судової влади;

забезпечення юридичного прогнозування реалізації прийнятих органами державної влади нормативно-правових актів.

Наукові результати:

Юридичне прогнозування проводиться з метою визначення перспективного правового регулювання суспільних відносин, підвищення ефективності планування правотворчої діяльності, уніфікації та систематизації законодавства України. Відсутність системного концептуального підходу до реформування галузевого законодавства подекуди спричиняє швидкоплинність законодавчих

приписів, що своєю чергою породжує нестабільність у правовідносинах та розвитку нових правових форм реалізації прав юридичних і фізичних осіб. Недосконалість вітчизняного законодавства значною мірою гальмує формування дієвих правових механізмів закріплення, гарантування, реалізації, охорони і захисту прав та законних інтересів суб'єктів права.

23 червня 2022 р. Європейська рада офіційно надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС. Отже, одним із головних завдань, що стоять перед Україною як державою – кандидатом на вступ до ЄС, є інтеграція України в європейський правовий простір, що є можливою лише за умови втілення в правовий простір України загальнолюдських цінностей, принципів і стандартів, що сформувалися в європейському праві, реформування всіх складових правової системи України з урахуванням тих стандартів та чинників, які притаманні ЄС.

Прийняття Закону України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2023 року №3354-IX ставить перед правовою наукою нові завдання. Так, стаття 22 Закону України «Про правотворчу діяльність» визначає прогностичні документи публічної політики і передбачає, що прогностичні документи публічної політики (далі – документи юридичного прогнозування) розробляються з метою визначення перспективного правового регулювання суспільних відносин, підвищення ефективності планування правотворчої діяльності, уніфікації та систематизації законодавства України. Документи юридичного прогнозування можуть розроблятися суб'єктами правотворчої діяльності на підставі рекомендацій суб'єктів наукової, науково-технічної діяльності, суб'єктів забезпечення правотворчої діяльності.

Законодавчі протиріччя, порушення техніки нормопроекування, уведення в обіг нових понять без належного термінологічного тлумачення породжують правову невизначеність у регулюванні суспільних відносин. Такий стан справ створює низку взаємопов'язаних теоретичних і практичних проблем у реалізації прав та обов'язків учасників правовідносин в Україні. Усе це актуалізує роль взаємодії держави та її органів і посадових осіб з науковою спільнотою. Залучення науковців до підготовки науково-експертних висновків на проекти

нормативно-правових актів та рішень як експертів підвищує рівень обґрунтованості, достовірності, професійності, конкретності та повноти таких нормативно-правових актів і рішень.

З цією метою було *критично опрацьовано*:

нормативно-правові акти щодо визначення перспективного правового регулювання суспільних відносин, підвищення ефективності планування правотворчої діяльності, уніфікації та систематизації законодавства України;

доктрину приватного права, кримінального права щодо визначення напрямів правового регулювання суспільних відносин в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів України.

Опрацювання нормативної бази та доктрини приватного права та кримінального права надало можливість:

Визначити:

нагальні проблеми правового регулювання стабільності та динаміки закону про кримінальну відповідальність;

істотні вади чинного трудового законодавства, що вимагає негайного вжиття заходів, спрямованих на визначення державної політики у сфері праці на найближчі роки задля розвитку України як демократичної, правової, соціальної держави;

нагальні проблеми правового регулювання сімейних відносин в контексті забезпечення врегулювання виключно на законодавчому рівні положень про сім'ю та шлюб.

Встановити:

що Україна повинна активізувати переговорні процеси щодо укладення міжнародних договорів (угод) з питань пенсійного забезпечення, особливо з країнами-членами ЄС, оскільки значна частина українців переїжджає саме до цих країн;

що тимчасові обмеження конституційних прав людини і громадянина у вигляді встановлення для фізичних і юридичних осіб військово-квартирної повинності з розквартирування евакуйованого населення в межах та обсязі, що

необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, є такими, що не суперечать положенням статей 30, 32, 64 Конституції України та відповідають нормам національного і міжнародного права;

правові основи стабільності та динаміки закону про кримінальну відповідальність;

правовий потенціал зелених та білих книг та їх вплив на формування державної політики у сфері праці;

що необхідність систематизації та розширення принципів цивільного судочинства, які мають легальне закріплення, обумовлюється модернізацією цивільного судочинства, зокрема шляхом диференціації позовного провадження на загальне та спрощене, введенням додаткових забезпечувальних та інших процедур, які можуть обмежувати права учасників справи у судовому процесі.

Доведено, що:

наявні правові підстави щодо внесення до Конституційного Суду України конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини другої статті 8 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» від 9 листопада 2023 року №3460-IX;

порядок розробки та подання альтернативних законопроектів вимагає свого подальшого вдосконалення, зокрема, в напрямку:

уточнення змісту поняття «альтернативний законопроект»;

уточнення суб'єктів права законодавчої ініціативи, які мають право подавати альтернативний законопроект;

уточнення особливостей підготовки альтернативних законопроектів до проекту закону, який був повернутий до відповідного комітету Верховної Ради України для підготовки на повторне перше читання.

необхідність подальшого вдосконалення трудового законодавства України, як загального, так і того, що регулює особливості трудових відносин у період дії режиму воєнного стану;

проблема невідповідності затвердженого у Державному бюджеті України прожиткового мінімуму його реальній величині потребує нагального вирішення. Нівелювання нормативних приписів стосовно формування, встановлення та затвердження розміру прожиткового мінімуму, як базового державного соціального стандарту, який би забезпечував достатній життєвий рівень, існування фактичних та законодавчо встановлених розмірів прожиткового мінімуму для основних соціальних і демографічних груп населення, нездійснення регулярного перегляду та затвердження кількісних та якісних наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення, неналежне спостереження за динамікою рівня життя в Україні на основі статистичних даних про рівень споживчих цін в Україні тощо обумовлюють порушення конституційного права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України);

гене́за принципів цивільного судочинства визначається специфікою правового регулювання відносин між судом і учасниками судового процесу, властивих певним історичним періодам розвитку вітчизняного цивільного процесуального законодавства. Сучасний період його розвитку характеризується систематизацією принципів цивільного судочинства, а також закріпленням низки принципів у ЦПК України, сформованих судовою практикою ЄСПЛ. Такий законодавчий підхід значною мірою відрізняється від тенденцій, притаманних попереднім періодам розвитку цивільного процесуального законодавства України, які здебільшого визначалися непрямим закріпленням принципів у його нормах;

правова презумпція права спільної сумісної власності на майно подружжя, набуте за час шлюбу, може бути спростована будь-ким з подружжя, хто заінтересований у визначенні спірного майна як об'єкта права особистої приватної власності дружини. Письмова згода одного з подружжя на укладення іншим із подружжя договору купівлі-продажу майна та розпорядження спільними коштами, зафіксована у договорі купівлі-продажу, не завжди свідчить

про набуття такого майна за спільні кошти подружжя. Заява одного з подружжя про згоду на відчуження або придбання майна іншим із подружжя може бути кваліфікована як письмовий доказ, який може бути спростований іншими доказами;

в сучасній правозастосовній діяльності розглядають заміну сторони у зобов'язанні як правовий наслідок або сингулярного правонаступництва, що має місце при укладенні договору купівлі-продажу, дарування, факторингу, або універсального правонаступництва при реорганізації юридичної особи або спадкуванні. правонаступництво як самостійна підстава заміни кредитора в зобов'язанні свідчить про універсальне правонаступництво, а відступлення права вимоги та переведення боргу свідчать про сингулярне правонаступництво. Переведення боргу має договірний характер;

ключовою перевагою білих та зелених книг як аналітичних документів публічної політики у сфері праці є визначення цілей державної політики, відповідно до яких у подальшому мають готуватися проекти законів, і вже на їх основі – підзаконні акти у сфері праці;

результатом модернізації соціальної політики держави на основі економіко-правового прогнозування має стати оптимізація системи соціальної підтримки населення з дотриманням міжнародних зобов'язань України та обґрунтування шляхів взаємодії страхової й аліментної систем соціальної підтримки населення із системами, що будуються на основі економічної активності отримувача соціальної допомоги (послуг) тощо;

згідно закону України «Про правотворчу діяльність» рішення відповідного органу місцевого самоврядування про затвердження технічної документації з нормативної оцінки земель є підзаконним нормативним актом локальної дії, який є обов'язковим для місцевих органів Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру при підготовці, оформленні та видачі витягу з технічної документації про нормативну оцінку земельної ділянки. Водночас витяг з технічної документації з нормативної грошової оцінки земельної ділянки необхідно розглядати як правовий акт індивідуальної дії, який за встановленою

формою та відповідно до поданих заяв землевласників і землекористувачів обов'язково має бути безоплатно виданий Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру як суб'єктом владних повноважень на виконання організаційно-управлінських функцій держави у сфері земельних, податкових та інших відносин в порядку надання адміністративних послуг;

одержання землевласниками чи землекористувачами витягів з технічної документації про нормативну грошову оцінку земельних ділянок необхідно розглядати як право цих суб'єктів на доступ та одержання офіційної достовірної і об'єктивної земельно-кадастрової публічної інформації про земельні ділянки.

Обґрунтовано, що:

стабільність і динаміка закону про кримінальну відповідальність є взаємопов'язаними та відносно самостійними його властивостями. Окрім того, констатовано, що в умовах воєнного стану пріоритет має динаміка закону про кримінальну відповідальність. Як перспективу, при формуванні нового кримінального законодавства, закладено пріоритет стабільності закону про кримінальну відповідальність;

реєстрація громадянина України, іноземця чи особи без громадянства як підприємця на окупованій державою-агресором території України та здійснення певної діяльності для забезпечення власних інтересів відповідно до правил, встановлених окупаційною адміністрацією, не може бути оцінена як господарська діяльність за українським законодавством;

не допускається при прийнятті рішення про стягнення боргу, на який нараховуються відсотки або пеня, зазначити в рішенні про нарахування одночасно відповідних відсотків та пені до моменту виконання рішення;

правова природа відсотків, про нарахування яких суд може зазначити у рішенні про стягнення до моменту його виконання відповідно до частини десятої статті 238 ГПК України (частин десятої та одинадцятої статті 265 ЦПК України), є різною. В цій правовій нормі йдеться як про відсотки, які є відсотками за правомірне користування чужими грошовими коштами, так й про відсотки за неправомірне користування чужими грошовими коштами (ці відсотки

охоплюються положеннями норми про 3% річних, викладеними в статті 625 Цивільного кодексу України). Положеннями законодавчих приписів, викладених в частині десятій статті 238 ГПК України (частині десятій та одинадцятій статті 265 ЦПК України), не охоплюються положення про інфляційні втрати, оскільки інфляційні втрати не належать ні до процентів, ні до пені, є самостійною мірою (формою, заходом) цивільно-правової відповідальності;

з 1 січня 2019 року суд, приймаючи рішення про стягнення боргу, на який нараховуються відсотки або пеня, може зазначити в цьому рішенні про нарахування відповідних відсотків або пені до моменту виконання рішення з урахуванням приписів законодавства України, що регулює таке нарахування. Така вказівка суду в рішенні суду про стягнення боргу не суперечить вимогам частини шостої статті 232 ГК України, яка дозволяє встановлення законом іншого строку нарахування штрафних санкцій, ніж шестимісячний строк прострочення виконання зобов'язання;

відступлення права вимоги за кредитним договором на користь фізичної особи суперечить положенням цивільного законодавства України, оскільки для зобов'язань, які виникли на підставі кредитного договору, характерним є спеціальний суб'єкт, а саме: кредитор – банк або інша фінансова установа;

можливе правонаступництво у правовідносинах з розірвання договору довічного утримання (догляду) за позовом відчужувача у зв'язку з тим, що мало місце невиконання або неналежне виконання набувачем своїх обов'язків, незалежно від його вини. Правовідносини, які складаються при розірванні договору довічного утримання (догляду), є майновими і такими, що не пов'язані нерозривно з особою кредитора;

відсутність одностороннього майнового надання за зобов'язанням, яке виникає на підставі попереднього договору, перешкоджає розглядати його як безвідплатний договір на підставі традиційної цивілістичної класифікації. Більш обґрунтованим виглядає акцент на організаційному, немайновому та переддоговірному аспектах природи попереднього договору;

доцільним є розгляд попереднього договору як організаційного договору, що є підставою виникнення договірної немайнової зобов'язання, яке можна віднести також до переддоговірних організаційних правовідносин. Це пояснюється безпосередньою спрямованістю сторін попереднього договору на укладення основного договору, а також сприяючим значенням попереднього договору для виникнення основного договірної зобов'язання у разі визначення в попередньому договорі порядку погодження сторонами істотних умов основного договору;

наявні невідповідності між положеннями ЦК України та ГК України, аналіз відповідної практики Верховного Суду, а також огляд шляхів правового регулювання попереднього договору в Австрії, Нідерландах, Південно-Африканській Республіці та Словенії зумовлюють можливість перегляду положень національного законодавства України для цілей: 1) виявлення класифікаційної належності зобов'язання, що виникає на підставі попереднього договору, за критерієм характеру розподілу прав та обов'язків сторін; 2) деталізації істотних умов попереднього договору; 3) забезпечення спонукання до укладення основного договору як допустимого обмеження свободи договору;

відсутність необхідності уточнення ч. 1 ст. 635 ЦК України в частині предмета попереднього договору та закріплення вказівки на допустимість односторонності попереднього договору;

формалізація принципів сімейного права в законодавстві не є універсальною та може набувати особливостей залежно від шляхів конструювання та розміщення в системі приватного права відповідних норм. Факторами, які впливають на характер формалізації, виступають наявність самостійної кодифікації сімейно-правових норм (Україна), відсутність кодифікації в умовах синтезу континентального та загального права (Південно-Африканська Республіка), сімейно-правове регулювання відносин у межах особливої частини кодифікованого акта цивільного законодавства (Федеративна Республіка Бразилія);

в контексті цивільно-правових аспектів міжнародного викрадення дітей право піклування охоплює собою право на визначення місця проживання дитини, причому воно може бути здійснено будь-якою особою, установою або іншим органом виключно до досягнення дитиною 16 років. Право перебування дитини протягом обмеженого періоду разом з батьками, з якими вона зазвичай не проживає, чи зустріч з ними є «правом доступу»;

міжнародно-правові норми про батьківську відповідальність визначають право опіки над дитиною до 18 років як право, що охоплює собою права стосовно піклування про особу дитини, зокрема право визначати місце проживання дитини, право на спілкування, у тому числі право брати дитину на обмежений період у місце інше, ніж звичайне місце проживання дитини;

досвід країн загального права свідчить про те, що спільна фізична опіка батьків над дитиною не є панацеєю від спорів між батьками, оскільки забезпечення найкращих інтересів дитини не відбувається, якщо батьки продовжують конфліктувати між собою. При встановленні спільної фізичної опіки батьків над дитиною право країн загального права виходить з найкращих інтересів дитини, обмежуючи при цьому права батьків;

введення мораторію на усиновлення іноземцями дітей-громадян України та регулювання інших відносин з усиновлення дітей-громадян України під час воєнного стану має відбуватися виключно законами України, на підставі яких вже вносяться зміни до підзаконних актів, що визначають порядок провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей;

внесення змін до Положення про дитячий будинок сімейного типу, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. №564, і визначення договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу як адміністративного договору не заслуговує схвалення, оскільки цей договір опосередковує сімейні правовідносини з влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, метою його укладення є забезпечення дитини сімейним вихованням;

віднесення законодавцем принципу пропорційності до системи принципів цивільного судочинства як самостійного галузевого принципу пов'язано з необхідністю забезпечення реалізації цивільних процесуальних норм під час здійснення правосуддя в цивільних справах за спрощеною процедурою (у порядку спрощеного позовного провадження), дотримання судом меж дискреційних повноважень, визначених законом, зокрема у разі застосування процесуальних забезпечувальних заходів, зокрема забезпечення судових витрат, зустрічного забезпечення та інших процесуальних дій, які можуть обмежувати права учасників справи за умови, що вони будуть відповідати так званій «легітимній меті їх застосування»;

у правозастосовній діяльності суду реалізація принципу пропорційності відбувається при вирішенні ним таких питань як: розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження (ч. 3 ст. 274 ЦПК України), забезпечення позову (ч. 3 ст. 150 ЦПК України), зустрічне забезпечення (ч. 5 ст. 154 ЦПК України), а також опосередковано – стосовно попереднього визначення суми судових витрат (ч. 2 ст. 134 ЦПК України);

у разі, якщо Україна не уклала з відповідною країною міжнародний договір у сфері пенсійного забезпечення період трудової діяльності в такій країні не зараховуватиметься до страхового стажу, а також на час постійного проживання пенсіонера за кордоном виплата пенсії буде припинена;

врахуючи незначну кількість укладених міжнародних договорів (угод) у сфері пенсійного забезпечення в Україні та географію розселення українських трудових мігрантів, далеко не всі зможуть розраховувати на захист їхніх прав в державі перебування та зарахування періодів роботи закордоном для призначення пенсії;

мінімальна заробітна плата тісно пов'язана з прожитковим мінімумом, адже врахування прожиткового мінімуму є обов'язковим при реалізації державної конституційної гарантії громадян на достатній життєвий рівень, втім, оскільки прожитковий мінімум для працездатних громадян є лише одним із факторів, які повинні враховуватись при обчисленні розміру мінімальної заробітної плати;

правовий режим землі як основного національного багатства, що належить на праві власності Українському народу і перебуває під особливою охороною держави, можна визначити як законодавчо забезпечений стан суспільних відносин, у якому визнані в суспільній свідомості і виражені і Конституції України та інших законах соціальні цінності свободи, рівності і справедливості втілюються у сфері використання та охорони землі та інших природних ресурсів шляхом здійснення гарантованих державою суб'єктивних прав на землю (земельні ділянки) на основі вільного, рівного, справедливого доступу до використання землі як об'єкта права власності і основного національного багатства Українського народу у межах території України, виконання органами державної влади і місцевого самоврядування функцій і повноважень у сфері адміністрування земельних відносин з додержанням принципу верховенства права, пропорційності, мирного володіння майном, цільового призначення і функціонального використання земель, балансу суспільних і приватних інтересів, законності, юридичної відповідальності з метою забезпечення громадянської злагоди на землі України;

методологія трансформації публічного адміністрування земельних відносин у повоєнній відбудові України має виходити з того, що російсько-українська війна безпосередньо впливає на реалізацію конституційних гарантій здійснення усієї палітри суб'єктивних прав на земельні ділянки, які закріплені у чинному законодавстві як соціальні цінності Українського народу;

прийняття управлінських рішень у сфері використання та охорони землі, здійснення прав на землю в умовах війни та у повоєнний період відновлення України як демократичної, соціальної, правової держави має відбуватися відповідно до Конституції України та інших законів на засадах верховенства права, правової визначеності, пропорційності, обґрунтованості, об'єктивності, законності, соціальної справедливості з врахуванням особливостей набуття, реалізації, юрисдикційного захисту суб'єктивних прав на земельні ділянки по кожній з дев'яти категорій земель;

трансформація аграрного законодавства України в умовах війни та повоєнного відновлення у рамках розпочатого переговорного процесу про вступ України до ЄС має стати одним з пріоритетних напрямків наукових досліджень вченими у галузі науки аграрного права та передбачає проведення наукових пошуків щодо системи, структури, змісту, можливих і допустимих форм і способів трансформації чинного аграрного законодавства відповідно до названих вище кластерів переговорного процесу з огляду на взяті Україною зобов'язання щодо вступу України до членів ЄС, а також на закріплені у законі України «Про правотворчу діяльність» нові засади щодо формування і розвитку системи та структури законодавства в Україні.

За результатами проведених наукових досліджень було *надано пропозиції*:

щодо визнання альтернативними законопроектами, законопроектів, які містять положення, що регулюють відповідні суспільні відносини у інший спосіб та/або у іншому порядку;

щодо заборони включення до альтернативного законопроекту положень, які не предметом розгляду в основному законопроекті;

щодо заборони суб'єкту права законодавчої ініціативи подавати альтернативні законопроекти к випадку, якщо він є суб'єктом права законодавчої ініціативи щодо основного законопроекту, а також бути суб'єктом права законодавчої ініціативи щодо декількох альтернативних законопроектів:

щодо обрахування строків для подання альтернативних законопроектів до законопроекту, який підготовлений у головному комітеті Верховної Ради України для повторного першого читання з дня реєстрації такого проекту;

щодо удосконалення проекту КК України: по-перше, потребує самостійної регламентації презумпція знання кримінального закону та стабільність Кримінального кодексу; по-друге, закріплення конкретних часових меж внесення змін до КК України негативно вплине на реалізацію динаміки закону про кримінальну відповідальність; по-третє, нормативне врегулювання механізму внесення змін до КК України не гарантує дотримання таких норм і потребує встановлення відповідальності за їх невиконання;

щодо оновлення цивільного законодавства України шляхом внесення змін до статті 635 ЦК України, спрямованих на уточнення переліку істотних умов попереднього договору; обмеження строку (терміну), в який має бути укладений основний договір у разі відсутності відповідної вказівки в попередньому договорі; закріплення можливості спонукання в судовому порядку до укладення основного договору сторони попереднього договору, яка ухиляється від укладення основного договору; закріплення в безальтернативний спосіб умови припинення зобов'язання, встановленого попереднім договором;

щодо урахування тенденцій, притаманних певним історичним етапам розвитку цивільного процесуального права України, щодо легального закріплення та систематизації принципів цивільного судочинства для вироблення наукових концептів удосконалення правового регулювання суспільних відносин, що виникають між судом і учасниками судового процесу при здійсненні правосуддя у цивільних справах;

щодо доцільності закріплення принципу пріоритетного використання і охорони ґрунтів, які у зональних агрокліматичних системах суші і моря мають використовуватися виробниками – громадянами України як приватними власниками землі виключно для вирощування врожаю зернових та інших сільськогосподарських культур, не допускаючи при цьому кількісного скорочення вкритих родючим шаром ґрунту сільськогосподарських і лісогосподарських угідь, а також зниження якості та родючості ґрунту, і охоронятися державою як основа національного багатства та об'єкт права власності Українського народу;

при призначенні та наданні державних допомог (послуг) тощо доцільно відійти від системи призначення виплат або безкоштовного надання послуг та перейти на компенсаційні інструменти, наприклад, шляхом надання податкових знижок, які відповідно надаватимуться диференційовано, залежно від того, до якої категорії належить домогосподарство (громадянин). Адресність надання соціальної підтримки економічно активному населенню повинна залежати від доходів, які повинні бути задекларовані;

щодо внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та виключення положень, які визнані такими, що не відповідають Конституції України, однак й досі застосовуються уповноваженими органами Пенсійного фонду України, зокрема пункт 2 частини першої статті 49, друге речення статті 51;

щодо внесення до Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» припису, за яким у наступних випадках запровадження воєнного стану Верховна Рада України має спеціально зазначати про дію положень названого Закону;

щодо необхідності узгодження положень Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», які регулюють обмеження права на відпочинок, з Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022, в якому можливість обмеження зазначеного права не передбачена;

щодо доповнення трудового законодавства положенням, згідно з яким обмеження трудових прав, пов'язані з необхідністю забезпечення під час воєнного стану обороноздатності країни і відсічі збройної агресії, не вважаються дискримінацією у сфері праці;

запропоновано будь-яку несамотійну особисту працю людини і громадянина врегульовувати нормами трудового права, а особливості правового регулювання праці окремих категорій працівників забезпечувати з урахуванням специфіки роботи на основі єдності та диференціації правового регулювання несамотійної праці;

запропоновано розширити зміст положень статті 1 законопроекту «Про колективні трудові спори» (реєстр. №12034 від 16.09.2024) щодо його використанні для вирішення інших колективних спорів, наприклад, між колективами студентів та керівництвом відповідних закладів вищої освіти;

запропоновано при запровадженні оплати праці трудового медіатора та трудового арбітра за рахунок коштів сторін трудового спору встановити межі такої оплати праці та визначити її розмір на рівні середнього заробітку трудового

медіатора та трудового арбітра за основним місцем роботи. Сформульовано пропозиції щодо доповнення частини другої статті 35 законопроекту «Про колективні трудові спори» (реєстр. №12034 від 16.09.2024) абзацом другим такого змісту: «Оплата праці трудового медіатора та трудового арбітра сторонами колективного трудового спору здійснюється у розмірі середньої заробітної плати за основним місцем роботи»;

обґрунтовано і сформульовано доповнення статті 42 законопроекту «Про колективні трудові спори» (реєстр. №12034 від 16.09.2024) частиною шостою такого змісту: «б. Час участі працівника у страйку, крім страйку, що визнаний судом незаконним, зараховується до загального і безперервного трудового стажу»;

обґрунтовано низку техніко-юридичних правок до змісту окремих положень законопроекту «Про колективні трудові спори» (реєстр. №12034 від 16.09.2024);

запропоновано надати органу опіки та піклування право звертатися до суду з позовом про внесення частини аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України в разі виявлення нецільового витрачання аліментів одержувачем аліментів; з позовом про визнання батьківства; із заявою про встановлення факту батьківства; із заявою про встановлення факту материнства;

доцільно прийняти професійний стандарт «юрисконсульт» для професії «юрисконсульт», а не професійний стандарт «юридичний радник» для професії «юрисконсульт»;

доцільно розробити професійний стандарт «юридичний радник» для відповідної професії, на підставі особливостей цієї професії, які роблять її самостійною серед інших видів правничої діяльності.

Практична значимість проведеного дослідження полягає в у підвищенні якості галузевого законодавства України за рахунок його прогнозування та впровадження системної та комплексної незалежної правової (юридичної) експертизи нормативно-правових актів і рішень органів державної влади задля реалізації принципу правовладдя, що вимагає, щоб основні права і свободи

людини і громадянина реалізовувались на основі гармонізації державного управління, миру і злагоди в суспільстві відповідно до створених правових умов. Це, своєю чергою, створить необхідні правові умови розвитку національного законодавства в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України відповідно до соціальних потреб, публічних та суспільних інтересів, які потребують врегулювання шляхом правоунормування.

За темою дослідження опубліковано: 1 збірник наукових праць; 1 збірник матеріалів круглого столу; 12 наукових статей, з яких 11 – у фахових виданнях України категорії «Б», 1 – у науковому виданні України категорії «А»; 24 тез наукових доповідей. Загальний обсяг публікацій становить 42,16 д.а.:

1. Розвиток галузевого законодавства України: виклики воєнного стану: збірник наукових праць / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. В. Красицької. Київ: Алерта, 2024. 146 с. (8,49 д.а)

2. Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України: збірник матеріалів Круглого столу (м. Київ, 4 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 124 с. (7,21 д.а.)

Стаття у науковому виданні України категорії «А» (1):

1. Шумило М. Є. Об'єднані інститути фізичного захоплення особи, запідозреної у вчиненні злочину та затримання підозрюваного у кримінальному провадженні: питання демаркації. Вісник Національної академії правових наук України / ред. кол. В. Журавель та ін. Харків: Право 2024. Том 31, № 2. С. 261-282. (1 д.а.)

Статті у фахових виданнях України категорії «Б» (18):

1. Боровська І. А. Генеза принципів цивільного судочинства в контексті сучасних тенденцій розвитку цивільного процесуального законодавства України. Журнал східноєвропейського права. 2024. №128. С. 67 – 75. (0,4 д.а.). doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14212848>

2. Зуб І. В. Щодо вдосконалення порядку подання альтернативних законопроектів. Журнал східноєвропейського права. 2024. №128. С. 109–116 (0,5 д.а.). doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14212869>

3. Карнаух В. С. До питання щодо оновлення цивільно-правових норм про попередній договір. Нове українське право. 2024. Вип. 4. С. 65–72 (0,5 д.а.). doi: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.4.7>

4. Костюченко О. Є. Білі і Зелені книги як аналітичні документи публічної політики у сфері праці. Нове українське право. 2024. Вип. 3 С. 103–108. (0,5 д.а.) doi: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.12>

5. Красицька Л. В. Участь органу опіки та піклування при розгляді судом спорів, що виникають з сімейних правовідносин. Наукові перспективи. 2024. №2 (44). С. 1134–1146 (0,7 д.а.). doi: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-1134-1146](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-1134-1146)

6. Біленко В. І., Красицька Л. В. Правонаступництво в зобов'язальних правовідносинах. Наукові інновації та передові технології. 2024. №3. С. 517–529 (0,7 д.а.). doi: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-517-528](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-517-528)

7. Красицька Л. В. Місце проживання фізичної особи як категорія приватного права. Актуальні питання у сучасній науці. 2024. №3. С. 647–659 (0,7 д.а.). doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-3\(21\)-647-659](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-3(21)-647-659)

8. Красицька Л. В. Право батьків на визначення місця проживання малолітньої дитини та суміжні правові поняття. Наука і техніка сьогодні. 2024. №4 (32). С. 91–103 (0,7 д.а.). doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-4\(32\)-91-103](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-4(32)-91-103)

9. Красицька Л. В. Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах воєнного стану. Актуальні питання в сучасній науці. 2024. №7. С. 386–399 (0,7 д.а.). doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7\(25\)-386-399](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7(25)-386-399)

10. Кузнецов В. В., Кузнецова Л. О. Стабільність та динаміка закону про кримінальну відповідальність: перспективи реалізації. Нове українське право. 2024. Вип. 1. С. 119–125. (0,5 д.а.). doi: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.1.14>

11. Кузнецов В. В. Предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 204 КК України: особливості визначення у правозастосуванні. Нове українське право. 2024. Вип. 2. С. 132–139. (0,5 д.а.). doi: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.2.17>

12. Kuznetsova L., Kuznetsov V., Matiushenko O. Peculiarities of legal assessment of aiding and abetting the aggressor state: National and international dimensions. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2024. №14(2). С. 41–51. (0,5 д.а.). doi: 10.56215/naia-chasopis/2.2024.41.

13. Сийплові М. В., Кузнецов В. В. Особливості кваліфікації незаконного позбавлення волі або викрадення людини представником влади в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2024. Вип. 84. Ч 3. С. 383–391. (0,4 д.а.). doi: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.58>

14. Воробей П., Кузнецов В. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації «економічного» колабораціонізму. *Слово Національної школи суддів України*. 2024. №3. С. 74–86 (0,5 д.а.). doi: <https://slovo.nsj.gov.ua/index.php/en/archive-of-rooms1/2024/3-48-2024/40-2024en/3-48-2024en/993-criminal-law-characteristics-and-peculiarities-of-the-qualification-of-economic-collaborationism>

15. Лічман Л. Г. Моральні виміри адвокатської діяльності. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. №12. С. 501–512 (0,4 д.а.). doi: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)-501-512](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-501-512)

16. Лічман Л. Г. Етичні вимоги до адвокатів під час здійснення професійної діяльності в суді. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. №128. С. 135-140 (0,4 д.а.). doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14212885>

17. Михайлова І. Ю. Проблеми пенсійного забезпечення трудових мігрантів та пенсіонерів, які виїхали за кордон на постійне місце проживання. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. 2024. №128. С.158-165 (0,7 д.а.). doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14212897>

18. Носік В. В. Локальна правотворчість та публічне адміністрування у сфері справляння плати за землю фізичними і юридичними особами: правові форми та механізм реалізації у регулюванні публічно-приватних земельних відносин в Україні. *Нове українське право*. 2024. №3 С. 94-103 (0,5 д.а.). doi: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.11>

Організовано та проведено:

круглий стіл «Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України», 04 червня 2024 року, м. Київ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України спільно з координаційним бюро з проблем сімейного права відділення цивільно-правових наук НАПрН України.

Підготовлено:

законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» щодо розширення компетенції міжнародного арбітражу» та супровідних матеріалів до нього;

Концепцію проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відшкодування шкоди, завданої фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними».

Науково-правові висновки на проекти законів та інших нормативно-правових актів (8):

науково-правовий висновок на проект Закону України «Про організаційно-правові основи побудови та функціонування Військової юстиції України» від 13.09.2023 р. № 10042;

науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» від 30.01.2024 р. № 10449;

науково-правовий висновок щодо законності встановлення для фізичних та юридичних осіб військово-квартирної повинності з розквартирування в умовах запровадження заходів правового режиму воєнного стану, згідно проекту розпорядження Кабінету Міністрів України про затвердження Плану підготовчих заходів життєзабезпечення для окремих територій, на яких ведуться бойові дії;

інформаційно-аналітичні матеріали та пропозиції до проекту рішення Ради національної безпеки і оборони України щодо примусового вивезення

Російською Федерацією громадян України на звернення Ради національної безпеки і оборони України від 04.06.2024 р. (вих. № 155 від 12 червня 2024 р.);

зауваження та пропозиції до проєктів професійних стандартів «Юридичний радник» та «Суддя», які розроблені Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація правників України» (вих. № 156 від 14.06.2024);

зауваження та пропозиції до проєкту професійного стандарту «Суддя», які розроблені Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація правників України» (вих. № 157 від 14.06.2024);

пропозиції до проєктів Законів України «Про колективні трудові спори» (реєстр. № 12034 від 16.09.2024), «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог законодавства про колективні трудові спори» (реєстр. № 12035 від 16.09.2024), «Про внесення змін до Закону України «Про судовий збір» щодо розміру судового збору у справах про колективні трудові спори» (реєстр. № 12036 від 16.09.2024), «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо участі у страйках» (реєстр. № 12037 від 16.09.2024), поданих народним депутатом України Третьяковою Г.М. та іншими народними депутатами України за зверненням Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (лист № 04-30/12-2024/206168 від 20.09.2024) (вих. № 218 від 03.10.2024);

науковий висновок № 269 від 21 листопада 2024 р. про проєкт Стандарту державної мови «Правнича термінологія. Термінологія конституційного права» за зверненням голови Національної комісії зі стандартів державної мови Юлії Чернобров (лист № 4/1871/24 від 24.10.2024).

Науково-правові висновки за запитами органів державної влади, у тому числі судових органів (12):

науково-консультаційний висновок на запит Голови Комісії з проведення службових розслідування – начальника відділу адміністрування конкурсів Управління забезпечення діяльності Комісії з питань вищого корпусу державної служби М.О. Губи (НАДС № 1535/90ю2-24 від 30.01.2024 р.);

науковий висновок за зверненням Великої Палати Верховного Суду (лист № 42/0/26-24 від 31.01.2024) щодо характеру відносин між в.о. керівника та підприємством (установою, організацією), правового статусу в.о. керівника підприємства та директора підприємства в контексті підстав звільнення з роботи, правового значення формулювання змісту наказу про призначення в.о. керівника підприємства;

науково-правовий висновок з питань тлумачення та застосування ст. 361 КК України за зверненням у провадженні № 51-2737 км 23 судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Алли Макаровець;

науково-правовий висновок про наявність правових підстав щодо внесення до Конституційного Суду України конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини другої статті 8 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» від 09.11.2023 № 3460-IX за зверненням керівника Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (лист № 542.8/К/175.7/24/24/43.3 від 22.03.2024);

науковий висновок щодо тлумачення та застосування статті 65 СК України у справі № 712/3590/22 (провадження № 61-14297сво23) за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Бориса Івановича (лист № 167/0/26-24 від 23.04.2024);

науковий висновок щодо застосування частини десятої статті 238 ГПК України (частин десятої та одинадцятої статті 265 ЦПК України), частин одинадцятої – дванадцятої статті 26 Закону України «Про виконавче провадження» за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Банаська О. О. (лист № 100/0/26-24 від 01.03.2024);

науковий висновок щодо застосування положень статей 215, 216, 330, 387, 388 ЦК України до відносин витребування (повернення) майнових прав, якщо майнове право (право вимоги) було відчужено за недійсним (нікчемним) правочином і в подальшому відчужено третій особі (добросовісному набувачеві) за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Власова Ю. Л. (лист № 256/0/26-24 від 11.06.2024);

науково-правовий висновок за зверненням НАН України щодо можливості визнання НАН України потерпілим від кримінального правопорушення, передбаченого статтею 191 чи 364 КК України;

науково-консультативний висновок на виконання доручення Національної академії наук України від 14 серпня 2024 р. щодо здійснення заходів щодо утримання військовополонених;

науково-правовий висновок за зверненням т.в.о начальника Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України А. Іщука з питань тлумачення певних понять за ст. 436-2 Кримінального кодексу України;

науково-правовий висновок щодо тлумачення поняття «договірні засади», що міститься у положенні пункту 3 частини першої статті 10 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні».

науково-правовий висновок щодо конфлікту інтересів та правових умов виплати змінної винагороди члену наглядової ради банку за зверненням директора юридичного департаменту Національного банку України Олександра Зимі (лист № 18/0006/74208 від 01.10.2024).

Науково-правові висновки, виконані на замовлення юридичних і фізичних осіб за цивільно-правовими договорами (1):

науковий висновок щодо визначення правового режиму деяких видів майна та особливостей державної реєстрації речових прав на них за договором про надання послуг від 12 червня 2024 року №007/2024, укладеного з ПрАТ «Енергетичний завод «Енергетик».

Крім того, виконавцями теми підготовлені та опубліковано наукові праці понад виконання показників робочого плану (31):

1. Красицька Л. В. Засоби усунення прогалин у цивільному та сімейному праві. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р. О. Стефанчука, О. О. Кота. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 278–297 (1 д.а.).

2. Красицька Л. В. Односторонні правочини при укладенні та розірванні шлюбу. Односторонні правочини в правовідносинах між подружжям. Односторонні правочини: монографія / І. В. Спасибо-Фатеева, С. О. Глозов, О. І. Зозуляк та ін.; за ред. І. В. Спасибо-Фатеевої. Харків: ЕКУС, 2024. С. 422–445 (1 д.а.).

3. Кузнецов В. В., Матюшенко О. І., Кузнецова Л. О., Чабанюк В. Д. Кримінально-правова характеристика корупційних та пов'язаних з корупцією кримінальних правопорушень (у схемах): Навч. посіб. За заг. ред. Р. А. Сербина. Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2024. 118 с. (6,86 д.а.). URL: <https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KORUPTSIJNI-ZLOCHYNY-shemy-na-zatverdzhennya-1.pdf>

4. Носік В. В., Гетьман А. П. Коментар до статті 13 Конституції України. Конституція України: науково-практичний коментар / Ю. Г. Барабаш [та ін.]; за ред. Р. О. Стефанчука, О. В. Петришина. Київ: ВАІТЕ, 2024. С. 103-112 (0,4 д.а.).

5. Носік В. В. Правовий режим землі як основного національного багатства Українського народу. Правовий вимір та охорона національного багатства України: монографія / за загальною редакцією О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. Ф. Купіної, В. І. Шакуна. Київ, Алерта, 2024 С. 203-224 (1 д.а.).

6. Карнаух В. С. До питання про формалізацію принципів сімейного права в галузевому законодавстві (порівняльний аспект). Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України: збірник матеріалів Круглого столу (м. Київ, 4 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 14–18. (0,3 д.а.)

7. Костюченко О. Є. Вітчизняне трудове законодавство через призму положень Закону України «Про правотворчу діяльність. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 р.). Київ: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, 2024. С. 39-42. (0,2 д.а.).

8. Костюченко О. Є. Економіко-правове прогнозування як основа модернізації соціальної політики України. Правове забезпечення трансформації

діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 99-101. (0,2 д.а.).

9. Костюченко О. Є. Сучасні тенденції удосконалення законодавства про порядок вирішення колективних трудових спорів в Україні. Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення: тези доп. та наук. повідомл. учасників XIV Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 220-річчю Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого (м. Харків, 11 жовт. 2024 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; ред. О. Г. Середа; уклад.: О. Г. Середа, О. М. Ярошенко, О. В. Соловійов. Харків, 2024. С. 66-69. (0,2 д.а.).

10. Костюченко О. Є. Предмет трудового права через призму статті 43 Конституції України. Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану: збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 18 жовтня 2024 року). Кропивницький: ДонДУВС, 2024. С. 112-115. (0,25 д.а.).

11. Красицька Л. В. Проблеми здійснення сімейних прав в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми здійснення та захисту сімейних прав та інтересів: виклики війни: збірник тез всеукраїнського круглого столу «Актуальні проблеми здійснення та захисту сімейних прав та інтересів: виклики війни» (м. Хмельницький, 25 листопада 2023 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 61–65 (0,15 д.а.).

12. Красицька Л. В. Співвідношення понять «благодійна допомога» та «гуманітарна допомога». Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав у сучасних умовах в Україні: матеріали науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова (Харків, 12 січня 2024 р.). Харків, 2024. С. 31–33 (0,2 д.а.).

13. Красицька Л. В. Права та обов'язки подружжя: наукова спадщина І. В. Жилінкової, сучасний стан та перспективи правового регулювання. Актуальні проблеми сімейного права: міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України Жилінкової Ірини Володимирівни (м. Харків, 12 квіт. 2024 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. цив. права; НАПрН України, Від-ня цив.-прав. дисциплін; Гром. орг. «Цивілістична платформа». Харків: Право, 2024. С. 38–42 (0,2 д.а.).

14. Красицька Л. В. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (м. Вінниця, 24 трав. 2024 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Нац. акад. правових наук України; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Вінниця: ХНУВС, 2024. С. 48–53. (0,2 д.а.).

15. Красицька Л. В. Про форми цивільно-правової відповідальності. Дванадцять юридичні диспути з актуальних проблем приватного права: до 25-річчя заснування кафедри цивільно-правових дисциплін: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті Є. В. Васьковського (м. Одеса, 31 трав. 2024 р.) [Електронне видання] / відповід. ред. В. І. Труба; упоряд. А. Л. Святошнюк; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, економ.-прав. ф-т. Одеса: Фенікс, 2024. С. 47–50. (0,2 д.а.).

16. Красицька Л. В. Проблеми правового регулювання сімейних відносин: виклики сьогодення. Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України: збірник матеріалів Круглого столу (м. Київ, 4 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 27–32. (0,2 д.а.).

17. Кузнецов В. В. Принцип стабільності кримінального законодавства: проблеми нормативного регулювання. Матеріали IV Яценківських читань: 1. Збірка тез доповідей учасників науково-практичної конференції «Сучасне кримінальне право України: конституційний, міжнародно-правовий та

порівняльно-правовий виміри» (26 грудня 2023 року) / упоряд. А.А. Стрижевська, С.Д. Шапченко, К.П. Задоя. К., 2024. С. 26–30. (0,2 д.а.).

18. Кузнецов В. В. Експерт з питань права в кримінальному процесі: проблеми нормативного регулювання. Судово-експертна діяльність: збереження наукового та кадрового потенціалу в умовах воєнного стану: IV Всеукраїнський форум судових експертів (м. Львів, 7 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 428 с. С. 197–201. (0,2 д.а.).

19. Кузнецов В. В. Проблеми антикорупційної політики України у сфері здійснення правосуддя. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 210–216. (0,2 д.а.)

20. Кузнецов В. В. Особливості кримінально-правової охорони сімейних відносин у проекті КК України. Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України: збірник матеріалів Круглого столу (м. Київ, 4 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 33–37. (0,2 д.а.).

21. Кузнецов В. В., Кузнецова Л. О. Стабільність правотворчої діяльності в проекті Кримінального кодексу України. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 р.). Київ: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, 2024. С. 48–53. (0,3 д.а.).

22. Vitaliy Kuznetsov. Problems of criminal law regulation war crimes in Ukraine. “HÜQUQ ELMİNİN VƏ TƏHSİLİNİN MÜASİR İNKİŞAF TENDENSİYALARI” mövzusunda BEYNƏLXALQ ELMİ KONFRANSIN MATERIALLARI. Bakı: Mütərcim, 2023. P. 125–127. (0,2 д.а.).

23. Кузнецов В. В. Особливості кваліфікації поширення інформації в соцмережах про сили безпеки та оборони. Актуальні проблеми кримінального

права, процесу та криміналістики: матеріали круглого столу, присвяченого пам'яті д.ю.н., професора, заслуженого працівника народної освіти України В. К. Матвійчука (Київ, 22 листопада 2024 р.). / упор. П. А. Воробей. Київ: ДП «Експрес-об'ява», 2024. С. 27–31. (0,2 д.а.).

24. Кузнецов В. В. Особливості кваліфікації поширення інформації в соцмережах про сили безпеки та оборони. Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики: матеріали круглого столу, присвяченого пам'яті д.ю.н., професора, заслуженого працівника народної освіти України В. К. Матвійчука (Київ, 22 листопада 2024 року). / упор. П. А. Воробей. Київ: ДП «Експрес-об'ява», 2024. С. 27–31 (0,2 д.а.).

25. Кузнецов В. В., Кузнецова Л. О. Дія закону про кримінальну відповідальність у часі: сучасні проблеми правозастосування. Актуальні проблеми кримінального права: матеріали XV Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П. П. Михайленка (Київ, 28 листоп. 2024 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2024. С. 136–143 (0,2 д.а.).

26. Лічман Л. Г. Підстави втрати права користування житлом колишніми членами сім'ї власника житла. Стан і засади реформування цивільного та житлового законодавства України: матеріали XXII наук.-практ. конф., присвяч. 102-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962–1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 9 лют. 2024 р.). Харків: ЕКУС, 2024. С. 69–74 (0,2 д.а.).

27. Лічман Л. Г. Етичні стандарти поведінки адвоката під час здійснення професійних обов'язків у суді. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє: матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 8 листопада 2024 р.). Одеса: Юридична література, 2024. С. 18-22. (0,2 д.а.)

28. Михайлова І. Ю. Шляхи удосконалення пенсійної системи України в повоєнний період. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття

Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С.110-113 (0,2 д.а.)

29. Носік В. В. Правові засади публічного адміністрування земельних відносин в умовах воєнного стану та у період повоєнного відновлення України за європейським вектором розвитку. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 241–245 (0,2 д.а.).

30. Носік В. В. Сімейні правовідносини у фермерських та особистих селянських господарствах у процесі рекодифікації цивільного законодавства в умовах війни: українські реалії та європейські виміри. Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України: збірник матеріалів Круглого столу (м. Київ, 4 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 38-42 (0,2 д.а.).

31. Шумило М. Є. Фізичне захоплення запідозреної особи у вчиненні злочину і затримання підозрюваного у кримінальному провадженні: питання взаємозв'язку і розмежування. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 193-197 (0,2 д.а.).

ІІ. ДАНІ ПРО ТЕМАТИКУ ТА ОБСЯГИ НДР, ЩО ВИКОНУВАЛИСЯ УСТАНОВОЮ

ФОРМА ІІ

Дані про тематику та обсяги НДР, що виконувались установою

Вид тематики наукових досліджень	Кількість наукових і науково-технічних робіт, що виконувались у звітному році				Обсяг фінансування, тис. грн.	
	Всього		в т. ч. завершених у звітному році			
	загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд
1	2	3	4	5	6	7
1. Державна тематика	0	0	0	0	0	0
1.1. Тематика, яка виконувалась за державним замовленням на науково-технічну продукцію з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки (прикладні дослідження).	x	0	x	0	x	0
1.2. Проекти Національного фонду досліджень України:	x	0	x	0	x	0
фундаментальні дослідження;	x	0	x	0	x	0
прикладні дослідження.	x	0	x	0	x	0
2. Програмно-цільова та конкурсна тематика НАН України	0	x	0	x	0	x
2.1. Тематика, що виконувалась в рамках конкурсу за напрямом «Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» бюджетної програми 6541230:	0	x	0	x	0	x

фундаментальні дослідження;	0	x	0	x	0	x
прикладні дослідження.	0	x	0	x	0	x
2.2. Тематика, що виконувалась за завданнями цільових програм прикладних досліджень НАН України	0	x	0	x	0	x
2.3. Тематика, що виконувалась в рамках спільних проєктів та конкурсів з міжнародними організаціями (EISCAT тощо):	0	x	0	x	0	x
фундаментальні дослідження;	0	x	0	x	0	x
прикладні дослідження.	0	x	0	x	0	x
2.4. Наукові, науково-технічні, проєкти та розробки (прикладні дослідження)	0	x	0	x	0	x
2.5. Науково-дослідні роботи молодих учених НАН України (фундаментальні дослідження)	0	x	0	x	0	x
2.6. Гранти НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки:	0	x	0	x	0	x
фундаментальні дослідження;	0	x	0	x	0	x
прикладні дослідження.	0	x	0	x	0	x
2.7. Інфраструктурні програми і проєкти (прикладні дослідження)	0	x	0	x	0	x
3. Відомча тематика	4	x	0	x	19999,7	x
3.1. Тематика фундаментальних досліджень, що фінансувалась за бюджетною програмою 6541030	3	x	0	x	14999,7	x
3.2. Тематика прикладних досліджень, що фінансувалась за бюджетною програмою 6541030	1	x	0	x	5000	x

4. Пошукова тематика	0	x	0	x	0	x
4.1. Тематика, що фінансувалась за бюджетною програмою 6541030 (фундаментальні дослідження).	0	x	0	x	0	x
4.2. Тематика, що фінансувалась за бюджетною програмою 6541030 (прикладні дослідження).	0	x	0	x	0	x
5. Договірна тематика	x	0	x	0	x	0
5.1. Тематика, що фінансувалась в рамках договорів та контрактів із вітчизняними та іноземними замовниками (фундаментальні дослідження).	x	0	x	0	x	0
5.2. Тематика, що фінансувалась в рамках договорів та контрактів із вітчизняними та іноземними замовниками (прикладні дослідження).	x	0	x	0	x	0
5.3. Тематика, що виконувалась за рахунок грантів міжнародних та закордонних організацій:	x	0	x	0	x	0
фундаментальні дослідження;	x	0	x	0	x	0
прикладні дослідження.	x	0	x	0	x	0
Загалом	4	x	0	x	19999,7	x

**III-1. ДАНІ ПРО ВИКОНАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК ЗА
ЗАМОВЛЕННЯМИ СТОРОННІХ ОРГАНІЗАЦІЙ**

ФОРМА III-1

Дані про виконання досліджень і розробок за замовленнями сторонніх організацій (за договорами та контрактами, в т. ч. зовнішньоекономічними)

Кількість госпдоговорів та контрактів, що виконувались установами НАН України (без включення грантів), од.				Обсяги фінансування, тис. грн. (без включення грантів)		Частка в загальному обсязі фінансування, %	Кількість впроваджених розробок, од.
Усього	У т. ч. на замовлення організацій			Усього	У т. ч. контрактів з іноземними замовниками		
	м. Києва	України	Зарубіжжя				
12	12			264		13,2	12

III-2. НАУКОВО-ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ІНТЕРЕСАХ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У 2024 році Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України продовжував підтримувати зв'язки з центральними органами державної влади, окремими відомствами, установами, організаціями в сфері державотворення, правотворення, правоохоронними та судовими органами влади України. Наукові співробітники Інституту брали участь в роботі наукових та науково-консультативних рад, активно працювали над проектом змін до Закону України «Про правотворчу діяльність», проводили експертизи та надавали науково-консультативну і науково-методичну допомогу, а саме: Конституційному Суду України, Верховному Суду, профільним комітетам Верховної Ради України, Міністерству юстиції України, Міністерству освіти і науки України тощо:

чл.-кор. НАПрН України О. О. Кот – заступник голови Робочої групи з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, член Науково-консультативної ради при Голові Верховної Ради України, член Науково-консультативної ради Верховного Суду, член Науково-консультативної ради Конституційного Суду України, член робочої групи з питань відновлення та розвитку економіки Національної Ради з відновлення України від наслідків війни, заступник голови Робочої групи щодо розробки проекту «Закону про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» № 6013 від 09.09.2021 р.;

чл.-кор. НАПрН України А. Б. Гриняк – науковий експерт Робочої групи з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, член Науково-консультативної ради при Голові Верховної Ради України, член Науково-консультативної ради Верховного Суду, член робочої групи з питань будівництва, містобудування, модернізації міст та регіонів Національної Ради з відновлення України від наслідків війни, член Робочої групи

щодо розробки проекту «Закону про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» № 6013 від 09.09.2021 р.;

акад. НАПрН України В. І. Шакун – член науково-консультативних рад при Голові Верховної ради України, Конституційного Суду України та при Верховному Суді, член з питань сприяння суб'єктам призначення суддів Конституційного Суду в оцінюванні моральних якостей і рівня компетентності сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду;

акад. НАПН України, чл.-кор. НАПрН України М. В. Костицький – член Науково-консультативної ради Конституційного Суду України та член Наукової ради Міністерства внутрішніх справ України;

чл.-кор. НАПрН України О. В. Дзера – член Науково-консультативної ради Верховного Суду;

чл.-кор. НАПрН України А. М. Колодій – член Науково-консультативної ради Конституційного Суду України, член Наукової ради Міністерства внутрішніх справ України;

М. М. Великанова – Голова Галузевої експертної ради 08 Право Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, науковий експерт Робочої групи з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, член Науково-консультативної ради Верховного Суду, член Науково-консультативної ради при Голові Верховної Ради України, член робочої групи щодо підготовки проекту Закону України «Про академічну доброчесність» (реєстр. №10392 від 08.01.2024) до другого читання;

чл.-кор. НАПрН України В. В. Носік, Л. В. Красицька, Н. В. Міловська, А. О. Монаєнко, О. Є. Кухарев – члени Науково-консультативної ради Верховного Суду;

Н. В. Міловська – науковий експерт Робочої групи з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України;

І. Є. Якубівський – член Робочої групи з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, член Науково-консультативної ради при Голові Верховної Ради України;

О. О. Томкіна – члени Науково-консультативної ради Конституційного Суду України;

Л. Ф. Купіна – член робочої групи Мінекономіки України з підготовки проекту Трудового кодексу України;

Є. М. Бодюл – учений секретар Науково-координаційної ради з питань правотворчої діяльності при Президії НАН України;

Б. В. Островська, О. В. Токарчук – члени робочої групи з підготовки Національною академією наук України в ініціативному порядку пропозицій щодо вдосконалення правових засад наукової діяльності в Україні;

О. Є. Костюченко працює у складі групи на базі Національної служби посередництва і примирення з підготовки проекту Закону України «Про соціальний діалог в Україні» (нова редакція);

В. В. Кузнецов взяв участь у робочій групі Рахункової палати з питань відповідності чинних нормативно-правових актів, що регулюють утримання військовополонених, нормам міжнародного гуманітарного права; у робочій групі МОН України з питань протидії поширенню російської пропаганди та припинення співпраці міжнародних організацій з російським академічним середовищем.

За звітний період Інститутом правотворчості та науково-правових експертиз НАН України підготовлено 52 науково-правових (науково-експертних) висновки для органів державної влади: з них 23 науково-експертних висновків на проекти законів та інших нормативно-правових актів, та 29 науково-експертних висновків щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду та інших державних органів), а також проведено 1 науково-експертне дослідження, спрямоване на відстеження, аналіз та оцінку реалізації прийнятих нормативно-правових актів.

Науково-експертні висновки на проекти законів України та інших нормативно-правових актів (23):

1) науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби» (реєстр. №10378 від 25.12.2023), за зверненням Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабака);

2) науково-експертний висновок на проект постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Міжвідомчої робочої групи з питань забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу та адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», за запитом Національної академії наук України;

3) науково-консультативний висновок щодо проекту «Порядку аналізу проблем правового регулювання (моніторингу) у сферах судоустрою та судочинства, кримінальної юстиції, доступу громадян до правосуддя та безоплатної правничої допомоги, адвокатури та здійснення адвокатської діяльності, судово-експертної діяльності, організації примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), банкрутства», за запитом Директорату правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України;

4) науково-правовий висновок щодо проекту наказу МОН України «Про затвердження примірної форми звіту про результати виконання наукових (науково-технічних) робіт чи окремих їхніх етапів, що виконуються частково або повністю за рахунок коштів державного бюджету»;

5) науково-експертний висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби» (реєстр. №11090 від 18.03.2024);

б) науково-експертний висновок на проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу», за запитом Національної академії наук України;

7) науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» (реєстр. №11469 від 07.08.2024), за звернення Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабака;

8) науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про критичну інфраструктуру» щодо імплементації положень Директиви (ЄС) 2022/2557 Європейського парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року про стійкість критично важливих об'єктів і скасування Директиви Ради 2008/114/ЄС» (реєстр. №12208 від 14.11.2024), за запитом Національної академії наук України;

9) науково-правовий висновок щодо проєкту наказу МОН України «Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності», за зверненням Національної академії наук України;

10) науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» (реєстр. №11395 від 04.07.2024), за зверненням Національної академії наук України;

11) науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення функціонування системи обов'язкового примірника документів» розроблений Міністерством культури та стратегічних комунікацій України на виконання кроку 393 Плану пріоритетних дій Уряду, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2024 р. №137, за зверненням Національної академії наук України;

12) науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог законодавства про обов'язковий примірник документів», який розроблений Міністерством культури та стратегічних комунікацій України на виконання кроку 393 Плану пріоритетних дій Уряду, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів

України від 16 лютого 2024 р. №137, за зверненням Національної академії наук України;

13) науково-експертний висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо врегулювання окремих питань у сфері електронних комунікацій» (реєстр. №12094 від 04.10.2024), за зверненням Національної академії наук України;

14) науково-експертний висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення створення українськомовного освітнього середовища в закладах освіти» (реєстр. №12086 від 01.10.2024), за зверненням Національної академії наук України;

15) науково-експертний висновок щодо до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення процедур нагляду за кібербезпекою та запровадженням європейських схем сертифікації кібербезпеки» (реєстр. №12207 від 14.11.2024), за зверненням Національної академії наук України;

16) науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо відповідальності за шкоду, завдану державі, Автономній Республіці Крим та територіальній громаді, та посилення захисту прав добросовісного набувача» (реєстр. №11134 від 29.03.2024 р.);

17) науково-правовий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо захисту прав власності добросовісного набувача» (реєстр. реєстр. №11233 від 06.05.2024 р.);

18) науковий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо збереження цінної історичної забудови в населених пунктах» (реєстр. №11481 від 15.08.2024 р.);

19) науковий висновок щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення їх у відповідність до вимог статей 8 та 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейської конвенції з прав людини) та Регламенту Ради (ЄС) 2016/1104 про

впровадження посиленої співпраці у сфері юрисдикції, застосовного законодавства та визнання та виконання рішень у справах майнових наслідків зареєстрованих партнерств» (реєстр. № 12252 від 27.11.2024);

20) науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про організаційно-правові основи побудови та функціонування Військової юстиції України» від 13.09.2023 р. №10042;

21) науково-правовий висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» від 30.01.2024 р. №10449;

22) науково-правовий висновок щодо законності встановлення для фізичних та юридичних осіб військово-квартирної повинності з розквартирування в умовах запровадження заходів правового режиму воєнного стану, згідно проекту розпорядження Кабінету Міністрів України про затвердження Плану підготовчих заходів життєзабезпечення для окремих територій, на яких ведуться бойові дії;

23) науковий висновок про проєкт Стандарту державної мови «Правнича термінологія. Термінологія конституційного права» за зверненням голови Національної комісії зі стандартів державної мови Юлії Чернобров (лист №4/1871/24 від 24.10.2024).

Науково-експертні висновки щодо правозастосовної діяльності (на запити Конституційного суду України, Верховного суду та інших державних органів) (29):

1) науково-експертний висновок щодо норми, викладеній у абзаці другому пункту 1 глави 13 розділу II Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 17 серпня 2012 року №346;

2) науково-консультативний висновок щодо розуміння «законодавчого упущення» та його наслідків, за запитом судді Конституційного Суду України О. Совгирі;

3) науково-правовий висновок щодо перейменування Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського;

4) науково-консультативний висновок щодо виконання повноважень Президента України після 20 травня 2024 року;

5) науково-правовий висновок щодо правових наслідків скасування судом рішення Національного банку України про анулювання ліцензії на здійснення діяльності із надання фінансових послуг (страхування), за запитом Національного банку України;

6) науково-консультативний висновок щодо конституційності положення абзацу другого пункту третього «Порядку відшкодування особами витрат, пов'язаних з їх утриманням у ЗВО із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 №261, за запитом судді Конституційного Суду України О. Совгирі;

7) науково-правовий висновок щодо обов'язковості використання сторонами конфлікту процедури медіації, за запитом Директорату правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України;

8) науково-експертний висновок на депутатське звернення народного депутата України, Голови підкомітету з питань організації охорони громадської безпеки і порядку Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності О.А. Дануци №242420/04-01 від 24.04.2024;

9) науково-правовий висновок з питань тлумачення ст. 204 КК України за зверненням у справі №336 /3796 /15-К (провадження №13-10кс24) судді Великої Палати Верховного Суду Ольги Леонідівни Булейко 10 травня 2024 року;

10) науково-правовий висновок за зверненням Вараської міської ради Рівненської області з питань застосування відповідних положень законів України «Про правовий режим воєнного стану» та «Про місцеве самоврядування в Україні», що стосуються взаємодії військових адміністрацій населених пунктів з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану;

11) науково-експертний висновок щодо змісту Закону України «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій» від 20.08.2024 №3894-IX, за зверненням Національної академії наук України.

12) науково-правовий висновок з питань тлумачення та застосування норм права за зверненням №365/0/26-24 від 25 вересня 2024 р. судді Верховного Суду Віктора Остапчука від 21 жовтня 2024 р.;

13) науково-правовий висновок щодо відповідності чинному законодавству України положень Установчого договору та проекту Статуту некомерційної юридичної особи Асоціації наукових установ України і Чеської республіки «Макрорегіональний інститут ядерних інновацій та енергетичної стабільності», за зверненням Національної академії наук України;

14) науковий висновок щодо правової позиції про виконання рішення суду про визначення місця проживання дитини та застосування ст. 162 Сімейного кодексу України;

15) науковий висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду О. В. Ступак (справа №638/1046/14, провадження №14-12цс24) здійснено аналітичне дослідження норм цивільного законодавства України щодо припинення поруки у разі смерті позичальника, що настала після звернення до суду з відповідним позовом про стягнення заборгованості;

16) науковий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Бориса Івановича (лист №294/0/26-24 від 18.07.2024) щодо зобов'язань банку перед іншими особами, що не обліковувалися за балансовими та/або позабалансовими рахунками банку на момент набуття права власності на акції банку державою, та правової природи правочинів, за якими виникають такі зобов'язання, у справі №757/55832/21;

17) науковий висновок за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Бориса Івановича (лист №436/0/26-24 від 14.11.2024) щодо підстав для відступлення від засад рівності часток подружжя при поділі спільного майна.

18) науково-консультаційний висновок на запит Голови Комісії з проведення службових розслідування – начальника відділу адміністрування конкурсів Управління забезпечення діяльності Комісії з питань вищого корпусу державної служби М.О. Губи (НАДС №1535/90ю2-24 від 30.01.2024 р.);

19) науковий висновок щодо характеру відносин між в.о. керівника та підприємством (установою, організацією), правового статусу в.о. керівника підприємства та директора підприємства в контексті підстав звільнення з роботи, правового значення формулювання змісту наказу про призначення в.о. керівника підприємства, за зверненням Великої Палати Верховного Суду (лист №42/0/26-24 від 31.01.2024);

20) науково-правовий висновок з питань тлумачення та застосування ст. 361 КК України, за зверненням у провадженні №51-2737 км 23 судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Алли Макаровець;

21) науково-правовий висновок про наявність правових підстав щодо внесення до Конституційного Суду України конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини другої статті 8 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» від 09.11.2023 №3460-ІХ, за зверненням керівника Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (лист №542.8/К/175.7/24/24/43.3 від 22.03.2024);

22) науковий висновок щодо тлумачення та застосування статті 65 СК України у справі №712/3590/22 (провадження №61-14297сво23), за зверненням голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Гулька Бориса Івановича (лист №167/0/26-24 від 23.04.2024);

23) науковий висновок щодо застосування частини десятої статті 238 ГПК України (частин десятої та одинадцятої статті 265 ЦПК України), частин одинадцятої – дванадцятої статті 26 Закону України «Про виконавче провадження», за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Банаська О. О. (лист №100/0/26-24 від 01.03.2024);

24) науковий висновок щодо застосування положень статей 215, 216, 330, 387, 388 ЦК України до відносин витребування (повернення) майнових прав, якщо майнове право (право вимоги) було відчужено за недійсним (нікчемним) правочином і в подальшому відчужено третій особі (добросовісному набувачеві), за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Власова Ю.Л. (лист №256/0/26-24 від 11.06.2024);

25) науково-правовий висновок за зверненням НАН України щодо можливості визнання НАН України потерпілим від кримінального правопорушення, передбаченого статтею 191 чи 364 КК України;

26) науково-консультативний висновок на виконання доручення Національної академії наук України від 14 серпня 2024 р. щодо здійснення заходів щодо утримання військовополонених.

27) науково-правовий висновок за зверненням т.в.о начальника Департаменту захисту національної державності Служби безпеки України А. Іщука з питань тлумачення певних понять за ст. 436-2 Кримінального кодексу України;

28) науково-правовий висновок щодо тлумачення поняття «договірні засади», що міститься у положенні пункту 3 частини першої статті 10 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»;

29) науково-правовий висновок щодо конфлікту інтересів та правових умов виплати змінної винагороди члену наглядової ради банку за зверненням директора юридичного департаменту Національного банку України Олександра Зимми (лист №18/0006/74208 від 01.10.2024).

Науково-експертна діяльність, спрямована на відстеження, аналіз та оцінку реалізації прийнятих нормативно-правових актів (1):

1. Результати наукового аналізу проблем застосування законів та інших нормативно-правових актів у сферах регулювання, визначених запитом Міністерства юстиції України №80741/11.8/11-24 від 30 травня 2024 року для проведення щорічного правового моніторингу у 2024 році (Вих. №258 від 04 листопада 2024 року).

IV. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ

ФОРМА IV-1

Дані про створену та впроваджену наукову і науково-технічну продукцію

одиниць

Класифікація наукової (науково-технічної) продукції	Створено продукції				Впроваджено продукції			
	Фундаментальні дослідження		Прикладні дослідження		Фундаментальні дослідження		Прикладні дослідження	
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Загальний фонд	Спеціальний фонд
За бюджетною програмою 6541030								
1. Пристрої	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Технології	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Матеріали	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Сорти рослин	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Породи тварин	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Методи, теорії, гіпотези	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Проекти нормативно-правових документів	5		2		5		2	
8. Проекти нормативних документів								
9. Методичні документи								
10. Програмні продукти, програмно-технологічна документація								
11. Аналітичні матеріали	1				1			
12. Інше:								
12.1. Заключні чи проміжні звіти								
12.2. Монографії (або їх глави)	2				2			
12.3. Математичні моделі								
12.4. Хімічні речовини, препарати, біологічно активні речовини	0	0	0	0	0	0	0	0
12.5. Технічна документація, технічні умови, стандарт, регламент, тощо	0	0	0	0	0	0	0	0
12.6. Експертні (науково-експертні) висновки	31		21		31		21	

12.7. Відібрані штами та лінії мікроорганізмів, культури клітин, дослідні та експериментальні зразки біологічного походження, колекції	0	0	0	0	0	0	0	0
За бюджетною програмою 6541230								
2. Технології	0	X	0	X	0	X	0	X
3. Матеріали	0	X	0	X	0	X	0	X
4. Сорти рослин	0	X	0	X	0	X	0	X
5. Породи тварин	0	X	0	X	0	X	0	X
6. Методи, теорії, гіпотези	0	X	0	X	0	X	0	X
7. Проекти нормативно-правових документів	0	X	0	X	0	X	0	X
8. Проекти нормативних документів	0	X	0	X	0	X	0	X
9. Методичні документи	0	X	0	X	0	X	0	X
10. Програмні продукти, програмно-технологічна документація	0	X	0	X	0	X	0	X
11. Аналітичні матеріали	0	X	0	X	0	X	0	X
12. Інше:	0	X	0	X	0	X	0	X
12.1. Заключні чи проміжні звіти	0	X	0	X	0	X	0	X
12.2. Монографії (або їх глави)	0	X	0	X	0	X	0	X
12.3. Математичні моделі	0	X	0	X	0	X	0	X
12.4. Хімічні речовини, препарати, біологічно активні речовини	0	X	0	X	0	X	0	X
12.5. Технічна документація, технічні умови, стандарт, регламент, тощо	0	X	0	X	0	X	0	X
12.6. Експертні (науково-експертні) висновки	0	X	0	X	0	X	0	X
12.7. Відібрані штами та лінії мікроорганізмів, культури клітин, дослідні та експериментальні зразки біологічного походження, колекції	0	X	0	X	0	X	0	X

ФОРМА IV-2

Приклади розробок, впроваджених у галузях економіки в 2024 році

№ п/п	Назва розробки (автори)	Призначення	Вид тематики	Загальне фінансування за всі роки створення розробки (млн. грн.)	Показники результативності, значення для галузей економіки, економічна ефективність	Місце впровадження	Дата впровадження	Перспективи подальшого використання
0	0	0	0	0	0	0	0	0

ФОРМА IV-3

Дані про досягнення результативних показників за бюджетною програмою 6541230 у 2024 році

№ з/п	Показники	Кількість	Обсяг фінансування тис. грн.
	I. Заграт	0	0
1	Кількість виконуваних пріоритетних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок науковими підрозділами категорії А, всього, у т.ч.:	0	0
1.1	фундаментальні наукові дослідження	0	0
1.2	прикладні наукові дослідження	0	0
2	Кількість створених на конкурсних засадах дослідницьких лабораторій (груп) молодих вчених	0	x
3	Кількість наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, які проводяться дослідницькими лабораторіями (групами) молодих вчених	0	0
4	Кількість спільних міжнародних наукових досліджень, які проводяться на конкурсній основі	0	0
5	Проведено ремонтів існуючого наукового обладнання (поточні видатки)	x	0
6	Придбано новітнє та модернізовано існуюче наукове обладнання (капітальні видатки)	x	0
7	Кількість придбаного новітнього обладнання та комплектуючих для модернізації існуючого наукового обладнання	0	x
8	Кількість придбаних комплектуючих та витратних матеріалів для ремонту наукового обладнання	0	x
	II. Продукту	0	0
1	Кількість публікацій з новими важливими результатами, які відповідають міжнародним стандартам високого рівня, в наукових виданнях, всього, у т.ч.:	0	x
1.1	в іноземних наукових виданнях	0	x
2	Кількість завершених науковими підрозділами категорії А пріоритетних наукових досліджень і науково-технічних(експериментальних) розробок, всього, у т.ч.:	0	0

2.1	результати яких перевищують кращі світові аналоги	0	0
3	Кількість завершених завдань за спільними міжнародними проєктами	0	0
4	Кількість створеної новітньої науково-технічної продукції (нових видів виробів, технологій, матеріалів, сортів рослин, методів, теорій тощо), всього, у т.ч.:	0	x
4.1	при виконанні наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок науковими підрозділами категорії А	0	x
5	Кількість впровадженої новітньої науково-технічної продукції (нових видів виробів, технологій, матеріалів, сортів рослин, методів, теорій тощо) всього, у т.ч.:	0	x
5.1	при виконанні наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок науковими підрозділами категорії А	0	x
6	Кількість заявок на видачу патентів на винаходи та корисні моделі	0	x

ФОРМА IV-4

**Інформація про реєстрацію технологій та їх складових,
що створені або придбані за рахунок бюджетних коштів**
(*надається відповідно до розпорядження Президії НАН України від 16.01.2016 №33*)

№ з/п	Назва технології та її державний реєстраційний номер	Назва науково-дослідної роботи, в рамках якої створено технологію, та термін її виконання
1.	0	0
2.	0	0

V. КООРДИНАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗВ'ЯЗКИ З ОСВІТОЮ, РОБОТА З НАУКОВОЮ МОЛОДДЮ

Інститут підтримує тісні зв'язки з юридичним факультетом Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого, Львівським національним університетом імені Івана Франка, Національною академією внутрішніх справ, Харківським національним університетом внутрішніх справ, Хмельницьким університетом управління та права імені Леоніда Юзькова, Українським державним університетом імені Михайла Драгоманова, Національним авіаційним університетом, Національним університетом оборони України, Юридичним інститутом Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Київським університетом інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія» та ін.

Зокрема, О. В. Токарчук є професором кафедри історії та теорії держави і права УДУ імені Михайла Драгоманова; Н. В. Міловська, А. М. Колодій – члени спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій Д 26.007.04 в Національній академії внутрішніх справ; М. В. Костицький є членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертаційних робіт Д 26.007.01 у Національній академії внутрішніх справ та професором кафедри філософії права філософії та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ; В. І. Шакун – член спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03 у Національній академії внутрішніх справ та професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ; В. І. Борденюк є членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій член спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03 у Національному авіаційному університеті; В. В. Кузнецов – член докторської спеціалізованої вченої ради Д 26.150.01 в Київському університеті інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія».

З метою популяризації науки у освітньому процесі до підготовки монографії «Правовий вимір та охорона національного багатства України» за загальною редакцією О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. Ф. Купіної, В. І. Шакуна. Київ:

Алерта, 2024. 320 с. був залучений доктор юридичних наук, старший викладач кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ Колодій О. А.

Інститут взаємодіє з закладами вищої освіти та науковими установами МОН, МВС, МО, зокрема у підготовці підручників, навчальних посібників, навчальних програм, нових лекційних курсів, а також в організації та проведенні спільних семінарів, шкіл, наукових конференцій тощо:

А. М. Колодій підготував навчально-методичні матеріали із навчальної дисципліни «Конституційна реформа в Україні» для Національної академії внутрішніх справ та Національного університету оборони України, навчально-методичні матеріали із навчального курсу «Міжнародний захист прав людини» для Національної академії внутрішніх справ. Є науковим консультантом по дисертаційному дослідженні наукового співробітника Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України В. М. Тернавської;

В. М. Тернавська підготувала навчальну робочу програму та силабус з навчальної дисципліни «Правоінтерпретаційна політика. Юридична техніка» для Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України; здійснювала викладання початкової дисципліни «Правоінтерпретаційна політика. Юридична техніка» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз НАН України; здійснювала керівництво педагогічною практикою здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз НАН України;

Токарчук О.В. розробила робочу програму навчальної дисципліни «Методика викладання галузевих юридичних дисциплін» для аспірантів 1 року навчання, які здобувають науковий ступінь «доктор філософії» в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз НАН України;

Костицький М. В. надав рецензію на монографію «Деокупація та реінтеграція тимчасово окупованих територій України: міждисциплінарний

дискурс» (Нац. акад. СБУ, Київ, 2024, 400 с.);

Токарчук О.В. надала рецензію на навчальну програму навчальної дисципліни «Освітнє право» для здобувачів першого рівня вищої освіти освітньо-професійної програми Право Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова;

Костицький М.В. 27.03.2024 р. був спікером на Всеукраїнському круглому столі за участю міжнародних партнерів "Концепція позашкільної освіти в умовах воєнного стану", Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова;

Слущка Т.І. провела семінар-практикум для студентів магістратури Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка на тему: «Захист дітей під час збройного конфлікту: протидія відібранню дітей та їх вивезенню на територію РФ з ТОТ», Київ, 20 листопада 2024 р.;

Купіна Л.Ф. з метою розвитку професійних компетенцій, обміну досвідом та інноваційними практиками взяла участь у, організованому МОН України та МАН України, VI Всеукраїнському відкритому науково-практичному онлайн-форумі «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії», 12 листопада 2024 року.

В. В. Кузнецов підготував:

рецензію на монографію «Концептуальні основи та науково-практичні аспекти проактивних моделей правоохоронної діяльності», підготовлену доцентом кафедри інформаційного та аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидатом юридичних наук, доцентом І.А. Федчаком;

рецензію на програму навчальної дисципліни «Адміністративний процес» для підготовки фахівців освітнього рівня бакалавра галузі знань «Право» (08) за спеціальністю «Право» (081), підготовлену колективом кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ;

рецензію на програму навчальної дисципліни «Адміністративний процес» для підготовки фахівців освітнього рівня бакалавра галузі знань «Цивільна безпека» (26) за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» (081), підготовлену колективом кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ;

рецензію на навчальний посібник «Кримінальні правопорушення проти довкілля (основні положення кримінально-правової характеристики)», підготовлений колективом авторів у складі О. О. Дудорова, Д. В. Каменського, Р. О. Мовчана та Є. О. Письменського;

рецензію на технічне завдання на розробку мультимедійного навчального посібника «Адміністративна відповідальність та провадження у справах про адміністративні правопорушення», підготовлений колективом кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ;

рецензію на навчальний посібник «Адміністративна відповідальність та провадження у справах про адміністративні правопорушення», підготовлений колективом кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ;

рецензію на програму навчальної дисципліни «Кадровий менеджмент та сучасні технології роботи з персоналом» зі спеціальності (081) «Право», підготовлену доцентом кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, к. ю. н., доцентом Альоною Лукашенко;

І. А. Боровська взяла участь в підготовці матеріалів круглого столу, присвяченого Дню юриста України «Цивільне право в сучасних умовах проблеми та перспективи» (Київ, 9 жовтня 2024 р.), який було проведено Національною академією внутрішніх справ.

М. Є. Шумило як голова Координаційного бюро з проблем кримінального процесу відділення кримінально-правових наук НАПрН України 14 лютого 2024 року провів засідання бюро з питань надання експертної оцінки поданих ЗВО та науковими установами тем дисертаційних досліджень на здобуття

наукових ступенів доктора юридичних наук і доктора філософії у 2023 році (всього 220 тем).

17 травня 2024 року в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз НАН України Радою молодих вчених проведено II Всеукраїнську науково-практичну конференцію до Дня науки «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених», у якій взяли участь молоді вчені, аспіранти та студенти, а також працівники з практичним досвідом роботи. У рамках конференції обговорено питання методології сучасної юриспруденції, освітньо-наукової діяльності у галузі права, тенденцій розвитку законодавства України у сфері публічно-правових та приватноправових відносин, гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС та інші проблемні питання. За результатами наукового заходу підготовлено збірку матеріалів конференції, адресовану науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти і наукових установ, студентам, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться актуальними питаннями юридичної науки.

Чисельні показники співпраці наукової установи з закладами вищої освіти додаються.

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

(назва установи НАН України)

Окремі чисельні показники співпраці
із закладами вищої освіти і установами
Міністерства освіти і науки України (МОН)

1.	Кількість договорів про співробітництво, які були укладені між науковою установою та закладами вищої освіти:	
	загальна кількість на 31.12.2024	
	укладених у звітному році	
	<i>(назва договору (-ів), які укладені у звітному році)</i>	
2.	Кількість створених спільно з закладами вищої освіти:	
	<i>філій кафедр</i>	
	загальна кількість на 31.12.2024	
	створених у звітному році	
	<i>(назва та філії кафедри, створеної у звітному році)</i>	
	<i>Факультетів</i>	
	загальна кількість на 31.12.2024	
	створених у звітному році	
	<i>(назва закладу вищої освіти та факультету або його філії, створених у звітному році)</i>	
	<i>Лабораторій</i>	
	загальна кількість на 31.12.2024	
	створених у звітному році	
<i>(назва закладу вищої освіти та лабораторії, створеної у звітному році)</i>		
<i>інших спільних структур (інститутів, центрів, осередків тощо)</i>		
	загальна кількість на 31.12.2024	
	створених у звітному році	
<i>(назва закладу вищої освіти та спільної структури, створеної у звітному році)</i>		
3.	Кількість студентів закладів вищої освіти, які у 2023/2024 навчальному році проходили магістерську підготовку у спільних науково-навчальних структурах, що функціонують на базі наукової установи та зазначені у п. 2 цієї таблиці	

	Кількість студентів закладів вищої освіти, які у 2024/2025 навчальному році проходять магістерську підготовку у спільних науково-навчальних структурах, що функціонують на базі наукової установи та зазначені у п. 2 цієї таблиці (додатково на окремих аркушах вказати назви спеціальностей та спеціалізацій, з яких здійснювалася підготовка магістрів)	
4.	Кількість наукових тем і проєктів, які <u>у звітному році</u> розроблялись спільно з вченими-освітянами	
5.	Кількість вчених наукової установи, які <u>у звітному році</u> працювали викладачами в системі освіти, всього	7
	у тому числі: академіків НАН України	
	членів-кореспондентів НАН України	
	очолюють: кафедри	
	Факультети	
6.	Кількість вчених-освітян, які <u>у звітному році</u> входили до складу спеціалізованої вченої ради при науковій установі	1
7.	Кількість вчених наукової установи, які <u>у звітному році</u> входили до спеціалізованих рад при закладах вищої освіти	9
8.	Кількість студентів, які <u>у звітному році</u> виконували в науковій установі дипломні роботи	
9.	Кількість студентів, які <u>у звітному році</u> проходили практику в науковій установі	1
10.	Кількість фахівців з повною вищою освітою, які прийняті на роботу <u>у звітному році</u> : з них у шкільні роки займалися в гуртках Малої академії наук учнівської молоді	5
11.	Кількість опублікованих спільно з освітянами <u>у звітному році</u> монографій	1
12.	Кількість опублікованих <u>у звітному році</u> : підручників для вищої та середньої школи навчальних посібників для вищої та середньої школи	
13.	Кількість наукових співробітників і викладачів закладів вищої освіти і установ МОН, які <u>у звітному році</u> підвищували кваліфікацію у науковій установі	
16.	Кількість дисертаційних робіт науковців-освітян, захищених <u>у звітному році</u> на спеціалізованій вченій раді при науковій установі, всього	
	у тому числі: на здобуття ступеня доктора наук	
	на здобуття ступеня кандидата наук	
	на здобуття ступеня доктора філософії	

VI. КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, З'ЇЗДИ ТОЩО

Інформація про проведені в 2024 році установою конференції, семінари, з'їзди, наради тощо, в яких установа виступила як **організатор або співорганізатор**:

Назва	Співорганізатори	Дата проведення	Місце проведення	Кількість учасників (в т.ч. з-за кордону)	Загальна проблематика; найбільш вагомі результати заходу (рішення, рекомендації, зміст резолюції)
Круглий стіл «Національне багатство України: емпірично-правовий вимір»		27 лютого 2024 р.	м. Київ	12	Обговорено такі питання: соціально-економічні передумови правової охорони національного багатства; правові трансформації у захисті національного багатства України (філософсько-правовий підхід); майнові повноваження українського народу – національне багатство України; організаційно-правовий механізм забезпечення збереження національного багатства України; міграційні процеси та їх вплив на людський капітал України
Експертне обговорення окремих питань реформування юридичної освіти на виконання положень доповіді Європейської комісії	Комітет Верховної Ради України з питань правової політики	19 березня 2024 р.	м. Київ	50	За результатами обговорення було прийнято рішення розробити до 31 червня 2024 року Концепцію правового регулювання вищої юридичної освіти, яка встановить рамки подальшої нормотворчої діяльності у цій сфері. Узагальнення пропозицій та підготовку проекту Концепції доручено здійснити Інституту правотворчості та науково-правових експертиз правотворчості НАН України
XIII Міжнародний цивільно-правовий форум «Цивільне право України: погляд у майбутнє»	Відділення цивільно-правових наук Національної академії правових наук України	4 квітня 2024 р.	м. Київ	80	Обговорювалися питання дерадянізації і рекодифікації цивільного законодавства, адаптації українського законодавства до законодавства ЄС
Науково-практичний круглий стіл «Закон України «Про правотворчу діяльність як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні».	Науково-консультативна рада при Голові Верховної Ради України та Міністерство юстиції України	12 квітня 2024 р.	м. Київ	25	Обговорено положення Закону України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2024 року №3354-IX, правові та організаційні засади правотворчої діяльності з метою подальшого удосконалення правотворчого процесу в Україні, врегулювання суспільних відносин, пов'язаних із плануванням, розробкою, прийняттям, застосуванням нормативно-правових актів та наближенням вітчизняного законодавства до стандартів ЄС.

II Всеукраїнська науково-практична конференція до Дня науки «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених»		17 травня 2024 р.	м. Київ	63	Обговорено питання методології сучасної юриспруденції, освітньо-наукової діяльності у галузі права, тенденцій розвитку законодавства України у сфері публічно-правових та приватноправових відносин, гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС та інші проблемні питання.
Круглий стіл «Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України»	Координаційне бюро з проблем сімейного права відділення цивільно-правових наук Національної академії правових наук України	04 червня 2024 р.	м. Київ	56	Обговорення сучасних тенденцій розвитку сімейного законодавства України в контексті оновлення Цивільного кодексу України. Визначено основні напрями розвитку сімейного законодавства України в умовах воєнного стану
Експертне обговорення «Законопроект 6013: погляд у майбутнє»	Комітет Асоціації правників України з корпоративного права та фондового ринку	05 червня 2024 р.	м. Київ	50	Обговорено проблемні питання проекту Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» (реєстр. №6013 від 09.09.2021)
Всеукраїнська науково-практична конференція, приурочена до 28-ої річниці прийняття Конституції України «Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України»		25 червня 2024 р.	м. Київ	65	Обговорено питання: комплементарні зміни у діяльності органів публічної влади задля відновлення України; збереження людського капіталу як основний вектор модернізації соціальної політики України; правові механізми реформування системи правоохоронних органів, судової влади та інших органів юстиції; пріоритетні напрями реалізації державної антикорупційної політики на сучасному етапі; вплив євроінтеграційних процесів на функціонування органів публічної влади через призму відновлення України та підготовки до набуття членства в ЄС
Науково-практична конференція «Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу»		3 жовтня 2024 р.	м. Київ	50	Обговорено питання: прав споживачів товарів, робіт та послуг; судового та позасудового захисту прав споживачів; особливостей захисту прав споживачів в умовах дії воєнного стану в Україні; захисту прав споживачів у країнах Європейського Союзу; адаптації законодавства України про захист прав споживачів до законодавства Європейського Союзу; відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів та інші проблемні питання

Круглий стіл «Проведення експертизи проектів нормативно-правових актів України щодо їх відповідності праву ЄС»		24 жовтня 2024 р.	м. Київ	70	Обговорення нагальних тем правотворчої діяльності та адаптації законодавства України до права ЄС
--	--	-------------------	---------	----	--

Інформація про заплановані на 2025 рік заходи, в яких установа є організатором або співорганізатором:

Назва (Назви заходів навести українською та англійською мовами)	Дата проведення	Місце проведення	Перелік співорганізаторів	Посилання на веб-сайт Інституту або конференції
Круглий стіл «Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України» / Round Table «Current Issues of Modernizing the Functions of the State in the Context of Post-War Development of Ukraine»	березень 2025 р.	м. Київ		https://lawmaking.academy/
XIV Міжнародний цивілістичний форум «Оновлення Книги третьої ЦК України» / XIV International Civil Law Forum «Renewal of the Third Book of the Civil Code of Ukraine»	квітень 2025 р.	м. Київ	Відділення цивільно-правових наук Національної академії правових наук України	https://lawmaking.academy/
Круглий стіл «Правотворча діяльність та актуальні питання нормопроекування» / Round Table «Legislative Activity and Current Issues of Drafting Normative Acts»	квітень 2025 р.	м. Київ		https://lawmaking.academy/
III Всеукраїнська науково-практична конференція до Дня науки «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених» / III All-Ukrainian Scientific and Practical Conference on Science Day «Current Issues of Legal Science in the Research of Young Scholars»	травень 2025 р.	м. Київ		https://lawmaking.academy/
Науково-практична конференція «Оновлення Книги четвертої ЦК України» / Scientific and Practical Conference «Renewal of the Fourth Book of the Civil Code of Ukraine»	жовтень 2025 р.	м. Київ		https://lawmaking.academy/
Всеукраїнська науково-практична конференція «Гармонізація законодавства України як умова членства в ЄС» / All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Harmonization of Ukrainian Legislation as a Condition for EU Membership»	вересень 2025 р.	м. Київ		https://lawmaking.academy/

VII. СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У звітному періоді Інститутом правотворчості та науково-правових експертиз НАН України створення та використання винаходів, комп'ютерних програм та інших об'єктів права інтелектуальної власності, ноу-хау не проводилось.

VIII. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2024 р. наукові співробітники Інституту підготували до друку й опублікували: 2 монографії, 3 збірника наукових праць, 1 навчальний посібник, 1 науково-практичний коментар, 66 наукових статей (з них 3 входять до наукометричних баз Scopus і Web of Science, 2 – у наукових виданнях України категорії «А»), 120 тез доповідей, 6 збірників матеріалів наукових заходів.

Загальний обсяг публікацій співробітників інституту, враховуючи наукові статті, тези конференцій тощо склав близько 262,8 д.а. У 2024 році усі видання здійснені в межах бюджетної програми КПКВ 6541030.

Юридичні науки. Правовий вимір та охорона національного багатства України: монографія / за загальною редакцією О. О. Кота¹, А. Б. Гриняка¹, Л. Ф. Купіної¹, В. І. Шакуна¹ / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Київ: Алерта, 2024. – 320 с. (Умовн.-друк. арк. 18,6). – 100 прим. – ISBN 978-617-566-870-2.

¹ Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/Pravoviy_vimyr_mono_.pdf

Монографія присвячена комплексному дослідженню теоретико-правових засад визначення національного багатства України, людському капіталу як основі національного багатства України, правовим режимам активів держави як складовим національного багатства України. Окреслено напрями нормативного закріплення його складових з метою створення правових механізмів збереження, примноження, охорони та захисту національного багатства України від внутрішніх і зовнішніх посягань. Сформульовано низку пропозицій, спрямованих на юридичне закріплення в Конституції України правового статусу національного багатства, необхідності розробки уніфікованої методології його оцінювання та сформувати власний системний підхід, який має бути орієнтований на усунення кримінологічних чинників, що сприяють корупції, правдиве відображення економічних пропорцій і тенденцій розвитку.

Юридичні науки. **Оновлення регулювання приватних відносин: проблеми і перспективи:** монографія / за заг. ред. О. О. Кота¹, А. Б. Гриняка¹, М. М. Великанової¹ / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Київ: Алерта, 2024. – 296 с. (Умовн.-друк. арк. 17,21). – 90 прим. – ISBN 978-617-566-875-7.

¹ Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

URL: <https://lawmaking.academy/monografiyi-ta-zbirnyku-naukovyh-prats/>

Монографія присвячена аналізу основних напрямів оновлення регулювання приватних відносин. У роботі досліджуються сучасний стан приватного права, основні проблеми правового регулювання приватноправових відносин, перспективи удосконалення цивільного законодавства. Окреслено напрями оновлення загальних засад регулювання приватних відносин, правового статусу суб'єктів цивільного права, гармонізації окремих інститутів приватного права. Сформульовано низку пропозицій, спрямованих на вдосконалення та забезпечення євроінтеграційного вектору розвитку правового регулювання приватних відносин.

Юридичні науки. **Систематизація законодавства України як важлива складова правотворчої діяльності в умовах євроінтеграції:** збірник наукових праць / за заг. ред. О. О. Кота¹, А. Б. Гриняка¹, Н. В. Міловської¹ / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Київ: Алерта, 2024. – 248 с. (Умовн.-друк. арк. 14,42.). – 100 прим. – ISBN 978-617-566-865-8.

¹ Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

URL: <https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/Systematyzatsiya-zakonodavstva.pdf>

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням систематизації законодавства України як важливої складової правотворчої діяльності в умовах євроінтеграції, спрямованої на формування внутрішньо узгодженої системи нормативно-правових актів, впорядкування їх змісту, уніфікації нормативно-правового регулювання суспільних відносин з одночасним підвищенням якості нормативних приписів, їх чіткості та зрозумілості. Особлива увага приділяється сутності, меті та функціям систематизації законодавства, з'ясуванню ролі та

значення окремих форм систематизації нормативно-правових актів, особливостей юридичної сили та ієрархії нормативно-правових актів, значення норми права як первинного елемента системи законодавства, впливу міжнародних договорів на національне законодавство України, а також гармонізації законодавства України із правом Європейського Союзу як необхідної складової його систематизації. Сформульована низка пропозицій щодо підвищення ефективності впорядкування та систематизації законодавства України.

Юридичні науки. Розвиток галузевого законодавства України: виклики воєнного стану: збірник наукових праць / за заг. ред. О. О. Кота¹, А. Б. Гриняка¹, Л. В. Красицької¹ / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Київ: Алерта, 2024. – 146 с. (Умов.-друк. арк. 8,49 д.а). – 100 прим. – ISBN 978-617-566-872-6.

¹ Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України
URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/Rozvytok_galuzevogo_zakonodavstva_Ukrayiny_vyklyky_voyennogo_stanu.pdf

У науковому виданні висвітлено актуальні питання розвитку галузевого законодавства України, сформульовано висновки та пропозиції, спрямовані на вироблення концептів удосконалення галузевого законодавства, обумовлених викликами воєнного стану, з метою забезпечення ефективного захисту прав та інтересів учасників правовідносин. Видання розраховано на науковців, науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників, а також усіх, хто цікавиться проблемами публічного та приватного права.

Юридичні науки. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р. О. Стефанчука¹, О. О. Кота² / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. – 622 с. (Умовн.-друк. арк. 45,48). – 300 прим. – ISBN 978-617-8182-07-6.

¹ Верховна Рада України

² Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/TSyvilne_pravo_Ukrayiny_poglyad_u_majbutnye.pdf

Збірник наукових праць відомих в Україні вчених-цивілістів присвячено ювілею корифея вітчизняної цивілістичної науки, доктора юридичних наук, професора, дійсного члена (академіка) Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України Наталії Семенівни Кузнецової. У виданні проаналізовано шляхи оновлення цивільного законодавства України, дослідження новітніх змін у механізмі правового регулювання приватноправових відносин. Книга адресована науковим та науково-педагогічним працівникам, докторантам, аспірантам, суддям, адвокатам, нотаріусам та всім, хто цікавиться питаннями оновлення правового регулювання приватноправових відносин в Україні.

Юридичні науки. Кузнецов В. В.¹, Матюшенко О. І.², Кузнецова Л. О.², Чабанюк В. Д.² **Кримінально-правова характеристика корупційних та пов'язаних з корупцією кримінальних правопорушень (у схемах):** Навч. посіб. За заг. ред. Р. А. Сербина² / Національна академія внутрішніх справ, Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2024. 118 с. (Умовн.-друк. арк. 6,86). – 100 прим. – ISBN 978-617-7523-95-5

¹ Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

² Національна академія внутрішніх справ

URL: <https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KORUPTSIJNI-ZLOCHYNY-shemy-na-zatverdzhennya-1.pdf>

У навчальному посібнику за допомогою структурно логічних схем і таблиць дано кримінально-правову характеристику корупційних та пов'язаних з корупцією кримінальних правопорушень. Висвітлені поняття і види корупційних кримінальних правопорушень, здійснений аналіз законодавства по видам і складам вказаних кримінальних правопорушень. Видання розраховане на здобувачів вищої освіти та науково-педагогічний склад закладів вищої освіти, науковців, працівників правоохоронних органів, адвокатів, суддів, на всіх тих, хто цікавиться питаннями кримінального права.

Юридичні науки. Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність» / За заг. ред. Стефанчука Р. О.¹ / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. – 576 с. (Умовн.-друк. арк. 36/ Обл.-вид. арк. 29,61). – 500 прим. – ISBN 978-617-520-905-9.

¹ Верховна Рада України

Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність» підготовлено на основі узагальнення новітньої правової доктрини, з урахуванням практики Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини. До підготовки науково-практичного коментаря залучено авторів Закону, які як розробники розуміють його логіку та закладені механізми реалізації його положень, а також фахівців, які тривалий час займаються питаннями законо- та правотворчості, мають вагомий науковий доробок і практичні навички у відповідній сфері. Автори коментаря намагалися пояснити основні терміни та поняття, мету кожної норми Закону, охарактеризувати зв'язки цих норм із принципами права й те, як вони кореспондуються із засадничими міжнародно-правовими нормам. Коментар розрахований на фахівців у сфері законо- та правотворення, практикуючих юристів, студентів, аспірантів, докторантів і викладачів юридичних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усіх, хто цікавиться питаннями правотворчості в Україні.

Юридичні науки. Цивільне право України: погляд у майбутнє: збірник матеріалів XIII Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 04 квітня 2024 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. – 160 с. (Умовн.-друк. арк. 9,3). – 100 прим. ISSN 978-617-8182-41-0. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-_TSyvilne-pravo-Ukrayiny_cherven_2024.pdf

До збірника увійшли тези доповідей учасників XIII Міжнародного цивілістичного форуму «Цивільне право України: погляд у майбутнє». У форумі взяли участь відомі науковці України, цивілісти київської, львівської, харківської, одеської, тернопільської та інших наукових шкіл, члени робочої

групи з підготовки законопроекту з рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, народні депутати, судді, юристи-практики та адвокати, а також представники наукової спільноти з Казахстану й Німеччини.

Юридичні науки. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. – 276 с. (Умовн.-друк. арк. 16,04). – 100 прим. – ISBN 978-617-8182-36-6.

URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf_pravove_zabezpechennya_traven_2024_A5_DRUK_.pdf

До збірника увійшли тези доповідей з питань пошуку та розробки науково-обґрунтованих рішень, що дозволять посилити інституційну спроможність органів публічної влади у період повоєнного відновлення України.

Збірник матеріалів конференції присвячено функціонуванню новостворених органів публічної влади, які понад два роки виконують завдання із забезпечення дії Конституції та законів України, здійснюють контроль за дотриманням правового режиму воєнного стану, вживають заходів задля громадської безпеки, правопорядку, дотримання прав і законних інтересів громадян. Разом з тим, умови сьогодення потребують коригування функціональної спрямованості діяльності органів публічної влади відповідно до особливостей правового режиму воєнного стану, який передбачає надання органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та окреслення змін в нормативно-правовому регулюванні трансформації їхньої діяльності для повоєнного відновлення України.

Юридичні науки. Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 03 жовтня 2024 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. – 160 с. (Умовн.-друк. арк. 9,3). – 100 прим. ISSN 978-617-554-367-2.

URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-_Zahyst-prav-spozhyvachiv_zhovten_2024_novyj.pdf

Збірник матеріалів науково-практичної конференції «Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу». У рамках конференції обговорено питання прав споживачів товарів, робіт та послуг, судового та позасудового захисту прав споживачів, особливостей захисту прав споживачів в умовах дії воєнного стану в Україні, захисту прав споживачів у країнах Європейського Союзу, адаптації законодавства України про захист прав споживачів до законодавства Європейського Союзу, відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів та інші проблемні питання.

Юридичні науки. Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки (м. Київ, 17 травня 2024 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Київ: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, 2024. – 280 с. (Умовн.-друк. арк. 16,28). – 100 прим. – ISBN 978-617-8182-43-4.

URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf_Akt.-pyt.-yur.-nauky_A5_DRUK_.pdf

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених», у якій взяли участь молоді вчені, аспіранти та студенти, а також працівники з практичним досвідом роботи. В рамках конференції обговорено питання методології сучасної юриспруденції, освітньо-наукової

діяльності у галузі права, тенденцій розвитку законодавства України у сфері публічно-правових та приватноправових відносин, гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС та інші проблемні питання. Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти і наукових установ, студентам, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться актуальними питаннями юридичної науки.

Юридичні науки. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 12 квітня 2024 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Київ: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України, 2024. – 100 с. (Умовн.-друк. арк. 5,81). – 100 прим. – ISBN 978-617-8182-44-1.

URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf_Propravotvorchu-dyualnyst_A5_DRUK_-1.pdf

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників науково-практичного круглого столу, присвяченого обговоренню положень Закону України «Про правотворчу діяльність». Особливу увагу приділено питанням удосконалення правотворчого процесу, врегулюванню суспільних відносин, пов'язаних із плануванням, розробкою, прийняттям і застосуванням нормативно-правових актів, а також наближенню національного законодавства до стандартів Європейського Союзу. Видання рекомендовано для наукових і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та наукових установ, аспірантів, практикуючих юристів, а також усіх, хто цікавиться актуальними питаннями правотворчої діяльності.

Юридичні науки. Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України: збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 4 червня 2024 р.) / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. – 124 с. (Умовн.-друк. арк. 7,21 д.а.). – 100 прим. – ISBN 978-617-8182-48-9.

URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/In_t_pravotvorch_ta_NPE_NANU_Rozvytok_sim_Zakonodavstva_cherven_2024.pdf

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників круглого столу, присвяченого обговоренню проблем розвитку сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України, а також викликів, які стоять перед наукою цивільного права в період воєнного стану. Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачам вищої освіти, докторантам та всім, хто цікавиться актуальними питаннями сімейного права.

Науковий журнал «Нове українське право». Видається з 2021 року, спрямований на популяризацію новітніх досягнень та обмін передовим досвідом у сфері права, юридичної освіти, висвітлення актуальних питань практичного застосування законодавства України. У виданні публікуються науково-теоретичні та практичні матеріали з актуальних загальнотеоретичних та галузевих юридичних питань. Періодичність видання: 6 номерів на рік. Наказом МОН України від 19.04.2021 №420 (додаток 3) журнал включено до Категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України зі спеціальності 081 Право.

В 2024 році Інститут пройшов у Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення реєстрацію суб'єкта у сфері медіа (ідентифікатор медіа – R30-03473). Протягом року 2024 року оновлено політику журналу (започатковано рубрику з проблем правотворчої діяльності) та редколегію.

Журнал індексується у ERIN PLUS. Кожному випуску журналу і науковим статтям присвоюється цифровий ідентифікатор DOI, за системою CROSSREF. Електронне видання наукового журналу зберігається у Національній бібліотеці імені В. І. Вернадського. З 2021 року в інтернет-мережі функціонує офіційний сайт (<http://newukrainianlaw.in.ua>) наукового журналу «Нове українське право», де у вільному доступі розміщено повнотекстовий архів усіх номерів журналу, що також сприяє поширенню наукових результатів Інституту.

ФОРМА VIII-1

**Загальні показники друкованої продукції
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України**

Монографії		Підручники, навчальні посібники, кількість	Довідники, науково- популярна література, кількість	Опубліковані брошури, рекомендації, методики, кількість	Статті, кількість				Тези, кількість
Кількість	Обсяг (обл.-вид. арк.)				у вітчизняних виданнях	у зарубіжних виданнях	у препринтах	у наукових фахових журналах (вітчизняних і зарубіжних), що входять до міжнародних баз даних	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	35,8	1	1		62	3		3	120

ФОРМА VIII-2

Показники книжкових видань Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

Видавництво «Наукова думка»		Видавничий дім «Академперіодика»		Інші видавництва		Поза видавництвами		Зарубіжні видавництва	
кількість	обсяг (обл.-вид. арк.)	кількість	обсяг (обл.-вид. арк.)	кількість	обсяг (обл.-вид. арк.)	кількість	обсяг (обл.-вид. арк.)	кількість	обсяг (обл.-вид. арк.)
				2	35,8				

ФОРМА VIII-3

**Показники книжкових видань Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України,
надрукованих поза видавництвами (відомча література)**

Вид видання	Кількість назв	Обсяг, обл.-вид. арк.
Монографії		
Збірники наукових праць	9	132,3
Препринти		

ФОРМА VIII-4

**Публікації Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України
у виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних**

Вид публікації	Публікація	Код бюджетної програми, в межах якої підготовлена публікація	Наукометрична база даних, в якій проіндексовано журнал	Квартіль наукового журналу (Q) для статей	Адреса публікації
Стаття	Monaienko, A., Atamanchuk, N., Soldatenko, O., Vlasenko, V., & Striiashko, G. Legal foundations of stimulating fiscal policy in the EU. <i>Social & Legal Studies</i> . 2024. №7(1). P. 56–64.	КПКВК 6541030	Scopus	Q3	https://doi.org/10.32518/sals1.2024.65
Стаття	A. Bordeniuk, Vasyl I., and Oleksandr M. Tkachenko. 2024. The Legal Mechanism of National Support for Local Self-Government in Ukraine. <i>The International Journal of Interdisciplinary Civic and Political Studies</i> 19 (2): 1-24.	КПКВК 6541030	Scopus	Q2	https://cgscholar.com/bookstore/works/the-legal-mechanism-of-national-support-for-local-selfgovernment-in-ukraine-41dc6f94-ba2a-4fbb-aa39-e0364e191368?category_id=cgrn&path=cgrn%2F268%2F269
Стаття	Volodymyr Hutsuliak, Andrii Hryniak, Mariana Syhydyn International Experience in Regulating Joint Venture Relations: Search for Effective Instruments for the Post-War Reconstruction of Ukraine. <i>Baltic Journal of Economic Studies</i> , Volume 10 Number 1. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2024, P. 63-71.	КПКВК 6541030	Web of Science	Q3	http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/2312/2311 .

ФОРМА VIII-5

**Дані для анкети Національної ради України з питань розвитку науки і технологій
Наукова/науково-технічна продукція і науково-публікаційна активність**

	Кількість
Наукові публікації, всього	199
Публікації у виданнях, що індексуються базами Web of Science чи Scopus, всього	3
з них: у виданнях, що віднесені до квантилів Q1/Q2	1
у виданнях, що віднесені до квантилів Q3/Q4 (квантилі за класифікацією Scimago https://www.scimagojr.com)	2
Публікації у виданнях категорії «А» Переліку наукових фахових видань України (Перелік наукових фахових видань України https://nfv.ukrintei.ua/)	2
Публікації у виданнях категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України	61
Публікації у інших наукових періодичних виданнях (маються на увазі публікації у виданнях, що не входять до категорій «А» та «Б» Переліку наукових фахових видань України)	-
Монографії	2
з них: виданих в Україні	2
виданих за кордоном	-
Розділи в монографіях	-
з них: виданих в Україні	-
виданих за кордоном	-
Підручники та навчальні посібники	1
Науково-довідкові видання (енциклопедії, довідники, наукові каталоги, огляди, публікації джерел, пам'яток науки та культури тощо)	1
Інші публікації (вказіть окремо за видами)	
науково-популярні	
збірники	9
препринти	
брошури та методичні матеріали	
тези	120

Видавнича активність.

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України станом на 31.12.2024 є засновником наукового журналу «Нове українське право» (ідентифікатор медіа – R30-03473), який включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України.

На сайті Інституту розміщені електронні версії:

збірників матеріалів конференцій, круглих столів та семінарів – URL: <https://lawmaking.academy/zbirnyku-materialiv-konferentsij-kruglyh-stoliv-ta-seminariv/>

монографії, наукові праці, підручники, коментарі, законодавства та ін. – URL: <https://lawmaking.academy/monografii-ta-zbirnyku-naukovyh-prats/>

ІХ. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Інститут веде активну діяльність у галузі міжнародного наукового та науково-технічного співробітництва, що сприяє розвитку правових досліджень, обміну знаннями та формуванню спільних підходів до правотворення.

Основними напрямками такої співпраці є: співробітництво з міжнародними науковими організаціями та закладами вищої освіти; проведення спільних наукових досліджень; організація міжнародних наукових конференцій та круглих столів за участю міжнародних експертів; стажування науковців за кордоном; видання спільних наукових праць, монографій і статей у міжнародних журналах.

В 2024 році Інститут співпрацював з науковцями з Республіки Казахстан, Німеччини, Молдови, інших країн. Так, у межах такої співпраці проводилися наукові заходи, зустрічі та відкриті лекції з професором Університету прикладних наук, технологій, бізнесу і дизайну міста Вісмар (Wismar University) Гансом-Йоахімом Шраммом (Prof. Dr. Hans-Joachim Schramm). Окремі наукові працівники співпрацювали з міжнародними організаціями з питань адаптації національного законодавства до права ЄС, проходили стажування у іноземних навчальних установах, приймали участь у різного роду наукових заходах задля популяризації результатів своїх наукових досліджень:

Купіна Л. Ф. була екпертом проекту «Посилення соціального захисту в Україні», який впроваджувався Радою Європи в межах Плану дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та відбудова на 2023-2026 роки» (Рамковий контракт №2023/АО/26, з Офісом Ради Європи в Україні);

Островська Б.В.:

пройшла міжнародне стажування на кафедрі європейського та міграційного права факультету права Фрібурзького університету (Швейцарія), є запрошеним науковцем Фрібурзького університету (Швейцарія) від України;

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України
взяла участь Global Forum on the Ethics of AI. UNESCO. 05.02.2024 р.;

31 травня 2024 року отримала Gratitude Diploma (Council of Europe, the
European Law Students' Association), May 31, 2024 /Подячний диплом (Рада Європи,
Європейська асоціація студентів права);

взяла участь як суддя у 12-му міжнародному юридичному конкурсі Helga
Pedersen Moot Court Competition, організованого Європейською асоціацією
студентів-юристів в партнерстві з Радою Європи та Європейським судом з прав
людини (ЄСПЛ), в регіональних раундах 19 лютого 2024 р. в м. Санкт-Галлені
(Швейцарській конфедерації) та 25 лютого 2024 р. в м. Дубліні (Республіці Ірландія);

29.09.2024 отримала HELP certificate «Temporary protection in the European
Union»;

10.11.2024 отримала HELP certificate «Deportation of Children during the Armed
Conflicts»;

пройшла навчальні тренінги з міжнародного співробітництва як учасник
міжнародної програми SYNI (Женева/Лозанна, Швейцарія). 07-14 листопада 2024.

Гусар О.А. взяла участь у міжнародних конференціях Science in the modern
world: innovations and challenges. (September 27-29, 2024) Proceedings of the 1st
International scientific and practical conference. Toronto, Canada; The 12th International
scientific and practical conference «Modern thoughts on the development of science: ideas,
technologies and theories» (March 26 – 29, 2024) Amsterdam, Netherlands.

Статистичні дані про міжнародну діяльність Інституту наведені нижче.

Статистичні дані щодо міжнародного співробітництва

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

Проводить роботу по темах		Віізди за кордон		Прийнято закордонних вчених та спеціалістів		Прямі зв'язки з закордонними партнерами (кількість)		Участь у роботі міжнародних конференцій, симпозіумів, семінарів тощо		Участь у роботі міжнародних організацій комісій, редакцій тощо		Лекційна діяльність за кордоном	Міжнародні відзнаки українських учених
Загальна кількість	Почато в 2024 р.	Загальна кількість віізлів	Загальна кількість осіб	Загальна кількість	Угоди	Спільні лабораторії	Спільні групи	За кордоном	В Україні	Загальна кількість	Загальна кількість		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1				3	1			6	21	1			1

В 2024 році Інститут участі у грантах міжнародних та зарубіжних організацій не приймав (ФОРМА ІХ-2).

ФОРМА ІХ-3

Дані щодо тематики співробітництва з зарубіжними партнерами

Країна-партнер (за алфавітом)	Установа-партнер	Установа НАН України	Тема співробітництва	Документ, в рамках якого здійснюється співробітництво, термін його дії (роки, місяці)	Найбільш вагомі результати
Республіка Казахстан	Науково-дослідний інститут приватного права Каспійського суспільного університету	Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України	Рекодифікація (оновлення) цивільного законодавства України в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань	Меморандум про співпрацю Діє з 4 жовтня 2023 р.	Спільна участь у наукових заходах, інформаційно- консультаційна співпраця з питань розвитку приватного права
Республіка Молдова	Молдовський державний університет	Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України	Наукове і освітнє співробітництво в напрямі підготовки спеціалістів вищої освіти	Меморандум про співпрацю Діє з 21 листопада 2023 року	Спільна участь у наукових заходах, інформаційно- консультаційна співпраця

ФОРМА ІХ-4

Відомості про чинні угоди (договори) з іноземними партнерами

№	Країна	Установа НАН України	Установа - партнер (укр. та англ. мовами)	Назва документа (укр. та англ. мовами)	Термін дії (роки, місяці)	Результати
1	Республіка Казахстан	Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України	Науково-дослідний інститут приватного права Каспійського суспільного університету (Caspian University)	Меморандум про наукове та освітнє співробітництво (Memorandum on scientific and educational cooperation)	Діє з 4 жовтня 2023 р.	Спільна участь у наукових заходах, інформаційно-консультаційна співпраця з питань розвитку приватного права
2	Республіка Молдова	Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України	Молдовський державний університет	Меморандум про співпрацю	Діє з 21 листопада 2023 року	Спільна участь у наукових заходах, інформаційно-консультаційна співпраця з питань розвитку приватного права

X. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

В 2024 році Інститут зовнішньоекономічну діяльність не здійснював.

XI. РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У 2024 році Інститут не провадив підприємницької діяльності.

ХІІ. ДІЯЛЬНІСТЬ ДОСЛІДНО-ВИРОБНИЧОЇ БАЗИ

У 2024 році в Інституті була відсутня дослідно-виробнича база.

ХІІІ. КАДРИ

1. Станом на 01.01.2025 в Інституті працюють 41 науковий працівник, з яких 27 – за основним місцем роботи та 14 – за сумісництвом, серед них: 25 докторів юридичних наук, з яких 15 – за основним місцем роботи; 15 кандидатів юридичних наук, з яких 11 – за основним місцем роботи; 22 професори, з яких 12 – за основним місцем роботи; 9 доцентів та старших дослідників, з яких 8 – за основним місцем роботи; 12 мають почесні звання, зокрема 10 – «Заслужений юрист України», з яких 7 – за основним місцем роботи, та 2 – «Заслужений діяч науки і техніки України»; 2 академіки та 6 членів-кореспондентів Національної академії правових наук України, з яких 3 – за основним місцем роботи. Загальна характеристика кадрів за формою ХІІІ-1-к додається.

2. За звітний період співробітників Інституту не було обрано дійсними членами НАН України або національних галузевих академій наук України.

3. У 2024 році захисту дисертацій не було.

4. У 2024 році згідно наказу МОН України № 100-л від 03.06.2022 «Про ліцензування освітньої діяльності» Інститут продовжував освітню діяльність у сфері вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні за акредитованою Освітньо-науковою програмою (видача сертифіката про акредитацію 29.05.2024, строк дії 01.07.2029).

5. В аспірантурі Інституту за контрактом всього навчається 31 аспірант, з яких 24 – на денній формі, 6 – на заочній, а також 3 докторанти. У 2024 році на очну (денну) форму навчання зараховано 0 аспірантів, на заочну форму навчання – 2 аспіранта, завершив навчання в аспірантурі достроковим захистом 1 аспірант.

6. В Інституті відповідно до наказу МОН України № 530 від 06.2022 діє спеціалізована вчена рада Д 26.505.05, яка приймає до розгляду та проводить захисти дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України профілем: 12.00.03 «Цивільне право і процес; сімейне право; міжнародне приватне право». У звітній період захистів не проводилося.

У 2024 році була утворена разова спеціалізована вчена рада з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертації Хрущ Вікторії Леонідівни на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право». Захист відбувся 29 листопада 2024 року.

7. Отримує стипендію Президента України для молодих учених 1 особа: д.ю.н., професор, завідувачка відділу дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС Міловська Н.В.

8. Інформація про кількість працівників (у т.ч. наукових) які виїхали за кордон у зв'язку з воєнними діями без звільнення з роботи та наукових працівників, яких направлено на стажування в установи зарубіжних країн наводиться нижче в таблиці за формою XIII-5.

9. Дані про поповнення молодими кадрами, підготовку спеціалістів спільно з закладами вищої освіти: у звітному році було прийнято 2 спеціаліста у віці до 35 років, за розподілом після закінчення денних відділень закладів вищої освіти не має. Діють договори про співробітництво з Національною академією внутрішніх справ та Київським університетом туризму, економіки і права. В Інституті проходила переддипломну практику 1 особа. Прийнятих випускників 2024 року – не має.

10. За сумісництвом в Інституті працює 17 осіб на посадах: головного наукового співробітника – 8, провідного наукового співробітника – 6, старшого наукового співробітника – 2, заступника головного бухгалтера – 1. З них, доктори наук – 11, кандидати наук – 5, без ступеня - 1.

11. Згідно з постановою Президії НАН України від 14.04.2021 №135 сформовано резерв керівних кадрів, зокрема адміністрації, завідувачів наукових відділів.

12. У поточному році нагороджених співробітників Інституту державними нагородами, присудження Державних премій не було.

ФОРМА 1-к

Президія Національної академії наук України
Відділ наукових і керівних кадрів
252601, Київ 30, вул. Володимирська, 54

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України

установа, яка подає звіт

01024, Київ, вул. Пилипа Орлика,3.

адреса

А	Назва посади	Разом працівників спискового складу, які вважаються на основній роботі	За віком			За освітою		3 гр.1-жінок	Прийнято в звітному році працівників	Вибуло в звітному році працівників	3 гр.1 – кандидатів наук	3 гр.1-докторів наук	Працюють за контрактом за основним місцем роботи
			до 35 років	50 років і старші	з них пенсійного віку	повна вища	базова вища						
Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
	Разом працівників, які займають посади керівників та професіоналів	31	4	10	5	29	2	16	9	4	12	15	1
	у т.ч. керівників	10	-	4	2	9	1	6	2	1	2	6	1
	з них:												
	Директор	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1
	Заступники директора	2	-	1	1	2	-	-	-	-	1	1	-
	Учений секретар	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
	Зав. науковим відділом	4	-	1	-	4	-	4	-	-	-	4	-
	Інші керівники:												
	Зав. господарським відділом	1	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-
	Головний бухгалтер	1	-	1	-	1	-	1	1	1	-	-	-
	у т.ч. професіоналів	20	3	6	3	20	-	10	8	3	10	9	-
	з них:												
	Головні наукові співробітники	4	-	2	2	4	-	-	1	1	-	4	-

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України

Провідні наукові співробітники	9	-	4	1	9	-	8	3	2	5	4	
Старші наукові співробітники	5	2	-	-	5	-	-	3	-	4	1	-
Наукові співробітники	2	1	-	-	2	-	2	1	-	1	-	-
у т.ч. фахівців та технічних службовців	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
з них:												
Технік	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Докторів	15	-	4	2	15	-	8	2	2	-	15	1
Кандидатів	12	3	4	2	12	-	5	4	-	12	-	-

Довідка: Чисельність ВСІХ працівників спискового складу (за основним місцем роботи) на 1 січня 2025 року **33** чоловіки.
«03» січня 2025 р.

Директор Інституту

Олексій КОТ

Анатолій ЛАПКО 096 599 55 55

Д О В І Д К А
про чисельний і віковий склад наукових працівників
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України

№№ п/п	Найменування показників	Одиниця вимірювання	Всього по комплексу	У тому числі:	
				інститут	дослідно-виробнича база (ДЗ, ЕВ, НТЦ)
1	2	3	4	5	6
1.	Загальна чисельність працівників за основним місцем роботи (без сумісників) на 31.12.2024 р. у т.ч. жінок	чол.	33/17		
2.	Чисельність наукових працівників (без сумісників) за контрольним списком на кінець року (у т.ч. жінок)	<u>чол.</u> % до п. 1	27/14 81,8 %/ 82,4 %		
3.	Середній вік наукових працівників	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	46,6 1259/27		
	з них а/. за ступенем:				
3.1	доктора наук (без членів НАН України)	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	49,1 687/14		
3.2	кандидата наук	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	44,3 531/12		
	б/. за посадами:				
3.3	науково-керівний склад	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	45,9 321/7		
	у т.ч. зав. відділами	<u>середн. Вік</u> сума літ/чол	46,3 185/4		
3.4	головні наукові співробітники	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	56,8 227/4		
3.5	провідні наукові співробітники	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	49,1 442/9		
3.6	старші наукові співробітники	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	39,0 195/5		
3.7	наукові співробітники	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	37,0 74/2		
3.8	молодші наукові співробітники	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	-	-	
3.9	інші наукові співробітники (головні, провідні та інш. фахівці)	<u>середн. вік</u> сума рік/чол	-	-	

Учений секретар

Євген БОДЮЛ

Заступник директора
з загальних питань

Анатолій ЛАПКО

03 січня 2025 р.

Окремі чисельні показники,
що характеризують стан роботи з молодими вченими в

(назва установи НАН України)

1.	Кількість молодих вчених-стипендіатів станом на 31.12.2024 р.:	
	<i>Президента України для молодих вчених</i>	1
	<i>Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук</i>	
	<i>НАН України для молодих вчених</i>	
	<i>Імені академіка НАН України Б.Є. Патона для молодих вчених НАН України – кандидатів наук (докторів філософії) і докторів наук</i>	
	Форми підтримки для молодих вчених:	К-ть премій, грантів, стипендій, отриманих у звітному році
2	Державні та академічні форми підтримки молодих вчених	
	<i>Премія Президента України для молодих вчених</i>	0
	<i>Премія Верховної Ради України молодим ученим</i>	0
	<i>Премія Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України</i>	0
	<i>Гранти Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених</i>	0
	<i>Гранти Президента України для обдарованої молоді</i>	0
	<i>Гранти НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки</i>	0
	<i>Іменні стипендії найкращим молодим ученим для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв Небесної Сотні</i>	0
	<i>Програма постдокторальних досліджень у НАН України</i>	0
	<i>Проекти НДР для молодих учених НАН України</i>	0
	<i>Премія НАН України для молодих учених і студентів закладів вищої освіти за кращі наукові роботи</i>	0
	<i>Додаткові відомчі теми для молодих вчених, які виступали з науковими повідомленнями на засіданнях Президії НАН України</i>	0
3.	Премії чи стипендії імені видатних вчених – колишніх співробітників наукової установи	
		0
		0
	<i>(вказати назву премій або стипендій та їх розмір)</i>	0

4.	Премії, стипендії, гранти для молодих вчених, які засновані обласними та міськими державними адміністраціями:	
	<i>Премія Київського міського голови за особливі досягнення молоді у розбудові столиці України – міста-героя Києва</i>	0
	<i>Премія обласної державної адміністрації та обласної ради для працівників наукових установ закладів вищої освіти Львівської області</i>	0
	<i>Премія Дніпропетровської обласної ради молодим громадянам області за досягнення в різних сферах суспільного життя, професійній діяльності, активну участь у розбудові регіону (за досягнення в науковій та педагогічній діяльності)</i>	0
	.....	0
	(вказати назву форми адресної підтримки, її розмір, ким надана)	0
5.	Інші форми адресної підтримки молодих вчених (що не включалися до вищезазначених, у тому числі міжнародні)	
		0
		0
		0
	(вказати назву форми адресної підтримки, ким надана, країна)	0
6.	Кількість молодих вчених, яких направлено на стажування в установи чи організації (із зазначенням назви країни, а також назви установи (організації), яка профінансувала стажування):	
		0
		0
7.	Наявність у науковій установі ради молодих вчених і спеціалістів та	<u> € </u> (€/немає)
	постійно діючої комісії по роботі з молоддю при вченій раді	<u> ні </u> (€/немає)
8.	Кількість проведених організаційних заходів, спрямованих на активізацію роботи з науковою молоддю в установі (школи, конференції молодих вчених тощо)	
	1. II Всеукраїнська науково-практична конференція до Дня науки «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених».	
	2. Науково-практична конференція «Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу».	
	.... (вказати назви заходів)	

ПОКАЗНИКИ забезпечення молодими вченими (за станом на 31.12.2024)

(обов'язково заповнюється електронний примірник за посиланням: <https://forms.gle/BAkmRXpVXu9tcRjy8>)

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз

Законом України від 26.11.2015 №848 «Про наукову і науково-технічну діяльність» визначено, що «молодий вчений – **вчений віком до 35 років включно**, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або **вчений віком до 40 років включно**, який має науковий ступінь доктора наук».

Молоді вчені									Разом молодих вчених	З них		
Науково-керівний персонал	Головні наукові співробітники	Провідні наукові співробітники	Старші наукові співробітники	Наукові співробітники	Молодші наукові співробітники	Професіонали та фахівці, які провадять наукову діяльність	Аспіранти	Докторанти		докторів наук	кандидатів в наук / докторів філософії	без ступеня
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1			2			3			3	1	2	

Список молодих вчених віком до 40 років включно, які мають науковий ступінь доктора наук

Прізвище, ім'я, по батькові	Дата народження (день/місяць/рік)	Науковий ступінь
Міловська Надія Василівна	27.11.1985	д.ю.н.
Шевчишин Оксана Ігорівна	24.10.1991	к.ю.н.
Карнаух Вадим Сергійович	26.05.1990	к.ю.н.

Зауваження щодо заповнення форми:

1. При визначенні показників забезпечення молодими вченими враховуються лише молоді вчені, які працюють у відповідній установі за **основним місцем роботи** та/або проходять в цій установі підготовку в аспірантурі чи докторантурі.
2. У звітному 2024 р. вимога щодо віку молодого вченого:
  - «до 35 років включно» стосується осіб, які мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня та яким не виповнилось 36 років станом на 31.12.2024 р.;
  - «до 40 років включно» стосується докторів наук, яким не виповнився 41 рік станом на 31.12.2024 р.
3. Сума чисел у колонках 1-9 має дорівнювати числу в колонці 10, а також сумі чисел у колонках 11-13.
4. Установи подвійного підпорядкування подають показники забезпечення молодими вченими лише щодо молодих вчених, які фінансуються з бюджету НАН України.

**Склад працівників Інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України за категоріями та освітньо-кваліфікаційним рівнем**

Спискова чисельність працівників	З них										
	За категоріями						За освітньо-кваліфікаційним рівнем				
	керівники	професіонали	фахівці	технічні службовці	кваліфіковані робітники	робітники найпростіших професій	магістри	спеціалісти	бакалаври	молодші спеціалісти	кваліфіковані робітники
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
33	10	20	1	-	-	2	12	18	-	2	1

Примітки:

1. Розподіл працівників за категоріями здійснюється згідно з посадами (професіями) відповідно до Класифікатора професій ДК003: 2010.
2. Сума показників у колонках 2 – 7 має дорівнювати показнику у колонці 1.
3. Розподіл працівників за освітньо-кваліфікаційним рівнем здійснюється згідно з документами про освіту (професійну підготовку). Працівники, які до набрання чинності Законом України «Про освіту» (23.06.1991 р.) здобули повну вищу освіту, відносяться до освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, а ті, які здобули середню спеціальну освіту – до освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.
4. Сума показників у колонках 8 – 12 може бути меншою за показник у колонці 1 за рахунок працівників, які не мають спеціальної (професійної) освіти.

Директор Інституту

Олексій КОТ

ДАНІ
про працівників наукових установ НАН України,
які виїжджали за межі України в 2024 році

Країна	Виїжджали в зв'язку з воєнними діями без звільнення з роботи, осіб				Стажування, осіб			
	Всього	без наукового ступеня	кандидатів наук (докторів філософії)	докторів наук	Всього	без наукового ступеня	кандидатів наук (докторів філософії)	докторів наук
Італія	1	0	0	1	0	0	0	0
Швейцарія	1	0	1	0	0	0	0	0
Німеччина	1	0	0	1	0	0	0	0
Разом	3	0	1	2	0	0	0	0
З них наукових працівників	3	0	1	2	0	0	0	0

Директор Інституту

Олексій КОТ

Довідка про кількість працівників,
залучених до виконання наукових (науково-технічних)
робіт у 2024 році, для Національної ради України
з питань розвитку науки і технологій

Кількість працівників, залучених до виконання наукових (науково-технічних) робіт	Осіб
Всього	0
з них: штатних працівників	0
працівників, що працюють за сумісництвом	0
наукових працівників	0
з них: молодих вчених	0
вчених віком понад 60 років	0
науково-педагогічних працівників	0
з них: молодих вчених	0
вчених віком понад 60 років	0
працівників, що належать до допоміжного та технічного персоналу	0
працівників керівних органів	0
докторів наук	0
докторів філософії (кандидатів наук)	0

Директор Інституту

Олексій КОТ

XIV. РОЗВИТОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У 2024 році закупівлі наукових приладів, обладнання, персональних обчислювальних машин, комплектуючих, витратних матеріалів, програмних продуктів не здійснювався.

XV. СТАН ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УСТАНОВИ

Інститут забезпечено комп'ютерними засобами зі стандартним програмним забезпеченням. У наявності є підключення до мережі Internet по виділеному каналу, створено вебсайт наукової установи.

Інститутом укладено угоду із Державною науково-технічною бібліотекою щодо отримання доступу до міжнародних наукометричних баз даних Scopus і Web of Science.

Експлуатацією і супроводженням засобів інформатизації в Інституті зайнятий 1 спеціаліст.

Проблемними питаннями, що потребують вирішення в Інституті є: поліпшення інформаційного забезпечення, поповнення ліцензійним програмним забезпеченням, коштами на придбання та модернізацію техніки.

ФОРМА XV-1

Перелік вітчизняних та зарубіжних наукових журналів, що передплачуються установою

№	Назва наукового журналу	Видавець	Кількість примірників, що передплачуються	Форма (паперова чи електронна)	Вартість річної передплати
1	2	3	4	5	6
	0	0	0	0	0

XVI. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕНТРІВ КОЛЕКТИВНОГО КОРИСТУВАННЯ НАУКОВИМИ ПРИЛАДАМИ

Інститут у звітному році не співпрацював і не надавав послуг центру колективного користування науковими приладами на академічному, міжвідомчому та міжнародному рівнях.

XVII. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ НАУКИ

Науково-дослідна і науково-організаційна робота наукових співробітників Інституту поєднується з освітнім процесом, де вони забезпечують читання курсів лекцій або спецкурсів.

Сучасні об'єктивні обставини (воєнний стан, повітряні тривоги, інші обмеження) суттєво ускладнили масові просвітницькі наукові заходи офлайн. Завданням, над яким працює Інститут, є активне залучення молоді до організованих за допомогою інтернет ресурсів наукових конференцій, круглих столів, семінарів тощо.

Виправдала себе практика оприлюднення наукової продукції наукових співробітників на сайті Інституту. Статті наукових співробітників Інституту, опубліковані у фаховому журналі «Нове українське право», знаходяться у вільному доступі на сайті цього журналу.

Популяризація науки здійснюється через презентацію та вручення: 1) видань Інституту народним депутатам України, посадовим особам органів державної влади та управління, рецензентам та членам авторського колективу, провідним вченим, науковим співробітникам Інституту, направлення (передачу) до державних органів та установ, наукових бібліотек, наукових установ та закладів вищої освіти юридичного спрямування; 2) збірників матеріалів наукових заходів та буклетів.

Формою пропаганди власних досліджень є також використання загальноновизнаних у світі ідентифікаторів ORCID, DOI тощо, створення науковими співробітниками Інституту акаунтів на порталі academia.edu, ResearchGate та інших і регулярне розміщення на них власних статей.

Науковими співробітниками Інституту створені та підтримуються в актуальному стані профілі в Е-середовищі: GOOGLE SCHOLAR, WEB OF SCIENCE, SCOPUS тощо.

**Дані про заходи, які вживалися Інститутом у 2024 році для популяризації
наукової діяльності**

Офіційний вебсайт установи	https://lawmaking.academy/ Регулярне оновлення новин на вебсайті
Соціальні мережі	Фейсбук
Науково-популярні публікації про наукові розробки та досягнення	<ol style="list-style-type: none"> 1. XIV Міжнародна науково-практична конференція «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє». https://lawmaking.academy/hiv-mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiya-advokatura-mynule-suchasnist-ta-majbutnye/ 2. Інститут підтримує прийняття законопроекту №6013 «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період». https://lawmaking.academy/zvernennya-na-pidtrymku-zakonoproektu-6013/ 3. Проведення експертизи проєктів нормативно-правових актів України щодо їх відповідності праву ЄС. https://lawmaking.academy/provedennya-ekspertyzy-proyektiv-normatyvno-pravovyh-aktiv-ukrayiny-shhodo-yih-vidpovidnosti-pravu-yes/ 4. Науковці Інституту взяли участь у Матвеевських цивілістичних читаннях. https://lawmaking.academy/naykovci-instytuty-vzyalu-uchast-u-matveyevskyh-tsyvilistychnyh-chytanniyah/ 5. Міжнародні арбітражні читання пам'яті академіка І.Г. Побірченка. https://lawmaking.academy/instytut-vzyav-uchast-u-mizhnarodnyh-arbitrazhnyh-chytanniyah-pam-yati-akademika-i-g-pobirchenka/ 6. Науково-практична конференція «Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу». https://lawmaking.academy/naukovo-praktychna-konferentsiya-zahyst-prav-spozhyvachiv-u-konteksti-adaptatsiyi-zakonodavstva-ukrayiny-do-prava-yevropejskogo-soyuzu/ 7. Обговорення проблем науково-експертного забезпечення діяльності Рахункової палати. https://lawmaking.academy/obgovorennya-problem-naukovo-ekspertnogo-zabezpechennya-diyalnosti-rahunkovoyi-palaty/ 8. Працівники Інституту увійшли до складу Науково-консультативної ради при Голові Верховної Ради України. https://lawmaking.academy/pratsivnyky-instytutu-uvijshly-do-skladu-naukovo-konsultativnoyi-rady-pry-golovi-verhovnoyi-rady-ukrayiny/ 9. Науково-практична конференція «Захист прав споживачів у контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу». https://lawmaking.academy/naukovo-praktychna-konferentsiya-zahyst-prav-spozhyvachiv-u-konteksti-adaptatsiyi-zakonodavstva-ukrayiny-do-prava-yevropejskogo-soyuzu/ 10. Робота у пленарному засіданні Науково-консультативної ради при Верховному Суді. https://lawmaking.academy/robo-ta-u-plenarnomu-zasidanni-naukovo-konsultativnoyi-rady-pry-verhovnomu-sudi/ 11. Перший в Україні Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність». https://lawmaking.academy/pershyj-v-ukrayini-naukovo-praktychnyj-komentar-zakonu-ukrayiny-pro-pravotvorchu-diyalnist/ 12. Інститут на платформі Research4Life. https://lawmaking.academy/instytut-na-platformi-research4life/ 13. Видання збірника матеріалів науково-практичного круглого столу «Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні». https://lawmaking.academy/u-

	<p>vydavnytstvi-yurydyka-vyjshov-drukrom-zbirnyk-materialiv-naukovo-praktychnogo-kruglogo-stolu-zakon-ukrayiny-pro-pravotvorchu-diyalnist-yak-mehanizm-udoskonalennya-pravotvorchogo-protseesu-v-ukrayini/ 14. Правосуддя майбутнього: альтернативне вирішення спорів. https://lawmaking.academy/pravosuddya-majbutnogo-alternatyvne-vyrishennya-sporiv/ 15. Обговорення проєкту Концепції проєкту Закону України «Про вищу юридичну освіту та первинний доступ до правничої професії». https://lawmaking.academy/obgovorennya-proyektu-kontseptsiyi/ 16. Всеукраїнська науково-практична конференція “Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України”. https://lawmaking.academy/vseukrayinska-naukovo-praktychna-konferentsiya-pravove-zabezpechennya-transformatsiyi-diyalnosti-organiv-publichnoyi-vlady-dlya-vidnovlennya-ukrayiny/ 17. Зміст і форма правового моніторингу. https://lawmaking.academy/zmist-i-forma-pravovogo-monitoryngu/ 18. Правотворча діяльність: тематичний випуск журналу “Нове українське право”. https://lawmaking.academy/tematychnyj-vypusk-zhurnalu-nove-ukrayinske-pravo/ 19. Законопроект 6013: погляд у майбутнє. https://lawmaking.academy/zakonoprojekt-6013-poglyad-u-majbutnye/ 20. Круглий стіл «Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України». https://lawmaking.academy/4-cherhvnya-2024-roku-vidbudetsya-kruglyj-stil-rozvytok-simejnogo-zakonodavstva-ukrayiny-v-umovah-onovlennya-rekodyfikatsiyi-tsyvilnogo-zakonodavstva-ukrayiny/ 21. Радою молодих вчених Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України проведено II Всеукраїнську науково-практичну конференцію до Дня науки «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених». https://lawmaking.academy/ii-vseukrayinska-naukovo-praktychna-konferentsiya-do-dnya-nauky-aktualni-pytannya-yurydychnoyi-nauky-v-doslidzhennyah-molodyh-vchenyh/ 22. Науково-практичний круглий стіл «Закон України “Про правотворчу діяльність” як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні». https://lawmaking.academy/naukovo-praktychnyj-kruglyj-stil-zakon-ukrayiny-pro-pravotvorchu-diyalnist-yak-mehanizm-udoskonalennya-pravotvorchogo-protseesu-v-ukrayini/ 23. Цивільне право України: погляд у майбутнє. https://lawmaking.academy/tsyvilne-pravo-ukrayiny-poglyad-u-majbutnye/ 24. Великанова Марина Миколаївна обрана головою галузевої експертної ради з галузі знань 08 Право Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. https://lawmaking.academy/velykanova-maryna-mykolayivna-obrana-golovoju-galuzevoyi-ekspertnoyi-rady-z-galuzi-znan-08-pravo-natsionalnogo-agentstva-iz-zabezpechennya-yakosti-vyshhoji-osvity/ 25. Засідання робочої групи з питань реформування юридичної освіти. https://lawmaking.academy/zasidannya-robochoyi-grupy-z-pytan-reformuvannya-yurydychnoyi-osvity/ 26. Засідання робочої групи членів Науково-консультативної ради при Верховному Суді. https://lawmaking.academy/zasidannya-robochoyi-grupy-chleniv-naukovo-konsultativnoyi-rady-pry-verhovnomu-sudi-2/ 27. Вагоме поповнення бібліотеки Інституту. https://lawmaking.academy/vagome-popovnennya-biblioteky-instytutu/</p>
--	--

	<p>28. Науковці Інституту отримали почесні грамоти та пам'ятні знаки Верховного Суду. https://lawmaking.academy/2-lyutogo-2024-roku-v-onlajn-formati-vidbudetsya-kruglyj-stil-pravosuddya-majbutnogo-sudova-merezha-ta-dostup-do-pravosuddya/</p> <p>29. Відбувся круглий стіл на тему «Національне багатство України: емпірично-правовий вимір». https://lawmaking.academy/anons/</p> <p>30. Підписано Меморандум про співробітництво з Міністерством юстиції України. https://lawmaking.academy/pidpysano-memorandum-pro-spivrobitnytstvo-z-ministerstvom-yustytsiyi-ukrayiny/</p> <p>31. Круглий стіл «Правосуддя майбутнього: судова мережа та доступ до правосуддя». https://lawmaking.academy/kruglyj-stil-pravosuddya-majbutnogo-sudova-merezha-ta-dostup-do-pravosuddya/</p> <p>32. Інститут підпорядковано Національній академії наук України. https://lawmaking.academy/instytut-pidporyadkovano-br-natsionalnij-akademiyi-nauk-ukrayiny/</p> <p>33. Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України провів XIII Міжнародний цивілістичний форум «Цивільне право України: погляд у майбутнє». https://old.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=11228</p> <p>34. З нагоди 28-річчя Конституції України науковці Академії провели конференцію щодо правового забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади. https://old.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=11496</p> <p>35. Презентовано перший в Україні Науково-практичний коментар Закону України «Про правотворчу діяльність». https://nas.gov.ua/news/prezentovano-pershiy-v-ukrani-naukovo-praktichniy-komentar-zakonu-ukrani-pro-pravotvorchu-diyalnist</p> <p>36. Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України провів науково-практичний круглий стіл «Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні». https://old.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=11223</p> <p>37. Науковці НАН України взяли участь у пленарному засіданні Науково-консультативної ради при Верховному Суді України. https://nas.gov.ua/news/naukovci-nan-ukrani-vzyali-uchast-u-plenarnomu-zasidanni-naukovo-konsultativno-radi-pri-verhovnomu-sudi-ukrani</p> <p>38. Відбувся круглий стіл з питань експертизи проектів нормативно-правових актів України щодо їхньої відповідності праву ЄС. https://nas.gov.ua/news/vidbuvsya-kruglyj-stil-z-pitan-ekspertizi-proyektiv-normativno-pravovih-aktiv-ukrani-shchodo-hno-vidpovidnosti-pravu-yes</p>
<p>Інтерв'ю, коментарі науковців у друкованих та інтернет-медіа</p>	<p>Видавництво ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА Кот О., Гриняк А. Господарський кодекс України: скасувати, не можна залишити – https://pravo.ua/hospodarskyi-kodeks-ukrainy-skasuvaty-ne-mozhna-zalyshyty/</p>
<p>Інтерв'ю та інші виступи науковців на телебаченні</p>	<p>-</p>
<p>Інтерв'ю та інші виступи науковців на радіо</p>	<p>-</p>

<p>Науково-просвітницькі проекти (музейні, виставкові, фестивальні проекти, лекторії, наукові кафе), що залучають широку громадськість до досягнень науки</p>	<p>-</p>
<p>Спеціальні (тематичні) онлайн-проекти, проекти в соціальних мережах, підкасти, проекти блогерів</p>	<p>-</p>

XVIII. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України у 2024 році в цілому виконав передбачені планами наукової роботи завдання. Протягом звітнього періоду колективом Інституту було видано низку актуальних монографій та збірників наукових праць, підготовлено за запитами органів державної влади науково-експертні висновки та відповідні пропозиції, рекомендації, законопроекти.

Інститут спрямовує свою діяльність на практичне застосування отриманих результатів, оскільки зрозуміло, що на сучасному етапі цінність науки вимірюється ступенем застосування отриманих знань. Кожне без винятку дослідження повинно спрямовуватися на досягнення принаймні однієї з таких задач як удосконалення правового регулювання, в тому числі й підвищення ефективності правотворчої діяльності та якості законодавства України, яке посідає одне із центральних місць у вітчизняній правовій доктрині. Її аналіз і розв'язання має важливе значення для належного правового забезпечення сучасних суспільно-політичних процесів в Україні, ефективного регулювання суспільних відносин в умовах воєнного стану та післявоєнний період.

Широкомасштабне вторгнення росії, розпочате 24 лютого 2022 року, спричинило комплекс серйозних проблем в українській науці. Передовсім це стосується вимушеного переміщення значної кількості населення України та руйнування й пошкодження територій внаслідок воєнних дій. В такий непростий час перед Інститутом постає низка актуальних завдань.

У галузі наукових досліджень:

зосередження уваги на виконанні пріоритетних напрямів удосконалення теоретико-методологічних засад правотворчої діяльності в умовах євроінтеграції, зокрема, щодо аналізу: тенденцій правотворчої діяльності в умовах воєнного стану; існуючих потреб правової регламентації суспільних відносин в контексті сучасних реалій дії воєнного стану в Україні та у післявоєнний період; нормопроєктування як інструменту забезпечення

системності законодавства; методологічних засад оптимізації стадій правотворчого процесу тощо;

продовжити участь у законопроектній роботі, спрямованій на удосконалення та систематизацію законодавства України;

удосконалити діяльність Інституту в контексті подальшої оцінки ефективності його наукової та інноваційної діяльності;

розглянути можливості Інституту брати активну участь у процесі входу України в Європейський дослідницький простір.

У галузі видавничої діяльності:

продовжувати регулярне видання наукового журналу «Нове українське право», підготовку доповідей і статей наукових співробітників Інституту, в яких систематично публікувати результати наукових досліджень, отримані за результатами розробки фундаментальних науково-дослідних робіт;

підвищувати якість вебсайту Інституту, розширити перелік відомостей, що на ньому містяться, постійно оновлювати інформаційні ресурси, активізувати роботу із соціальними сторінками Інституту.

У галузі інтеграційних зв'язків:

активізувати обмін науковою інформацією з провідними науково-дослідними та освітніми закладами юридичного профілю країн Європейського Союзу та інших країн світу.

У галузі організаційної роботи:

налагодити механізм щодо можливості участі в робочих групах з розробки нормативно-правових актів, що розробляються, органами виконавчої та законодавчої влади.

У галузі поліпшення кадрового складу:

забезпечувати академічну мобільність наукових співробітників Інституту, сприяти активізації участі в європейському науковому просторі;

організувати обмін науковими співробітниками, у тому числі шляхом організації та проведення стажування, лекцій, спільного навчання тощо.